

گەشتىك بە كۆماری مەھاباددا

عەقىد بەكر عەبدولكەرىم جەوېزى

وینہی بہرگی پیشہوہ:
عہقید بہکر عہبدولکہریم حہویزی (رہئیس بہکر)
ہیران، ۱۹۶۳

عەقید بەکر عەبدولکەریم جەویزی

گەشتیک بە کۆماری مەهاباددا

بیرەوهریه کانم له رۆژهه لاتی کوردستاندا

١٩٤٤ - ١٩٤٧

دهزگای چاپ و بلاوکردنهوهی
ئاراس

زنجیره‌ی روشنبیری

خاوه‌نی ئیمتیاز: شهوکه‌ت شیخ یه‌زه‌ین
سه‌رنووسه‌ر: به‌دران شه‌مه‌د شه‌سب

* * *

ک‌تیب: گه‌شتیک به‌ کۆماری مه‌هاباددا
بیره‌وه‌ری: عه‌قید به‌کر عه‌بدولکه‌ریم جه‌ویزی (ره‌ئیس به‌کر)
بلاوکه‌راوه‌ی ئاراس- ژماره: ۵۸
به‌رگ: شکار شیخ عه‌فان نه‌قشبه‌ندی
نووسینه‌کانی به‌رگ: خۆشنووس محه‌مه‌د زاده
پیت لیدان: ره‌هیل ره‌شید
هه‌له‌ بژی‌ری: شیرزاد فه‌قی ئیسما‌عیل
چاپی دووهم - چاپخانه‌ی وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده
هه‌ولێر- ۲۰۰۱
له‌ کتیبخانه‌ی به‌رپوه‌به‌رایه‌تی گشتیی روشنبیری و هونه‌ر
ژماره (۱۹۱) ی سالی ۲۰۰۱ ی دراوه‌تی

* * *

سوڤاس و پيڙانين

له و كاتهى كه دهزگاي (ئاراس) يادداشته كاني ماوهى خه باتى نه ته و ايه تى و نيشتمانى عه قيد به كر عه بدولكه ريم حه و تيزى باوكمان چاپ ده كاته وه به ده رفه تى ده زانم كه سوڤاسيكي بى پايانى ريزدار سه روك كاك مسعود بارزاني بكم بۆ پشتگيري كردنى به ريزيان بۆ چاپ كردنه وهى ئهم كتىبه ميژووييهى كورد كه به وردى خه باتى نووسه ر له ژيتر فه رمانده بيبى بارزاني نه مر له سه رده مى كوڤمارى ديموكراتيبى مه هاباد ده رده بپرى هه روه ها سوڤاسيكي زورى ئهم ده زگا خزمه تگوزاريه ئاراسته ده كه م كه ئه ركى له چاپ دانه وهى ئهم به ره مه خامه ي باوكى كوچ كردوومى گرتووه ته ئه ستۆ. هيوادارم هه رده م له خزمه تى ميژووى سياسى و كوڤمه لايه تيبى نه ته وه خه باتگيره كه ماندا بيت

ئهرده لان به كر عه بدولكه ريم حه و تيزى

٢٠٠١/٤/١٦

٢٧ى خاكه ليوه ٢٧٠١ى كوردى

هه وليتر

کورتیهیهکی له ژیان و بهسه رهساتم

نیوم به کر عه بدولکه ریم عه بدولوا حید ئاغای حه ویزی به. سالی ۱۹۱۴ له گه رهکی به فری قه ندی شاری کۆیه چاوم به ژیان هه لێناوه. خوتیندی سه ره تاییم هه ره له وئی و نیوه ندی و ئاماده ییم له سالی ۱۹۳۲دا له ئاماده یی نیوه ندی له به غداد ته واو کردوووه.

سالی ۱۹۳۵ چوومه ته کۆلیجی حریری و له کۆتایی ۱۹۳۶دا به پله ی (ملازم ثانی) ته واوم کردوووه. له بهر ئه وهی که خوتیندنه کهم به پله یه کی به رز بری، به تایبه تی له تاقیکردنه وهی سوارچاکیدا به کهم بووم. خودی لێخۆش بوو (ملک غازی) زینیکی سواری به خه لات پێ به خشییم.

هه ره پاش ته واو کردنی کۆلیج نێردرامه خوتیندنگه ی (مدفعیه) و به ماوه ی ۶ مانگ ته واوم کرد، دوا ی ئه وه له بطریه ی چوار له قه ره غان به فه رمانده ی ده سته ی مدفعی دامه زرام. دوا ی کوده تاکه ی به کر پاشا سیدقی، بطریه کهم گه رایه وه بو فرقه ی دووی که رکوک. سه رکرده ی فرقه که ئه مین زه کی پاشای کورد بوو، جگه له مه زۆریه ی ئه فسه رانی فرقه که ش هه ره کورد بوون که گه لێکیان ناسیار و براده رم بوون و، پێکه وه خه باتی نه ینیمان ده کرد.

ئه وه ده مه ی که له سه ره تایی کۆیه ده مانخوتیند، ژماره یه ک له مامۆستا کانیان خه لکی سه له یانی بوون وه ک: سالح قه فتان، عه زیز ئه فه ندی (ناسراو به عه زیز قامیشه ی)، عه لی ئاغا و ره مززی ئه فه ندی. ئه وانه میتشکیان به رتیبازی کوردا یه تی ئاو ده داین و گۆشه یان ده کردین. هه موو رۆژتیک له قوتابخانه سه روودی (ئهی کوردینه، ئهی مه ردینه با ده ست له ناو ده ست که یین هه موو) له گه ل کۆمه لیک له سه روودی نیشتمانی دیکه مان ده خوینده وه. که چووینه به غداش، له وئی دیدنه ی کورد په روه ران و رۆشنبیرانی وه ک ئه مین زه کی به گ، مارف جیاوگ و هی دیکه مان ده کرد و ده چووینه یانه ی سه رکه وتن (نادی ارتقا) گویمان له و توێژه کانیان ده گرت

و میسکیان زیتیر به کوردایه تی و نیشتمانیپه روه ریتی روشن ده کردینه وه. ههروهها بو هه مانگه ئابوونه یان لی وهرده گرتین و ده یان نارد بو (کۆمه لهی خو بیوون) که نه وه ده مه له لوینان بوو. له یادمه که ئابوونه کهی من دوو رو پیه بوو بو هه مانگیک.

کاتیکیش که بووم به نه فسه ر، نه وه خه باته ی که له سه ره تادا به هیمنی و له سه ر خو ده ستمان پی کرد بوو، هیدی هیدی گه شه ی سه ند و، به تاییه تی له کوپی نه فسه راندا تی کو شانی کوردایه تیمان پتر کلپه ی سه ند. له که رکو کیش پیوه ندیم له گه ل برا نه فسه ره کانی حیزی هیوا دا به ستبوو به سه رکردایه تی ماموستا ره فیق حیلمی.

سالی ۱۹۳۹ نیردرامه به غدا بو ده وره ی لاسلکی (مخابره) و بو ماوه ی شه ش مانگ له سه ربازگه ی ره شید بووم که نه وه کاته مه نته قه ی عورفی بوو. روژتیک دوو نه فسه ری ده وره که مان بی نه وه ی هیچ مونسه به یه ک هه بیت له کاتی پشووداندا و به ده نگیتی به رز جنیویان به کورد و مه لا مسته فادا. یه ک له وه دوو نه فسه ره کوپی سه ره ک دادگای ته میز (عه بدولره زاق نه حمه د ته ها) بوو، که پشوو ته واو بوو چووینه پۆله که مان، ماموستا پرسیاریکی لی کرد، به لام نه وه نه یده توانی وه لام بداته وه. منیش به ده نگیتی به رز هاوارم کرد و گوتم که نه وه گپله که لله پووته چ نازانیت. نه ویش به تووره بیه وه جنیویکی پیدام، منیش هه لمه تم بو برد و ده ستم به لیدانی کرد. پاش نه وه به کاترمیتریک له لایه ن فه رمانده ی سه ربازگه وه (کامل شه بیب - یه کتیک له وه نه فسه ره یاخیبووانه ی دوا ی شه ری ۱۹۴۱ که له گه ل صلاح الدین صباغ بوو، له سیداره درا) بریار درا که (حجزی ثکنه) بکریم، واته له سه ربازگه ده رنه چم تا ده دریمه دادگا. دیار بوو نیازیان گه لیک خراب بوو، ده یانویست نه نجومه نیکی لی کو لینه وه له دادگا دژم دابنیتن و جگه له وه ی که له سوپا ده ربکریم چند سالتیکیش زیندانی به ته نگه ما بدهن. به لام خو شبه ختانه زۆریه ی نه فسه ره کورده کان که وتنه خو گورجکردنه وه و ته قه لا دان، به تاییه تی به ریته به ری بزوتنه وه کان (مدیری

حه‌ره‌کات له وه‌زاره‌تی به‌رگری) نوره‌دین به‌گ مه‌حموود و فه‌رمانده‌ی کۆلیجی ئه‌رکان به‌هادین به‌گ نوری که ئەم دووانه‌ش کورد بوون و پله‌و پایه‌یان گه‌وره‌ بوو. ئە‌وراقی لی‌کۆلینه‌وه‌یان کیشایه‌وه‌ بۆ دادگای سه‌ربازی له وه‌زاره‌تی به‌رگری سه‌رۆکی ئە‌نجومه‌نی لی‌کۆلینه‌وه‌ و کۆلۆنیال (عه‌قید)یکی کورد بوو که برای حاجی ره‌مه‌زان پاشا بوو. دادگا پریاری دا که ماوه‌ی (۷) رۆژ مه‌عاش له‌من بپردی و له دوو ئە‌فسه‌ره‌که‌ی دیکه‌ش (۴) رۆژ مه‌عاش برین له هه‌ر یه‌که‌یان. شایانی باسه که هه‌ر هه‌مان سالی‌ش کرام به (مولازم ئە‌وه‌ل). له راپه‌رینی مایسی ۱۹۴۱د که به (راپه‌رینی ره‌شید عالی) نیوی رۆیشتبوو، بطریه‌که‌ی ئی‌مه که له لیوای ۳ی سه‌حرا بوو نی‌ردرام بۆ (سرسن الذبان - حبانیه) بۆ شه‌ری ئە‌وی.

له‌وی له ئە‌نجامدا سوپای عی‌راقی شکستی هینا و به‌ره‌و دوا هه‌لات. سه‌ره‌جه‌می ئە‌فسه‌ره‌کانی لی‌واکه‌مان که له فه‌لوجه بوو سه‌ربازه‌کانیان چی هیش‌ت و هه‌لاتن. ته‌نیا من که جی‌گری فه‌رمانده‌ی بطریه‌ بووم له‌گه‌ل عه‌بدوله‌حمان قازی که فه‌رمانده‌ی ده‌سته (فصیل) بوو له بطریه‌ی ۳ ماینه‌وه و لی‌واکه‌مان به‌ره‌و (ابو‌غریب) که نی‌زیکی به‌غدا به‌ کیشایه‌وه.

له‌سالی ۱۹۴۳د که راپه‌رینه‌کانی بارزان ده‌ستی پیکرده‌وه، ئی‌مه ژماره‌یه‌ک ئە‌فسه‌ران له‌مائی (مقدم ئە‌مین ره‌واندووزی) کۆ بی‌وبه‌وه و سه‌باره‌ت به‌ بارودۆخی کوردستان و به‌ تایبه‌تی بارزان ده‌دواین. له ناکاو وه‌زیری ده‌وله‌ت ماجید به‌گ مسته‌فا په‌یدا بوو که له لایه‌ن حکومه‌تی به‌غداوه نی‌ردرا بوو بۆ وتووێژ و ریکه‌وتن له‌گه‌ل مه‌لا مسته‌فادا له‌سه‌ر ئە‌ساسی مافی ئۆتۆنۆمی. هه‌ر هه‌مان شه‌و وه‌لامان بۆ مامۆستا ره‌فیع حیلمی نارد که بی‌ته‌ که‌رکوک، مامۆستا ره‌فیع حیلمی و ئی‌مه‌ی ئە‌فسه‌ران پیکه‌وه له‌گه‌ل ماجید به‌گدا هه‌ر له به‌یانیه‌وه تا ئی‌واره سه‌باره‌ت به‌ مه‌سه‌له‌ی کورد و نوویژمان کرد و کۆمه‌لیک له‌ بی‌ر و راو پیتش‌نیازی باشمان دا‌یی.

رۆژی دوایی تا‌کو هه‌ولێ‌ریش له‌گه‌ل ماجید به‌گ رۆیشتم، به‌لام زی‌ده‌تر

نه متوانی له بهر نه وهی که خیزانه کهم نه خوش بوو، ده بوایه بمبردایه بو لوبنان. هر له وئ گه رانه وه به غدا و له ویشه وه چوین بو لوبنان. له وئ نه خوشه کهم به جیهیشت و خوشم گه رانه وه.

نه و ده مه سالی ۱۹۴۳ پلهی نه فسه ریم ببوو به رهئیس (نه قیب) داوام کرد که له سوپا بکیشریتمه وه (استعفا) بکریم؛ چونکه له راستیدا نیازم هه بوو پیوهندی به راپه رینی بارزانه وه بکه م و، دوا به دواي نه وهش بیرم له وه کرد بو وه وه به ره و مه هاباد بچم.

له نه نجامدا هه لاتم و چوومه گونده کهی خو مان (شیواشان - که و تو وه ته بناری چیای هه بیهت سولتان له نیوچهی کویه)، له وئ چهند که سیتم لای خو م چه کدار کرد بوو. شه ویک به ره و نیزیکی کویه هاتم، هر نه و شه وه خالوزایه کم (موحسینی عه زیز ناغا) تازه لا و بوو، به نهیتهی خو ی گه یانده لام و ناگاداری کردم که نه فسه ریک به نیوی (مه هدی حه مید) چو وه ته مالیان و دهیه وئ چاوی پیم بکه وئ. بی نه وهی که سیتم پیتبزانته خو م گه یانده مالی خالم (عه زیز ناغا). پاش ده مه ته قی و لیدوانیکی تیرو ته سه ل، نه فسه ری نیوراو بریاری هه لاتنی داو، له گه ل مندا پیکرا ده ست به خه بات کردن بکه ین، له هه مان کاتدا ده یویست چهند که سیتم دیکه ش بیینی. منیش هر نه و شه وه ناگاداری کاکه ی حاجی مه حموود و، ماموستا سابیر نیسماعیل و عه بدو لحه میدی حاجی توفیق و کاکه زیاد ناغام کرد که بیته مالی خالم. جگه له کاکه زیاد نه وانی دیکه هه موو هاتن. سه ره له نوئ و توویژ و ده مه ته قی که مان گهرم کرده وه. له و دانیشته دا پیتبنازی به نده نه وه بوو که ژماره یه ک چه ک و ته قه مه نی بکرین و راپه رینیک له بیستوین و ده شتی کویه دژی عیراق ده ست پین بکه ین و مه به ستم له و مه سه له یه نه وه بوو که بتوانین که میتم فشاری سوپای عیراقی له سه ره نیوچه ی بارزان که م بکه ینه وه. به لام مه خابن ماموستا سابیری لئ که نار خه ی ئیدی سه رپاکی دیکه یان دژی پیتبنازه که م بوون، چونکه هه موویان بازارگانیتی تووتنیان ده کرد و به رزه وه ندییان له بیتوتندا هه بوو.

روژئی دوایی ئه و کۆبوونه وهیه، مامۆستا سابیر له یانهی کۆیه (نادی کۆیه) مهست ده بێ و به و خه یاله وه باسی دانیشتنه که ی شهوی رابوردوو دهر کێنی، ههر دوای ئه و هه مو براده ران به کاکه زیادیشه وه حه والئه ی عورفی ده کړین، به لام له ریی سه عید به گ که زازه وه هه موویان به ره لالا ده کړین، جگه له مه هدی حه مئید نه بێ که ماوه ی پێنج سال زیندانی به ته نگه دا ده درئ.

پاش ئه وه به ماوه یه ک بۆ هه مان مه به ست چووم بۆ بیتوین و چاوم به عه باسی مامه نداغای ئاکۆ که وت و، سه ر له نوێ باسی هه لگه رسانی راپه رینم له گه لدا کرد له نیوچه ی بیتوین تا له و ریه وه بتوانین یارمه تییه کی بزووتنه وه ی بارزان بده یین. به لام وه لامی عه باس ئاغا له و باره یه وه به م جوړه بوو: "ناخۆشیمان له گه ل جه ماعه تی کۆیه دا هه یه (مه به ستی کاکه زیاد ئاغا) بوو. ئه گه ر ئه وان له نیوچه ی کۆیه دا بتوان کارێکی وا راپه رینن ئه وا من ئاماده م له نیوچه ی بیتویندا راپه رینێکی یه کجار گه و ره دژی رژی می میری به رپا بکه م".

به لام وه ک له مه وه به ر وو تم کۆیه پێشنیازه که ی به نده یان په سه ند نه کرد. مانگیک تێپه ری کرد بوو به سه ر ئه و مه سه لانه دا، پرپارم دا سه ردانیکی سوله یمانی بکه م. له وئ چوومه مالی خه زوورم (سه بری عه بدولالا - به رتیه به ری پۆلیسی سوله یمانی)، خه زوورم ئه و ده مه له وئ نه بوو، به لکو چوو بووه لوینان و ته رمی خه یزانه که می هه ینا بووه به غدا و له (مه رقه دی حه زه تی گه یلانی) به خاک سپه دراوه. ماوه ی ده روژتیک له وئ مامه وه و له و ماوه یه دا گه لیک له براده ران و ئه فسه ران دیده نییان ده کردم روژتیک مقدم ئه مین ره واندووزی ها ته دیده نیم و پێی وو تم: "ده زانی که مسته فا خوشنا و میرحاج ئه حمه د له لایه ن کۆمه له ی هیوا وه مۆله تیان پیدرا و نێردرانه مه هاباد، به لام له گه رانه وه یاندا میرحاج له موسل گیراوه و مسته فا خوشنا ویش هه لاتوو. ئیسته ده مانه وئ تو بۆ مه هاباد بچیت، به لام به مه رجیک که هه یج که سیک ده رکی پینه بات، چونکه بازتیری

مه‌هاباد پره له سیخوری به‌ریتانیا، ئەمریکا، روسیا، تورکیا و گهلێک شوئینی دیکه. له‌بەر ئەوه بۆ ئییمه چاک نییه که په‌ی به‌ پێوه‌ندییه‌کانی ئییمه و کۆمه‌ڵه‌ی (ژ. ک) بیه‌ن".

هه‌ر پاش ئەوه خه‌زوو‌رم تفه‌نگی‌کی برنه‌وی گهلێک نایابی دامی و له‌ سوله‌یمانیه‌وه گه‌رامه‌وه ده‌شتی کۆیه. پاش مانه‌وه‌م له‌وێ به‌ دوو هه‌فته‌یه‌ک نامه‌یه‌کم له‌مامۆستا خۆشناوه‌وه به‌ ده‌ست گه‌یشت له‌وێدا نووسیبوو:

"کاکه من ئیسته له‌ گوندی ئەنگۆزم له‌ نیزیکی بیتوانه، ده‌مه‌وێ چه‌کێک په‌یدا بکه‌م و ئەوجا دیمه‌ گوندی شیواشان بۆلات". به‌لام وا پێده‌چوو که هه‌ر له‌وێوه بۆ بارزان رویشتبوو. پاش ئەوه به‌ ماوه‌یه‌ک نامه‌یه‌کم له‌ (ره‌ئیس ئەوه‌ل روکن عیزه‌ت عه‌بدوله‌عزیز ئاغا) وه‌ به‌ده‌ست گه‌یشت وه‌ نووسیبوو: "من له‌ شوئینی خۆم هه‌لا‌تووم و له‌ گوندی بیستانه‌ چاوه‌روانت ده‌که‌م پێکه‌وه به‌ره‌و بارزان بچین" به‌لام مه‌خابن له‌بهر نه‌شاره‌زایی ته‌هره‌که رتی هه‌له‌کردبوو، بۆیه روژێک دره‌نگتر نامه‌که‌م گه‌یشته ده‌ست.

که چوومه بیستانه ره‌ئیس عیزه‌ت له‌ رتی شه‌قلاوه‌وه رویشتبوووه بارزان. دوا‌ی ئەوه به‌ سێ هه‌فته‌یه‌ک نامه‌یه‌کی دیکه‌م له‌ کاک عیزه‌ته‌وه گه‌یشته ده‌ست و داوا‌ی کردبوو که بچمه‌ص پۆده‌ر بۆ لای عه‌باسی مه‌حموود ئاغا و باه‌کری سه‌لیم ئاغا (ئهو دووانه سه‌رکرده‌ی هه‌ردوو تایفه‌که‌ی پۆده‌رن) و داوا‌یان لێ بکه‌م که ئەوانیش پالپه‌شتی له‌ داخوازییه‌کانی بارزان بکه‌ن سه‌باره‌ت به‌ خودموختاری کوردستان. گهلێکم پێخۆش بوو که بتوانم له‌گه‌ڵ ئەو دوو سه‌رکرده‌یه‌ی پۆده‌ردا کارێکی نیشتمانی ئەنجام بده‌ین، بۆیه به‌ره‌و مه‌رگه‌ رێکه‌وتم و چاو‌م به‌ پیرۆت ئاغا که‌وت و، روژی دوا‌یی چوومه‌ نوره‌دین و له‌وێ چاو‌م به‌ باپیرا‌غای نوره‌دین که‌وت، که لا‌وێکی نیشتمانی‌هه‌روه‌ری تیگه‌یشتوو‌ی ژێهاتی و سه‌رۆکی کۆمیته‌ی پۆده‌ر بوو. له‌وێشه‌وه چوومه‌ گوندی (چۆم خێکه) که نیزیکی قه‌لادزی‌یه‌و ماوه‌ی ۵ روژێک لای عه‌باس ئاغا مامه‌وه و هه‌ر له‌وێشه‌وه پێوه‌ندیم به‌ باه‌ه‌کرا‌غاه

کرد. به لایم له و کاته دا نیوانی نه و دوو سه رکرده یه ی پژدهر وا تیکچوو بوو که سهنگه ریان له یه کدی گرتبوو، بویه داخی گرانم ویسته ی دلّم له یه کخستن و یه کیستی هیزه کانی کورددا له پالپشتی کردنی بزوتنه وه ی بارزان دا به ئاوات نه گه یشت له و یوه به ناهومییدی به ره و گوندی شیواشان گه رامه وه.

ههفته یه ک تیپه ری نه کردبوو به سه ر مانه وه ماندا له و ی، شه و یک له نا کاو ده و ره وه ری سه د پۆلیسیک ئابلۆقه ی گونده که بیان دا. به لایم من شه وانه ده چوو مه قه راخ گوند و له سه ر ته پۆلکه شاخیک لیبی ده نویستم.

له به ره به یاندا ته قوتوۆق دهستی پیکراو پاش کاتژمیتریک شه ر کردن من بریندار کرام و، ناچار له گه ل چه کداره کانددا پاشه و پاش به ره و به رزاییه کانی چیا کشاینه وه. پۆلیسه کان مالیان به تالان بردم. ماوه یه ک برینه کانم که میک ساریژ ببوون و له گه ل کاروانیکی قاچاخچی دا که هاتوو و چۆی کوردستانی کویتستانیان ده کرد خۆم گه یانده مه هاباد. به هه مووی دوو ههفته یه ک ده بوو له مه هاباد بووم که ئالای کوردستان بلّند کراو دامه زرانندی کۆماری کوردستان راگه یاندره.

هینانی بارزانی یه کان بۆ مه هاباد

هەر هه مان رۆژ مه لا مسته فا رایسپاردم که بچمه شنۆ و ئه و بارزانیانه ی که له وێ بوون، له گه ل ئه فسه ره کان و براده رانی دیکه دا بیانیه ییم بۆ مه هاباد له شنۆ هه موو بارزانی یه کان و ئه وانی دیکه شم کۆکرده وه که به ژماره ۷۰۰ تا ۸۰۰ که س ده بوون، دوو ئه سپی مائی مه لا مسته فاش هه بوو شتومه کم لی بار کردن و ویکرا به ره و نه غه ده ری که وتین و له ویشه وه بۆ مه هاباد. بێگومان ئه و ژماره زۆره، که مبی جی و ری دروست کردبوو راستیه که ی خه لکی مه هاباد زیاد له پتویست کۆمه کیان پیکردین، ئه م هینان و برده چه ند رۆژێکی برد و پاشان توانیمان جیی خه وتن و دانیشتیان له هه ندیک مزگه وت و خانووبه ره بۆ جی به جی بکه یین و مه سه له ی خۆراکیشیان بۆ جی به جی کرا. ئه رکیک له سه ر شانی من بوو، در یغیم نه ده کرد، هه میشه به سه ریانه وه ده گه رام، له هه موو پتویستیه ک مه لا مسته فا و لیپرسراوانی کۆمارم ئاگادار ده کرده وه، ئه وانیش به پیتی توانا چاره ی گیروگرفته کانیان ده کرد. جیگه شمان بۆ نه خۆشه کان ساز کردبوو. دوو که سمان له نه خۆشخانه دیته وه که وه ک جیگری پزیشک (موظف صهی) کاریان ده کرد، و سه ره رشتی نه خۆشه کاتمان پێ سپاردن.

چه ند هه فته یه کمان به و چه شنه گوزه راند. رۆژیک پیتشیا زیکم لای مه لا مسته فا کرد. که ئیدی بێ ئیش و کار هه ر وا کات به سه ر نه به رین، به لکو چیتر وایه ئه و بارزانی یانه ی که چه کدارن مه شقی سه ربازی یان پێ بکریت. مه لا مسته فا به پیر پیتشیا زه که مه وه ها تو بریاری دا که ده وره به ری ۲۰۰ بارزانی چه کدار بۆ ئه و مه شق کرده ئاماده بن. ئیدی له وه به دوا رۆژانه پاش نیوه رۆ ده چوینه سه ربازخانه چۆله که ی ده ره وه ی مه هاباد و پۆل پۆل ریکم ده خستن. ئه و که سانه ش که له سوپای عیراقی دا سه ربازی یان کردبوو، کرده من به سه ر قۆل (آمر حضیره). بێگومان هه موو ئاماده کردن و مه شق پیکردنیکیان له سه ر شیه ی مه شقی عیراقی بوو، به لام به کوردی

فیر ده کران، بو وینه "تفهنگ له سهر شان بنی، بۆ لای راست وهرگه ری، تا ئەوئ...". بیگومان له سهره تادا من به تهنیا له گه لیاندا خه ربیک بووم، به لام پاش ئەوهی که ژماره ی بارزانی یه کان زیتیر بوون، ئیدی به تهنی ئەو کاره به من به ریوه نه ده چوو، له بهر ئەوه کاک جه لال ئەمین و کاک خیروللاش یارمه تیان ده دام.

به بۆنه ی کردنی به ریژ پیشه و قازی محمه د به سه روک کۆمار، ژماره ی (۱۵۰) که سم له و بارزانی یانه ی که به ته وای و به باشی فیبری مه شق کردن بیوون، هه لم بژاردن و کردم به (حرس شرف).

روژی دووای دامه زانندی کۆمار چوومه لای مه لا مسته فا بۆ شتۆ له و رۆژه پیروژه دا بریار درا که له شه قام و گۆره پانی چوارچرا دا گشت ناماده بین. به په رۆشه وه چاره وروانی پیشه و امان ده کرد. که ته شریفی گه یشته له گه لیدا به ریژ مه لا مسته فا، حمه حوسین خان، قاسم ناغای ئیلخانی، جه عفه ر ناغای که رمی و گه لیک له سهره ک هۆز و دانیشته وانی مه هابادی له گه لدا بوو.

سه ر شه قام و خانوه کان پر بوون له ژن و مندال و هه ر که پیشه وایان به به رگی ره سمی یه وه بینی له خوشیدا به خویر فرمیسکی شادمانی له چاویان ده باری. هه ر له ویدا فه رمانم به (حرس شرف) دا و سه لاوی کۆماری بان پیشکه ش به به ریژ پیشه و کرد. پیشه و وه ستاو سه لاوی پیشکه ش به جه ماوه ری ئەوئ کرد و چه پله ریژان و هه له هه له و دروشم به سه ر ژبانی پیشه و و کورد و کوردستاندا، له هه موو ئەو ناوه به رز بیوه وه.

حه ره سی کۆماریش که به درێژایی شه قامه که وه ستا بوون، به ریژ پیشه و به به رده میاندا هات و ویستگه یه کی کرد و رووی کرده بارزانی یه کان و سوپاسی کردن و فه رمووی: "سه رمان بلنده پیتان، جیی شانازیمان، ئیوه ن نمونه ی خه باتی پاله وانانه ی کوردایه تی، سه د سوپاس بۆ ئیوه و سه روکتان مه لا مسته فای به ریژ". ئەوجا رووی کرده جه ماوه ر و ئەو ووتاره ی پیشکه ش کردن:

"ئەى جەماوەرى كورد، ئەى بەچكە شىرانى كورد سلاوتان لى بىت. ئەو ئەركە گرنگەى كە ئىو بە منتان سپاردووه، داوا لە خوای مەزن و ئىو جەماوەرى كورد دەكەم كە يارمەتيم بەدن تاكو بتوانم هەتا سەر ئەم كارە بۆ بەرژوهندى ميللەتەكەم بەرمە سەر و بەرامبەر بە ئىو و خوای مەزن، خەجالەت نەبم.

دوژمنانى كورد گەلىك زۆرن، لە هەموو ئەو راپەرپنانهدا كە لە پىناوى مافى رەوا و سەرپەخۆبىدا كوردبىتى، دوژمنان لە هەر چوار پارچەى كوردستان يەكيان گرتووه و بە هەموو رىگەبەك بەرھەلستيان لەو مافە كوردووه و بەردەوام راپەرپنەكانيان بە چەتەگەرى پىشان داوه تا پتر رى خۆش بكەن و درندانەتر و نامرۆقانهتر لە نىومان بەرن.

بەلام عەدنان مەندرىسى فاشست دەبىت ئەمجارە ئەو چاك بزائىت ئەو چرايەى كە كورد هەلىكردووه بە پروپاگەندەى خۆى و دۆستەكانى ناكوژىتەوه. ئەم گەلە نەبەزە فىترە لە رىگەى نىشتمانىدا قورىانى بدات و لە هەرپەشە و خۆگىف كەردنەوهى ئەو ناترسىت ئەم گەلە ووشيارە و چاك دەزائىت كە هەزاران رۆلەى لە رىگەى ئازادى كوردستاندا بە شەهيد داوه بە خوئىنى ئەوان شاخ و كىتوى كوردستان ئاو دراوه و شىن بووه. هەموو كوردىك ئەورۆ لەسەر رىگەى پىرۆزى ئەوان خەبات دەكەن و خۆبەخت دەكەن بۆ پاراستنى ئەو چرايە و تا پتر شەوقى پى بەدن. جا عەدنان مەندرىسى خەيالى خاوه و دەبىت ئەو راستىبەش چاك بزائىت. ئومىدەوارم بە پشتىوانى خوای مەزن كە ئالای سەرپەخۆبى و چراى ئازادى لە هەر سى پارچەكەى دىكەى كوردستاندا وەك مەهاباد هەلەكەرىت و لە بەرزىيدا دەشەكىتەوه".

جەماوەرى مەهاباد ئەو رۆژەيان بە ئاهەنگ و شايى بردە سەر...

سەرەتا لە سوپاى كۆماردا وەك سەرلك (ئامرفەوج) دانرام و، چوومە (جەبەهى سەقز). دواى شەرى (قاراوا) پلەى پۆدپۆلكۆفنىك (مقدم)م پىدرا. دوايىش كرامە فەرماندەى (جەبەهى سەردەشت و بانە).

پاشی دارمانی کۆماری کوردستان، ئیمه چند مانگیک هه ره له شهردابوون له نیوچهکانی - شنۆ، مه رگه وه ر تا سه ر چۆمی گادهربش چووین. وهک ده زانین که دوا ی نه مانی کۆمار (مه لا مسته فا) له تاران له ووتوو ئیژدا بوو و، پیم وا بوو ئه و په یمانه ی که ئه مریکا به بارزانی دابوو به راست نه ده گه را. هه ره له سه ره تاشه وه من پیشنیازی ئه وه م کردبوو که به ره و رووسیا بچین. تا له ئه نجامدا وای لیته ات هه لئو یست به رانه ره بۆچوونه کانی من وه ربگیری و مه لا مسته فا له تاران گه رایه وه و به ره و رووسیا رویشت.

له سه ره چۆمی گاده ره من و ۲۲ که س پیکه وه بووین. له وئ محه مه د قودسی و جه لال ئه مین به گیشمان له گه لدا بوون. له ئه نجامی سی رۆژ رویشتندا به بی هیچ خۆراکیک له چیاکانی نیوان هه ردوو کوردستانی گه رمیان و کو یستاندا ریگه مان لی وون بوو. که نیزیکی گوندی (خنیره) بووینه وه له نیوچه ی لۆلان و برادۆست، له وئ قودسی له سه رمان و له برسیته ئیدا هیزو توانای نه ما و پیتی ووتین که خۆی ته سلیم ده کاته وه و له وئیرا جه لال ئه مین و چند که سیکی دیکه شی له گه لدا رویشت. ئاکام ۷ که س ماینه وه و روومان له رۆژه لات کرد و چیا به چیا رویشتین. پاش ماوه یه ک جه لال ئه مین به گ په ژیوان ده بیته وه و به ره و دوا ده گه رپته وه. له گه رانه وه دا تووشی هیزیکی ئیرانی ده بیته و خۆی ته سلیم ده کات.

ئه و ۷ که سه ی که مابووینه وه چواریان له من به هیزتر و خوشه و تر بوون، پیشمان که وتن و ئیمه یان جیهیشت. ماینه وه ۳ که س: به نده و عه زیز قاله ره ش و عه بدولوا حید که هه ردووکیان خه لکی کۆبه بوون، رۆژی چواره م عه بدولوا حید له سه رمان و له برسیته ئیدا گیانی پاکی به خاک سپارد. پینجه م رۆژ بۆ ئیواره که ی گه یشتینه وه نیوچه ی شنۆ. سه ری چیا به به فر داپۆشرا بوو، دامینیشی سه وزایی خوش بوو. شه و خۆمان کرده گوندیکه وه، به لام به ره له وه ی بگه ینه نیو گوند تووشی یه کتیک هاتین و بردینی بۆ مالی کویخا. ئه و کابرایه ش هه ر کوری کویخا ده رچوو.

کویخا نیوی سو فی شوکر بوو، له کاتی خۆیدا که ره شید عالی گه یلانی

له عیراق به ره و ئیران هه لاتبوو، ئەم سوۆفی شوکره له ئیرانهوه بردبووی بو تورکیا. کارتیککی رهشید گهیلانی پیبوو، که لهویدا گهیلانی نووسیبووی: "ئهو زاته منی له مردن رزگار کردووه. له ههر کوۆ بێ دهتوانی بێ پهروا بیته لام و کهس ریی لی نهگری". دوو روژ کوپخا له ماله کهیدا ههشاری داین و گه لیکیش خزمهتی کردین. دهووروبه ری ئه و گوندانه به سوپای ئیرانی ته نرابوون، ههر که سیککی عیراقییان بدیتبا دهستوورد دهستگیریان ده کرد.

مالی کوپخامان جیهیشت و به ره و گوندی زیوه که ده که ویتته سه ره همان رووباری گاده ره له نیوچهی (سیلوۆ) به ریکه و تین و شه و گه یشتینه مالی کوپخای گوند.

کوپخای گوند عه زیزی برادهرمیان دهناسی. ئه و چوار براده ره ی که له مه و به ره با سم کرد لیتمان جودابوونه وه هاتبوونه همان گوند. کوپخایان له وه ئاگادار کردبوو که ره ئیس به کریان له گه لدا بووه و له گه ل دوو که سی دیکه دا له ناو به فردا نه ماون خه لکی گونده که ش به درێژایی روژتیک به شوپن تهرمه کاندایا گه را بوون. ئه و شه وه عه زیزی براده رم منی ئاشکرا کرد، کوپخا و منداله کانی زور خو شحالی خو یان پیتشان دا که من ماوم و، به چه شنیک خزمه تیان کردین که ده توانم بلیم هیچ که سیک له خزم و براو خو شه ویستان به ئەندازه ی ئەوانیان بو ئەده کردین. سی روژتیک کوپخا لای خو ی گلی داینه وه و پاشان ههر خو شی له گه لماندا به ریکه وت و تا کوپستانی خه یلانیان (له سه ره چیا یه که و به سه ره رایات دا دهنواری و که و توونه ته کوردستانی گه رمیان) هات. تکایه کی یه کجار زورمان لیکرد که ئیدی پیتویست به ماندوو بوون ناکات و به ره و مالی خو ی بگه ریتته وه خو ئەگینا به نیاز بوو تا رایاتیش له گه لمان بیت. له چیا وه به ره و رایات هاتین. له ری کردی به زریان و به فریککی وا وه ختابوو ته وا و په ریشانمان بکات. نیزیکی به ره به یان گه یشتینه رایات، له تاوی سه رما چوو بوومه گو له ئاو یک، عه زیشم نارد بو مالی ئەمین ئاغای رایات تا ئاگاداری

بکات و بیت به نهیینه بگهیه نیته ناو گوند، چونکه پۆلیسخانهی لیبوو. ههوال و زانیاریشم گه یشتبووه دهست له وهی که شهش مهفرهزه له نیوچهی رایات و گه لاله لیم ده گهرین. ئەمین ئاغای عهلی ئاغای رایات که دۆستایه تی له وه بهرم له گه لیدا هه بوو و بو من وهک برا وا بوو، کوردیکی یه کجار دلسۆز و نیشتمانپهروهه بوو.

لیره دا نامه وی درێژه بهو باسانه بدهم تا دهرفه تیکی دیکه م بو دهرفه خسی. له وێهه خۆم گه یانده وه گونده که ی خۆم (شیواشان) و ۲۲ رۆژ به رێهه بووم. گه یشتبووینه گوندی زارگه لی که میرحه مه ی زارگه لی ده یوست بمانگریت و بمانداته وه دهست حکومه تی به غدا، به لام یه که مجار به زحمهت توانیمان خۆمان له دهستی رزگار بکهین.

له شیواشان تا کوو سالی ۱۹۵۴ به هه لاتوویی مامه وه، پاش ئه وه حکومه تی عیراق پۆلیسخانه یه کی له گونده که م کرده وه و ناچار چووم بو داریکه لی بۆ لای مه لیک مه حمودی حه فیدی نه مر. شیخی نه مر ۸ مانگ تیکۆشا تا ئه پۆلیسخانه یان له شیواشان لابر، ئه و جا گه رامه وه و تا سالی ۱۹۵۷ له وی بووم. بهر له مه شیخی نه مر هه ولی گه لیک دا له رتی پارتیزگاری سوله یمانیه وه (خوالیخۆش بوو عومه ر عه لی) ته سلیم به حکومه ت بيم. له مانگه کانی دوای سالی ۱۹۵۷ وه خۆم له سوله یمانی ته سلیمی ده سه لاتدارانی حکومه ت کرد. له حامیه ی سوله یمانی ماوه ی ۲۰ رۆژ وهک (مه وقوف) مامه وه و وهک هه ر ئه فسه رتیکی دیکه ی ئه وی مامه لهم له گه لدا ده کرا.

له لایه ن فه رمانده ی حامیه وه (عه قید مه جید عه لی) براده رم و ئه فسه ره کانه وه ژووری جیگری فه رمانده ی حامیه م بو ته رخان کرابوو. پاشان هه واله ی به ندیخانه ی مه رکه زی به غدا کرام. له ویش له سه ر داوای وه زیری ناوخۆ خودا لیخۆشبوو سه عید به گ قه زازه وه له دایه ره ی به ندیخانه که ژوورتیکیان بو ته رخان کردم و یه کیکیشیان دانا خزمه تم بکات.

ئەفسەر و ناسیو دۆستانی ئەو دەمە رۆژانە دەهاتنە لام و ژوورەکە وەک دیوێخانێ لێهاتبوو. دەوروبەریان چۆڵ نەدەکردم. ماوەی ۳ مانگم لەوێ بەو چەشنە بردە سەر، دواى ئەو ئەو لە هەولێر دادگایەکی عورفیى تاییبە تیم بۆ دانرا و لە ئەنجامدا بەرەلا کرام.

پاش بەرەلا بوونم، پریارم دا بچمە بەغدا بۆ سەردانی سەعید بەگ لەوێزارەتی ناوێکە سوپاسی بکەم. لە خزمەتی سەعید بەگدا پارێزگاری هەولێریش رهشید نەجیبی لیبو. دواى پێشکەش کردنی ریز و سوپاسم بۆی، کەوتینە و توێژ کردن و، سەعید بەگ فەرمووی: دەمانەوێ بگەرێتێتەو ریزی سوپا و بە پلەى هەمان ئەو ئەفسەرانی سەردەمی خۆت کە ئەوێرۆکە گەیشتونەتە چ پلەیک تۆش هەمان پلەى سوپاییت پێ ببەخسێت.

شایانی باسە کە ئەو دەمە هاوێلەکانم لە پلەى سوپاییدا گەیشتبوونە زەعیم (عەمیدی ئیستە)، لەوێلامدا پێم ووت: بەرێزم، من کاتی خۆی لەم حکوومەتە یاخی بووم و چەکم دژی هەلگرتبوو، ئەوجا ئیستە چۆن دەتوانم بچمەو ریزی هەمان سوپا. خۆ ئەگەر وا بکەم ئەو ئەو راستییە دەسەلمینم کە یان جاری پێشوو دەبیت لەگەڵ خۆم راستگۆ نەبووبیتم لە سوپادا یاخود ئەوێرۆکە بێ هەلۆتست و ناراستگۆم گەر بچمەو نێو ئەو سوپایە. بۆیە بە گەرەبیستان دەبێ بمەخشن کە هەرگیزا و هەرگیز ناتوانم ئەو کارە قەبوڵ بکەم و بگەرێتەو ریزی سوپا. تەماشایەکی کردم و لە جێی خۆی راست بوو و نێوچەوانی ماچ کردم.

پاش کوودەتای کە ریم قاسم و گەرانندەوێ بارزانییەکان لە سۆقیتەو بۆ عێراق، ئیمە کە ژمارەیک لە ئەفسەران بووین: من و سەعید عەزیز و میرحاج و نوری ئەحمەد تەها و ئەوانی دیکە بە پلەى رهئیس ئەوێ (رائد) گەرایینەو نێو سوپای عێراق و، من وەک فەرماندەى بەرگری میللی (مقاومة شعبية) نێردرامە رەواندۆز.

لە بزوتنەوێکانی برادۆستدا، سەرکردایەتی ئەو جموجولە بەبەندە

سپێردرا و، پاش ماوهیهک کرام به سه‌رکرده‌ی به‌رگری میلی میله‌ی هه‌رتیمی سه‌روو (منطقة الشمالية). شایانی باسه که له هه‌مان کاتدا رووداوه دلته‌زیتنه‌که‌ی که‌رکووک رووی‌دا، که نه‌ویش به‌ فاک و فیکی مییری و کو‌مۆنیسته‌کان بوو، تا ئۆبائه‌که‌ی بخه‌نه سه‌ر کورد و ئاگری دوژمنایه‌تی نیوان کورد و تورکمان کلپه‌ پێبده‌ن.

کاتییک که به‌رگری میلی نه‌مان، نه‌وجا بووم به‌ یاریده‌ده‌ری فه‌رمانده‌ی حامیه‌ی ئاکری، به‌لام له‌وی به‌ داوای خۆم گوێزنامه‌وه‌ بو (ته‌جنیدی قه‌زای هاشمیه‌ی سه‌ر به‌ پارێزگای حله‌). له‌ویوه‌ هه‌فته‌ی جاریک یان دوو جار ده‌چومه‌ به‌غدا و هه‌ندییک کاروباری مه‌لا مسته‌فام به‌ نه‌نجام ده‌گه‌یاندا. کاتییک که که‌ریم قاسم به‌وه‌ی زانی بو (فاو) نه‌فی کرام، به‌لام زۆریه‌ی کات له‌ باره‌گای ته‌جنیدی به‌سه‌ره‌ ده‌مامه‌وه‌.

بیتگومان گێره و کیشه‌ی نیوان عێراق و کویت هه‌میشه‌ به‌رده‌وام بوو. نه‌و ده‌مه‌ی که من له‌ به‌سه‌ره‌ بووم هه‌ینده‌ی نه‌مابوو رووداوییک له‌ لایه‌ن (سه‌ری حراسه‌) له‌ به‌سه‌ره‌ دژ به‌ کویت بقه‌ومه‌ی و، له‌و که‌ینه‌به‌ینه‌شدا گومانیان له‌ من ده‌کرد که ده‌ستم له‌و کاره‌دا هه‌بیت به‌لام ته‌نیا پێوه‌ندیم له‌گه‌ڵ چه‌ند به‌ندکراویکی کوردا هه‌بوو وه‌ک: نه‌حمه‌د حه‌مه‌ نه‌مین ئاغای دزیو، سه‌عیدی ئولوبه‌گی بارزانی و گرووپه‌که‌ی و چه‌ند که‌سانییکی دیکه‌ و به‌رده‌وام هاتوچۆی به‌رێوه‌به‌رایه‌تی به‌ندیخانه‌م ده‌کرد و، پێبوستیه‌کانی نه‌و به‌ندکرانه‌م نه‌نجام ده‌دا. له‌ راستیدا سه‌رکرده‌ی نه‌و پیلانه‌ی که دژ به‌ کویت کرا سیخه‌ت (عه‌ریف)ییکی کورد بوو. له‌گه‌ڵ نه‌وه‌شدا من و فه‌رمانده‌ی مه‌وقیع که عه‌مید مه‌جید عه‌لی بوو له‌گه‌ڵ نه‌فسه‌ره‌ کورده‌کاندا که هه‌میشه‌ له‌ نادێ و شوینی دیکه‌ پیکه‌وه‌ کاتمان به‌سه‌ره‌ ده‌برد و له‌ جیتی خۆمان گوێزراینه‌وه‌، من بو به‌غدا بو (معاونه‌ی امر مدرسه‌ی تموین و نقل). عه‌مید مه‌جید بو به‌رێوه‌به‌رایه‌تی ته‌جنیدی گشته‌ی. نه‌وانی دیکه‌ش، هه‌ندیکیان بو (مسیب) و جیتی دیکه‌ گوێزرانه‌وه‌.

سێ مانگییک بوو له‌ به‌غدا مابوو مه‌وه‌، نه‌و ده‌مه‌ش جموجول له‌ نێوچه‌ی

بارزان دەستی پیکرد بو، نیازمان هه‌بوو کارێکی یه‌کجار گه‌وره له به‌غدا بکه‌ین، ئه‌ویش ته‌قاندنه‌وه‌ی فرۆکه‌خانه‌ی به‌غدا بوو، به‌گشت فرۆکه و بۆمباکانیییه‌وه. ئه‌و کاره‌ش دوو سیخه‌ت (عه‌ریف)ی کورد پیتی هه‌ستان. به‌لام مه‌خابن ئه‌و قوبه‌لانه‌ی که دانرابوون، ته‌نها یه‌ک فرۆکه‌ی خراپ کردبوو. یه‌ک له‌و عه‌ریفانه‌ی که به‌و کاره هه‌ستا بوو، له شه‌ری سه‌فین لای من پیتشمه‌رگه بوو و شه‌هید کرا. به‌لام ئه‌وی دیکه‌یان عه‌بدو‌لا نوری عارف سه‌قا کۆبی و ئیسته‌ش ماوه.

روژی ۱۲/۷/۱۹۶۲ له‌گه‌ڵ عه‌زیز عه‌قراوی و مولازم ئه‌تروشی چووبین بۆ کۆبه و بێتواته و له‌ویشه‌وه بۆ رایات بۆ لای مه‌لا مسته‌فا. پاشان له‌گه‌ڵ مه‌لا مسته‌فا به‌ره‌و ره‌واندووز به‌ریکه‌وتین و له‌ویشه‌وه چووبینه نێچوچه‌ی خو‌شناوه‌تی و له‌ گوندی هیران چهند روژتیک ماینه‌وه و دوایی مه‌لا مسته‌فا گه‌رايه‌وه بۆ نێچوچه‌ی ره‌واندووز و، منی کرده جیگر (وه‌کیل)ی خو‌ی له نێچوچه‌ی خو‌شناو و هه‌موو ده‌سه‌لاتیکی سیاسی و سوپایی خو‌ی پێدام.

کاتیکی زۆری به‌سه‌ردا تینه‌په‌ری بوو، هێرشمان برده سه‌ر چپای سه‌فین و له‌ماوه‌ی ۲۴ کاتژمێردا له‌ ده‌ست داگیرکه‌رانمان رزگار کرد به‌ زبانیکی گه‌لیک که‌م و، ژماره‌ی شه‌هیده‌کانمان ۵ که‌س بوو.

که ئه‌نجوومه‌نی سه‌رکردایه‌تی شوێرش دامه‌زرا، من یه‌کیک بووم له ئه‌ندامانی ئه‌نجوومه‌ن، دوای کۆنگره‌ی پارته‌ی له‌ کۆبه، ئیدی من له‌ کۆبه مامه‌وه و پاشان چوومه‌ گه‌لاله، له‌وێ له‌سه‌ر فه‌رمانی مه‌لا مسته‌فا، من و سه‌ ئه‌فسه‌ری دیکه: خدر ده‌باغ، نه‌وزاد خو‌شناو، شه‌مسه‌دین له‌گه‌ڵ ۴ بارزانیدا یه‌ک له‌وان عومه‌ر ئاغای دۆله‌مه‌ری بوو چووبین بۆ تاران. له‌وێ مانگیک ماینه‌وه و دوایی چهند توپیکی (۱۲۰ میلی)مان بۆ شوێرش هێنا. له‌ویشه‌وه چوومه‌ ماوه‌ت و ماوه‌ی چهند مانگیک له‌وێ وه‌ک سه‌ره‌رشته‌یکه‌ری بزوتنه‌وه‌کان و سه‌رکرده‌ی ئه‌کادیمیای جه‌نگ ده‌ست به‌ کار بووم. که‌ ناکوکی نێوان بارزانی و مه‌کته‌بی سیاسی ده‌ستی پیکرد،

من گه رامهوه بۆ رانیسه و له سالی ۱۹۶۷دا دانیشتم و وازم له پیشمه رگایه تی هینا، هه ر له هه مان سالدای من و چهند ئه فسه رتیکی دیکه که ئه وانیش ریزی پیشمه رگایه تیان جیهیشتبوو، جارتیکی دی گه راینه وه ریزی سوپای عیراقی و من به پله ی (مقدم) و پاشان بووم به (عه قید).

سه رده میک وهک به رتیه به ریتی ته جنیدی دیاله و ده میکیش هی که رکووک کارم کرد، بۆ ماوه ی (۸) مانگیش به قائمی چه مچه مال، به لام هه ر به سیفه تی عه سکه ری دانرا بووم. پاش به یاننامه ی ۱۱ی ئازاری ۱۹۷۰ خرامه سه ر وه زاره تی نیوخۆ. وه زیری به رگری ئه و ده مه حه ماد شه هاب داوای لیکردم که پله ی لیوا وه ر بگرم و بیه سه رکرده ی فیرقه (قائد فرقة). داوای به خشینم کرد و ئیستیغفام کرد و، پاشی چوار مانگ قه بولیان کرد و خۆم قوتار کرد. سالی ۱۹۷۲ بابه کر ئاغای پزده ری چهند جارتیک (له لایه ن میرییه وه نیردرا بوو) هاته لام داوای لیکه کردم که بیه پارێزگاری سوله یمانی، به لام قه بولم نه کرد و داوای به خشینم کرد.

له یه کهم دامه زاندنی ئه نجومه نی ته شریعیدا، سه ر له نوێ به رتیه به ری ئاسایشی هه ولیر و سه رکرده ی ریکخراوی به عسی (منعم بادی) هاتنه لام، منیان وهک ئه ندامتیکی ئه و ئه نجومه نه دانابوو، دیسانه وه پاش ته قه لایه کی زۆر ئه و کاره شم قه بولم نه کرد و خۆم لێ رزگار کرد.

کورته باسیک

له سالی ۱۹۴۴دا که فهرماندهی (بطریه)ی ۳ی سه‌ر به لیوای مه‌دغه‌عیه بووم له که‌رکووک زۆریه‌ی زۆری ئه‌فسه‌ره‌کانیش له‌وی ئه‌و ده‌مه هه‌ر کورد بوون، شه‌ری دوو‌ه‌می جیهانی که له گه‌رمه‌ی دابوو، ئی‌مه‌ی ئه‌فسه‌رانی کورد به پیتویستمان زانی که ئه‌و ده‌رفه‌ته له ده‌ست نه‌ده‌ین و به تایبه‌تی بۆ کوردستانی ژێر ده‌ستی عێراق هه‌ولتیک‌ی وا بده‌ین که مافی سه‌ره‌خۆیی بۆ کورد به‌ده‌ست بێنن و ئی‌مه وه‌ک گشت گه‌لانی جیهان به نازادی شاد بێن. له‌م باره‌وه به باشمان زانی که بیه‌ر و بۆ‌چوونه‌کانمان له چوار‌چۆیه‌ی به‌یه‌ک‌گه‌یشتن و چاوپێ‌که‌وتندا خۆ بنوێنن، ئیدی له‌و ده‌مه‌وه خه‌بات و تیکۆ‌شانمان هه‌میشه به شیوه‌یه‌کی نه‌یانی به‌رده‌وام بوو. له هه‌مان کاتدا له پێش و پاش شه‌ری مایسی ۱۹۴۲ (شه‌ری ره‌شید عالی گه‌یلانی) بیه‌رمان له‌وه‌ش کورده‌وه که هێزیک‌ی چه‌ک‌دار رێک بخه‌ین و رووبه‌رووی ده‌سه‌لاتی به‌غدا بوه‌ستینه‌وه، له‌و کاته‌دا گیر و گرفتیک‌م هاته‌ ری و خه‌زانه‌که‌م نه‌خۆش که‌وت و له عێراق چاره‌سه‌ری نه‌ده‌کرا و ناچار بووم که بۆ سه‌ مانگ مۆله‌ت وه‌ریگرم و بیه‌م بۆ لوینان، له‌و کاته‌دا مه‌لا مسته‌فا له نیوچه‌ی بارزان دژی رژیمی عێراق له شه‌ردا بوو.

ماجید به‌گ مسته‌فا که ئه‌و ده‌مه وه‌زیری ده‌وله‌تی عێراق بوو، هاتبوه که‌رکووک و له‌م‌الی موقه‌ده‌م ئه‌مین ره‌واندووزی له‌گه‌ل ئی‌مه‌دا کۆبوونه‌وه‌یه‌کی کرد و هه‌ر له‌ویش مامۆستا ره‌فیق حیلمی (سه‌رۆکی کۆمه‌له‌ی هیوا) ئاماده‌ بوو، مه‌به‌ستی نیوبراو (ماجید به‌گ مسته‌فا) ئه‌وه‌بوو که بچیتته‌ لای مه‌لا مسته‌فا و قه‌ناعه‌تی پێ بکات که له‌گه‌ل رژیمی به‌غدا پێک بێت. له ئه‌نجامدا چه‌ند پێش‌نیا‌زیک‌مان کرد و ئه‌و په‌یمانه‌ی که ده‌سه‌لاتداری به‌غدا به ماجید به‌گ مسته‌فایان دابوو (خودم‌وختاری بۆ کورد) به گه‌رمی داوا و پشت‌گیریمان لێ کرد که زوو بکریت له جێ به‌جێ کردنیدا.

له ئەنجامدا بەهادین نوری بەگ بە پارێزگاری (محافظ) سوله‌یانی و بریاریش وا بوو که ئەمەین ره‌واندووزی بیته (قایمقامی) ره‌واندووز و مسته‌فا خوشناو، مه‌جید عه‌لی و من و چه‌ند ئەفسه‌ریکی دیکه‌ بیینه لیپرسراوی (مدیر ناحیه) به‌لام له‌ گه‌رانه‌وه‌ی مه‌جید به‌گدا، من تا هه‌ولێر له‌گه‌لی رۆیشتم و پاشان چوومه به‌غدا و له‌ویشه‌وه له‌گه‌ل نه‌خۆشه‌که‌مدا به‌ره‌و لوبنان که‌وتمه‌ ری.

شایانی باسه، که‌ ئەو شانۆگه‌ریه‌ی که‌ به‌ نیوی (ئۆتۆنۆمی) یه‌وه ئاماده‌کرا بوو بدریته‌ کورد، پیلانیکی سه‌ر به‌ حکومه‌تی به‌ریتانیا بوو، چونکه‌ تورکیا ریگه‌ی به‌ هه‌یزه‌کانی نه‌ده‌دا بچه‌ ناو سویندخۆره‌کانه‌وه (حلفا) و گومانی له‌وه هه‌بوو، نه‌وه‌ک له‌گه‌ل (دووه‌لی محوره‌) ریک بکه‌ویت، پاش ئەوه‌ی که‌ تورکیا کوردی وه‌ک گورگ و درنده‌ نیشان دا، ئەوجا ریگه‌ی به‌ هه‌یزه‌کانی دا که‌ بچه‌ نیو سویند خۆره‌کانه‌وه. به‌م چه‌شنه‌ په‌رده‌ی شانۆگه‌ری (ئۆتۆنۆمی) کوردیش داخرا به‌وه.

پاش سێ مانگ مانه‌وه‌م له‌ لوبنان گه‌رامه‌وه عیراق و له‌ که‌رکوک هه‌ولێکی زۆرم دا که‌ خانه‌نشین بکریم، به‌لام بێ سوود بوو. ناچار هه‌لاتم و چوومه‌ کۆبه و له‌ویشه‌وه روم له‌ ده‌شتی کۆبه (گوندی شیواشان) ناو له‌و گونده‌ که‌ مولکی خۆم بوو مامه‌وه.

حکومه‌تی عیراق له‌ ریگه‌ی خه‌زورمه‌وه (سه‌بری عه‌بدوللا) که‌ به‌رپه‌به‌ری پۆلیسی سوله‌یانی بوو گه‌لیک هه‌ولێ دا بگه‌ریمه‌وه و، وه‌ک ئەندامێکی په‌رله‌مان وه‌زیفه‌م بدریته‌، به‌لام هه‌ولدا نه‌کانیان بێ سوود بوو.

له‌م بارو دۆخه‌ ئالۆز و گیروگرفتایه‌دا خه‌زانه‌که‌م که‌ به‌ نه‌خۆشی له‌ لوبنان جیه‌ه‌یشته‌بوو کۆچی دوایی کرد. سه‌بری به‌گ چووه‌ لوبنان و ته‌رمه‌که‌ی هه‌ینایه‌وه عیراق و له‌ خه‌زرتی گه‌یلانی به‌ خاک سپیردرا. پاشان به‌ نه‌ینی چوومه‌ مالی خه‌زروم له‌ سلیمانی و له‌وێ هه‌موو رۆژیک ئەفسه‌ره‌ کورده‌کان سه‌ردانیان ده‌کردم، رۆژیکیان موقه‌ده‌م ئەمەین ره‌واندووزی

ئاگاداری کردم که کۆمهلهی هیوا، مستهفا خوشناو و میرحاج حاجی ئەحمەدی ناردووتە لای کۆمهلهی "ژی کاف" لەمەهاباد، بەلام لە گەرانەوهیاندا میرحاج گیراوه و مستهفا خوشناو هەلاتووە. پاشان منیش لە سولهیمانی گەرامەوه شیواشان و پاشان ماوهیهک نامەیهکم لەمستەفا خوشناوهوه بە دەست گەیشت، نووسیبووی:

"کاکە ئیستە من لە گوندی (ئەنگۆز)م نیتزیک بە گوندی بیتواتە و خەریکی پەیدا کردنی چەکیکم و ئەوسا دیمەوه لای تۆ".

بەلام دیار بوو کە لە بارزان پیتویستیان پیتی بوو بۆیە بەرەو ئەوئ رویشتبوو. پاش ماوهیهکی دی نامەیهکم لە کاک عیزەت عەبدولعەزیزەوه بە دەست گەیشت، داوای کردبوو کە لە گوندی بیستانەیی نیتزیک هەولیتەر یەکدی ببینن، بەلام نامەکم روژتیک درەنگتر بە دەست گەیشت وەک لە پیتویست، ئەویش هەلهی تەتەرەکە بوو کە ریی ون کردبوو، هەر ئەو شەوه دەستبرد لە شیواشانەوه بەرەو بیستانە کەوتە رێ. بەر لەوێ بگەمە جێ زانیم کە کاک عیزەت چەند چە کدارتکی عەلی ئاغازی مەحمودی کاکە خانی دزەیی لەگەڵدا بوو و لە رێگەیی دەر بەندی گۆمەسپانەوه بەرەو شەقلاوه، و لەویشەوه بەرەو بارزان کەوتوو تە رێ. کاتیک کە شەر، لە بارزان دەستی پیکرد، کاک عیزەت لەوێوە نامەیهکی بۆ ناردم و داوای کردبوو کە بچمە لای بابە کراغای سەلیم ئاغا و عەباسی مەحمود ئاغا لە پشدر و داوای کۆمەک و پالپشتیان لێ بکەم بۆ شەری بارزان. بە خۆم و شەش چە کدارەوه چوومە شاری مەرگە و لەویشەوه چوومە لای باپیری مەحمود ئاغا لە گوندی (نورەدین)، شایانی باسە کە باپیراغا مرۆقتیکی ژیر و لیھاتوو بوو و سەرۆکی کۆمیتەیی پزدر بوو. لەویشەوه چوومە گوندەکەیی عەباس ئاغا (چۆم خێرکە) و پینج روژتیک لای مامەوه و هەولتیک زۆرم دا ئەو مەبەستەیی بۆی چووم بە دەستی بێنم، بەلام مەخابن ئەنجامتیک باشم بە دەست نەهیتنا و هۆبەکشەشی ئەوه بوو کە لەگەڵ بابە کراغادا ناکۆک بوون و لە دەر فەتیکیش دەگەرێ کە لە رێی حکوومەتی

عیراقه وه تووشی تهنگ و چه له مهی بکات.

له کاتی گه رانه وه مدا بۆ ده و روبه ری کۆیه، شه و به سه ردا هات و دهسته یه ک پۆلیس له شیواشانه وه ریی پی گرتین. له نه نجامی به یه ک دادانی هه رد و لاما ندا بریندار کرام و هه ر به و وه زعه له چیاکانی نه و نیوچه یه مامه وه. له هه مان کاتدا ده سه لات دارانی رژیم مالیان تیکرا به تالان بردم و له کۆیه هه راجیان کرد و فرۆشتیان.

پاش دوو هه فته یه ک که هه ستم به باشی کرد و ده متوانی هه نگا و بنیم و له گه له چه کدار تیکمدا ریی بیتهوینم گرت و شه و له گردی (قاجه) له نیزیبک گوندی (قه سرۆک) له مالی سه ردار تیک به نیوی (ره سوولی گولتی) لامدا و بوومه میوان. ناوبرا و هاتوچۆی ئیرانی ده کرد و شتوومه کی قاجاگی ئالوگۆر ده کرد. پاشان من و خزمیکی خۆم (عه بدئاغا) و نه وانی دیکه که ژماره مان ببوه (۱۳) چه کدار به ره و گوندی وه رتی - ناوچه ی خوشنا وه تی - به ری که وتین و شه و یکیش له وی ماینه وه، پاشان له ریی حاجی ئۆمه رانه وه به ره و گوندی (زه رگه ته ن) چووین، نه م گونده که وتوه ته ناوچه ی خانجی، له ده سته ی لاجانی ئیران.

مههاباد

له گوندی زهرگه تهنه به رهو مههابادی رهنگین و دلرفین بهرئ که وتین. به فریکئی زۆر، شه قام و کۆلانه کانی مههابادی داپۆشیبوو، له مائی میرزا غه فووری رهسوئی بوومه میوان. ناوبراو ماوهی ۲۰ سالییک له کۆیه ژبا بوو، ناسیاوییهکی باشمان له گهڵ یه کدی هه بوو گه لیک میوان پهروه و به خزمهت بوو، زۆریشی هه ول دا که هه ره له وئ بمینینه وه به لام پاش تیبهر بوونی حهفته یهک له گهڵ براده ریکئی دیکه دا (ماموستا مهحموود شهنگه) پیکه وه چووینه میوانخانهی (فه یروز) و له وئ نیشه جی بووین. هه ره له وه سهرده مه دا بهر پیز شیخ ئهحمه دی بارزانی خۆی و ۶۰ بارزانی له مههاباد دا دهژیان. به دهرفه تم زانی سهردانیکی شیخم کرد و خۆم پیناساند، ئه ویش گه لیک ریزی لی دهگرتم. ئیدی وای لیتهات زۆریه ی کاتم لای شیخ به سه ره دهبرد. کات به ره وه رهزی به هار دهچوو. که هه تاو و هه وا خۆش ده بوون له گهڵ شیخ دهچووینه ده ره وه ی شارو نیشانی تفهنگمان ده نایه وه. ئه وه ده مه نه زیری کوری و لوقمانی مه لا مسته فا له ته مه نی ۱۲ - ۱۴ سالییدا بوون، فیری نیشانی تفهنگ و ده مانچه یان ده کردن، تا وایان لیتهات بوو بپوونه نیشانچه کی زۆر باش. ماوه یهک به و چه شنه ژیانم به سه ره ده برد. له مه هابادیشدا له گهڵ چه ند که سانیکئی شاره زادا ناسیاویم په ییدا کردبوو، وهک: سه دیق حه یده ری، عه لی خوسره وی، له تیف مازووچی و ژماره یه کی تر دا.

به ره له هه لکردنی ئالای سی رهنگی کوردستان له شاری مههاباد به چه ند رۆژیک دیتهات نشین و عه شیره ته کان گه وره و بچووک، ژن و پیاو و مندال، پۆل پۆل به ره وه مههاباد دههاتن. شار بهرگی خۆشی و شادی پۆشیبوو، سهرتاسه ری مههاباد رازابۆوه.

رۆژی ۲۶ کانونی دووه می ۱۹۴۶ بوو، دانیشتوانی مههاباد و ده ور و پشته که ی رژابوونه مهیدانی چوارچرا. جوانیی رهنگی جل و بهرگیان و

به‌زم و شایبی و خنده‌ی سهر لیوانیان نازادی و سهر به‌خوبی تیدا ده‌بینرا. به پەرۆشه‌وه چاوه‌پیی هاتنی پیشه‌وای به‌پیز قازی محمه‌دیان ده‌کرد. کاتییک پیشه‌وا په‌یدا بوو به چه‌پله ریزان و هوتافات پیشوازی لی کرا. دروشمی "نه‌مری بو پیشه‌وا و کورد و کوردستان" له هه‌موو لایه‌ک ده‌نگی ده‌دایه‌وه، ئالای سی ره‌نگی کوردستان به‌رز کرایه‌وه، ته‌قه‌ی تفه‌نگ و هه‌له‌له و جۆش و خرۆشی خه‌لکه‌که گه‌یشته‌بووه ئاسمان.

پیشه‌وا قازی محمه‌د به گه‌لیک حورمه‌ت و ریزه‌وه له بن ئالای کوردستاندا، رووی له جه‌ماوه‌ری تینووی نازادی مه‌یدانی چوارچرا کرد و دوای پیشکەش کردنی سلاوی گه‌رم، فه‌رمووی:

"ئه‌مڕۆ خۆشترین رۆژه له ژبانی هه‌موو کوردیک دا که ئالای سهر به‌خوبی کوردستان هه‌لکراوه و له‌به‌رزایی مه‌هاباد دا ده‌شه‌کیتته‌وه. گه‌لی کورد وه‌ک گشت گه‌لانی جیهان مافی تایبه‌تی و سهر به‌خوبی هه‌یه. سه‌دان ساله بو ئه‌م ئامانجه پیرۆزه خه‌بات ده‌کات، هه‌زاران قوربانی له‌و رینگه‌یه‌دا پیشکەش کردووه، هه‌ر له گه‌وره پیاوان و لاوانی کورد و گولاله سووره‌ی به‌هارانی کوردستان به‌خوینی ئه‌م شه‌هیدانه ئاو دراون. گۆرستانی شه‌هیدانی رینگه‌ی رزگاری به‌شیتکی زۆری زه‌وی له هه‌ر چوار به‌شی کوردستاندا داپۆشیوه و ته‌رمی پیرۆزیان که‌وته ژیر خاک و به‌ ئاوات نه‌گه‌یشتن.

ئه‌ورۆکه، گه‌لی کورد له ئییراندا به‌خته‌وه‌رتترین کوردن له کوردستانی مه‌زندا، که ئه‌مه‌ش ئه‌نجامی ره‌نج و فیداکاری ئه‌و شه‌هیده قاره‌مانانه بوو. شاری مه‌هاباد ئه‌و شه‌وقه‌ گرنگ و پیرۆزه‌ی له یه‌که‌م خه‌باتی ئه‌م چه‌رخه‌دا به‌ ده‌ست هینا که ده‌بینین ئالای سی ره‌نگی کوردستان له‌به‌رزایی مه‌هاباددا ده‌شه‌کیتته‌وه.

ئیمه ئیسته سهر به‌خوبن و دۆستی گه‌لیک به هیزیشمان هه‌یه، هه‌لکردنی ئالای کوردستان به ئاسانی له‌مه‌هاباد دا فیداکارییه‌کی زۆری ده‌وی تا پیاپیزری، ئه‌و ئه‌رکه پیرۆزه‌ش که‌وتوته سهرشانی ئیوه و ئه‌و

چرایه نابیتت بکوژیتتهوه، رۆحی پاکی شههیدانی کورد، وا بهسهه سهرتاندا دهسووپیتتهوه، ههر سستی و کهمتهرخه مییهک له گیان فیدا کردن، ئەوانه محاسه بهمان دهکن. یه کهم به پشتیوانی خوا و دووهم به هیمه تی به چکه شیرانی کورد ئەو مافه ده پارێزرتت".

له کاتی هه لکردنی ئالای کوردستاندا، براده ریکی دلسوژی دانیشتووی سوله یمانی (کاک عوسمان دانش) هپنده ته ماشای ئالاکه ی کرد فرمیسک له چاوانی ده باری و له هۆش خۆی چوو، که وته سهه زهوی، ههروهها (نه قیب سهید عه زیز سهید عه بدوللا ئەفه ندی نه هری) ووتاریکی جوانی پیتشکه ش کرد. مامۆستا هیمنی تازه لاویش هه لبه ستیکی خوتنده وه و تیبیدا ووتبووی: "تۆخه ی نه مردم و گه یستمه ئاوات..".

ئەو رۆژه تا شهویتیکی درهنگ جه ماوه ری مه هاباد به گۆرانی و به زم و شایی کاتیان برده سهه. من و کاک مه حموودیش گه راینه وه میوانخانه که مان و له هۆله که دانیشتین. له و کاته دا ئەفسه ریکی ته مه ن بیست ساله (پله ی ژهنرالی له سهه شان بوو) شمشیرتیکی به قه ده وه بوو هاته میوانخانه که. دیار بوو له خۆیه وه ئەو بهرگه ی پۆشیبوو، خو ئەگه ر نا ئەو ته مه نه هه ی ئەوه نه بوو که بگاته پله ی ژهنرالی.

زۆری پی نه چوو هاته لای میزه که ی ئیمه و له گه لمان دانیشت و خۆی پی ناساندین (مه مه د ئیسحاقی ناو بوو) و دهستی کرده ووتویژ له گه لماندا ئیمه ش سه بارهت به و رۆژه پیرۆزه و ئەو رووداوه گرنگه ی ژیانیه ته وه که مان و هه ر چیه که شمان به باش زانی بۆمان باس کرد. هه ر پاش ئەوه هه ستا و جیی هیشتین و رۆیشت. پاش تیپه ر بوونی کاتژمیرتیک چهند چه کداریک هاتن و ئاگاداریان کردین که کاک مه مه د ئیسحاقی له ده گه ی پۆلیس چاوه ریمان ده کات. پی ده چوو که کاک مه مه د زابتی پۆلیسه، روسه کانه وه یه و فه رمان له وانه وه ده رده چی و کۆماری مه هاباد تاوانی نی یه. ئەوجا ئایا ده توانین له گه ل روسه کاندایا به شهه ر بپین؟ پاش ئەوه ی که شیخ که مییک هیور بووه وه، بریاری دا که

مههاباد بهجی بیلین و رووی تیکردم و فهرمووی: تو بهره و کوئی دهچیت؟ پیتم ووت که دهچمه لای مهلا مستهفا له شنۆ. فهرمووی ههر چهنده ناگاداری یهکی تهواومان لهم ههلویتسته نییه، بهلام ئیمهش بهره و ورمی دهچین. ئەوان روویان له گوندی شهیتان ئاوا کرد و ئیمهش له گهڵ شیخ محهمه سدیق و خیتزانه کهی و چند بارزانییه کدا بهره و نهغه ده کهوتینه ری و لهوئیه بو شنۆ. کاک مهحمود شهنگهش بهره و سولهیمانی گهرایه وه.

گه بشتینه شنۆ، لهوئی مهلا مستهفا له گهڵ هه ندیک ماله بارزانی و براده راندا نه قیب مستهفا خوشناو، نه قیب میر حاج، مولازم جهلال ئەمین، مولازم خیروللا عه بدولکه ریم، مولازم نوری ئەحمده تهها، مولازم محهمه قودسی، مولازم عه بدولره حمان نه قیب، مولازم مهحمود ساله ح، کاک هه مزه عه بدوللا، وه هاب ئاغای حه مه عه لیاغای جوندیان و سه عید ئاغای برای، دانیشتون. یهک سرهش سه ربازی رووس له ژیر فهرماندهی نه قیب مه مه دۆف دا له شنۆ بوو.

دوای چند روژتیک مهلا مستهفا، کاک هه مزه عه بدوللا و مستهفا خوشناو و میرحاجی نارده لای ژه نرال ئەتاکشیوژ (سه رکردهی هیتزه کانی سۆقیهت له ئیران) بو چاره سه رکردنی ئەو زرووفه ناله باره ی که تییدا بووین. بهلام رووسه کان بو دلنه وایی راگرتنی ئەمریکا و ئینگلیز له ئیران مهلا مسته فایان له و ناوچه یه ی سه ربه خو یان دانابوو (به نهیینی له شنۆ دابنیشتی و کهس نه بیینی). ئەمه هه مان سیاسه تی رووسه کان بوو به رامبه ر به شیخ ئەحمده ی بارزانی که له مه هابادیان به دهر نا.

پاش ئەوهی که نیو براوان به و کاره ی مهلا مستهفا چوون بو لای ئەتاکشیوژ، ئیدی من له جییه که ی ئەوان مامه وه، و مانگی (۱۰) تومه نیکم ده دایه کرتی ژووره که.

چۆن كاتمان له شۆ به سەر دهبرد

مه‌لا مسته‌فا به رۆژ له ماله‌وه نه‌ده‌چوو ده‌ری، ئیدی وا رێك ده‌كه‌وت زۆریه‌ی شه‌و ده‌هاتنه‌ لای من و پێكه‌وه كاتمان به‌سەر ده‌برد.

یه‌ك له‌و شه‌وانه‌ مه‌لا مسته‌فا و ٤ چه‌كداری و چه‌ند براده‌ریكی دیکه‌مان: كاك خێروڤلا و كاك جه‌لال ئەمین و وه‌هاب ئاغا و كاك محمه‌د ساله‌ح لای من كۆبووینه‌وه، و تا نیتزیکه‌ی به‌ره‌به‌یانی به‌ قسه‌ی خۆش و گۆرانی و توتیژکردن بردمانه‌ سه‌ر. كاك جه‌لال ئەمین ده‌نگی له‌ هه‌موومان خۆشتر بوو، جا هه‌موو فیلمان لێ ده‌کرد، كه‌ نۆره‌ی گۆرانی ووتنی ئه‌و ده‌هات تیگرا ده‌مانكرده هه‌راو گه‌ره‌لاوژه و هه‌ریه‌ك لای خۆیه‌وه گۆرانی ده‌ووت. مه‌لا مسته‌فاش ده‌نگی ناخۆش بوو، كه‌ نۆره‌ی ئه‌و ده‌هات، پێم ده‌گوت توخودا تو گۆرانی مه‌لێ چونكه‌ ده‌نگت زۆر ناخۆشه، كه‌ نۆره‌ش ده‌گه‌یشه‌ سه‌ر من ئه‌ویش هه‌ر وای پێم ده‌گوت. هه‌میشه‌ش وا داده‌نیشه‌تین كه‌ كاك جه‌لالی ده‌نگ خۆش بکه‌وێته‌ لای چه‌پی من، كاك وه‌هابیش گه‌لیك نوكته‌ی خۆشی له‌سه‌ر باوكی لیتمان كردبووه هۆنه‌ر (شاعیر) و پێمان ده‌گوت یه‌ك له هۆنراوه‌كانت بلێ، بۆ وینه‌ ده‌یگوت:

"له‌ كۆلانا راده‌بوورم جوانێك له‌ حه‌وشه‌ پیاوی وورد ده‌کرد". ئیمه‌ش تیر پێده‌كه‌نین و به‌و چه‌شنه‌ گه‌لیك به‌ خۆشی شه‌وانمان به‌سه‌ر ده‌برد. بێگومان ئه‌و سه‌رده‌مه هه‌ر فانووس هه‌بوو كه‌ به‌ كارمان ده‌هینا. پاش ئه‌وه چه‌ند كاتژمێرێك ده‌نوستین، بۆ نیوه‌رۆش ده‌چووینه‌ ماله‌ مسته‌فا كه‌ له‌ خانووی كه‌ریم ئاغای ته‌لیوان ده‌ژیا. ئه‌و خانووه‌ دوو نه‌هۆم بوو، له‌سه‌ره‌وه‌ منداڵه‌كانی لێ ده‌ژیا، له‌ خواریشه‌وه‌ ژوورێك، كرابوو به‌ دوو به‌شه‌وه‌، به‌شێکیان چه‌كداره‌كانی تێدا بوو، ئه‌و به‌شه‌ی دیکه‌ش كه‌ هه‌یج په‌نجه‌ره‌ی تێدا نه‌بوو كردبوومان به‌ دیواخان، جا له‌به‌ر تاریکی ناچار بووین كه‌ به‌ رۆژیش فانووس داگیرسێنین، نان خواردنیشمان هه‌ر له‌م ژووره‌ بوو. گه‌لیك جارێش خۆمان به‌ فێرکردنی زمانه‌وه‌ خه‌ریك ده‌کرد، مه‌لا

مستەفا فارسی دەزانی و فییری دەکردین، ئیمەش ئینگلیزیمان بەو
دەگوتەوه. ئە هەمان کاتدا هەولێ ئهوشمان دەدا که کهمییک رووسی فییر
بین، ماوهیهک بهو جوۆره رامان بوارد چاومان هەر له گهراڤانهوهی کاک
هەمزه و برادران بوو.

بەسەرھاتى زېر فۆشۈش

مانگېك تىپەپىو بەسەر رۆيشتنەكەي كاك ھەمزە غەبدوللا و برادەران، بەلام ھېچ ھەوالىكى گەرانەوھىيان نەبوو. رۆژىك مەلا مستەفا بە شۆينىدا ناردەم و چوومە لاي و پىتى ووتەم: دەزانى ھېچ كەسىك يارمە تىمان نادات و مەسرەفەكى زۆرى بارزانى بەكانىشم بە سەرەوھىيە و ھېچ پارەيەكم بە دەستەو نەماو. پرىسكە بەكى دامى كە ھەندىك زىرى تىا بو، پىتى ووتەم كە ئەو ھى داىكى مەسعودە و بەلكولە جىيەك بىفرۆشم و بە پارەكەي ماوھىك گوزەران بەكەين تا خودى زرووفىكى لە بارمان بۆ دىننىتە بەردەست. مەبلەغى ۲۵ دىنارىشى بۆ خەرجى رىگە پىتام.

لەسەر برىارى مەلا مستەفا، وھابى ھەمە غەلىاغا و سەئىدى برايم لەگەل خۆم بۆ پارىزگارى رىگە برد و دوو تەفەنگى برنەوېشم ھەبوو، ئەوانىشم ھەر لەگەل خۆم برد و چووبىن بۆ نەغەدە. لە راستىدا دەموېست كە ئەو دوو تەفەنگە بۆ خەرجى رىگە بفرۆشم.

لە نەغەدە تووشى كاك ھەمزە و برادەران ھاتىن كە ئەوانىش ھەر ئەو رۆژە گەيشتىبونە ئەوئى، ھەوالى رۆيشتنەكەيانم پىسى، بەلام لە وھلامدا ووتىان كە ھېچ ئەنجامىكىيان بە دەست نەھىناوھ و سەبارەت بە زىرەكانىش، لە نەغەدە نرختىكى كەمىيان پى دەدا، مسقالى (۲۰) تومەن، مېنىش نەم فۆشۈش، ھەر لەوئى تەفەنگىكم بە كاك ھەمزە بە (۵۰) دىنار فۆشۈش، ئەوېش تەفەنگەكەي دا بە ئەھمەد كاروانچى (لە عىراقەو ھاتىبوو خەلكى رەواندوز بو) كە لەگەل خۆى بۆ عىراقى بەرىتەوھو لەوئى بىفرۆشپتەوھ، چونكە ئەو دەمە لە عىراقدا نرختى زۆر بوو. كاك وھابىش مەبلەغى (۳۰) دىنارى لە كاك ئەھمەد وەرگرت و نامە بەكېشى داىە كە لە رەواندوز لە ھەمە غەلىاغاى باوكى وەرېگرتتەوھ. ھەرۇھە ئەوھى پى ووتىبوو كە لە گەرانەوھىدا سەر لە نوئى بۆ ئىبران، دەبى مەبلەغىك پارەى

دیکهش له باوکی ودربرگری و بوی بینیتته وه.

به فریکي هینده زور باریبوو که ریگه ی هاتوچوی گرتبوو، ماشینیشمان (ئۆتۆمزیل) دهست نه ده کهوت که بچینه ورمی، ناچار دوو رۆژ له نهغه ده ماینه وه. ریکهوت کاروانیک سهریازی رووسی به ماشین به ره و ورمی دهچوو، ئیمهش به دهره قمان زانی و خۆمان هاویشته یه که له ماشینه کان و پیمان وابوو که رووسه کان رهنگ بی زور مهرد بن و کریتی ریگامان لی نهستین، به لام هیشتا ههر به رتیه بووین که داوای کریکه بان لی کردین و (۱۲۰) تمه نیان لی سه ندین که ده یکرده (۱۲) دیناری عیراقی. گه یشتینه ورمی و له وی له ئوتیلی (لادهن) لاماندا، ئه و کاته کاک عیزه تیش ههر له م ئوتیله بوو. مالی سه ید عه بدوللا ئه فه ندی له ورمی بوو. لیره ش هه ولکی زورمان دا بۆ فرۆشتنی زیره کان، به لام جووله که زیره گره کان بۆ ههر مسقالیک (۲۰-۲۱) تمه ن زیریان پی نه ده دا، ئیمهش به چاکمان نه زانی بیانفرۆشین. پیمان ووتین که له ته ورئیز پاره ی باش ده کات، ناچار له ورمی وه به که شتی به ری که ووتین بۆ شاری شه ره فخانه (شاریک بوو له و به ری ده ریچه که و شه مه نده فه ری ته ورئیز تا ئه م شاره ده هات) که شتیبه که پیر بوو له ئه فسه ر و سه ریازی رووس ئه وانیش ههر به ره و ته ورئیز ده چوون. له شه ره فخانه (۶) کاتژمیر چاوه پرومان کرد تا شه مه نده فه ره که گه بشت، ئه و ماوه به مان له وی به تاو له کردن له گه ل دوو ئه فسه ری سو قیتی دا به سه ر برد، ئه فسه ره کان قه فقاسی بوون و تورکییان ده زانی. سواری شه مه نده فه ر بووین بۆ ته ورئیز، له وی له ئوتیلی (شه بوسته ری) لاماندا. شه و له به ر چلکنی و کیچ و ئه سپی نیو جله کان خه ومان لی نه ده کهوت. بۆ به یانی هه ریبه که مان سه رو فانیله و کراسی کری، ئه وانه ی خۆشمان هینده چلکن و ئه سپیای بوو که لکی ئه وه ی نه ما بوو که بشۆردریت و له به ر بکریتته وه، ناچار له نیو زۆپای ئوتیله که مان ناو سووتاندمان. ههر ئه و رۆژه ش ئوتیله که مان گۆری به یه کی دیکه که نیوی (میهمانه ی نه و) بوو. گه لیک مه هابادی و کوردی دیکه له م ئوتیله دابه زیبوون.

شهو دهنگی گۆرانی کوردی و تورکی له یهکیک له ژوورهکان دههات، دهنگ و ئاوازیکی گهلیک خۆش بوو، له نزیکی ئەو ژووره راوهستاین و گوێمان دهگرت، یهکیک هاته دهڕۆ و ئیمه ی چاو پیکهوت، پیتی ووتین که بۆ لهوئ راوهستاوین و فهرمووی چوونه ژوورهوی لیکردین. برادهره که خه لکی مه هاباد بوو، پیتی ووتین که ئەوانی دیکه ش خه لکی ئەوئ و سه قزن. که چووینه ژوورئ دیتمان یهک لهو ئەفسه ره سوڤیتیانه ی که له شه ره فخانه تاو له مان له گه لدا ده کرد (پله ی که پیتانی هه بوو) لهوئ دانیشتوو ه و به گه رمی هه والی پرسین. ماوه یهک گوێمان له گۆرانی گرت و پاشان له گه ل که پیتاندا ماوه یهک به پرسیار و وه لام برده مانه سه ر. له قسه کانیدا پی ده چوو که زۆر له گه ل راو هه لوتیستی ستالین و سیستی کۆمۆنیزمدا نه بیته.

دوای چهند رۆژیک مانه وه مان له ته ورئیز توانیم زیره کان مسقالی به ۳۰ تومه ن بفرۆشم. به ر له گه رانه وه مان بۆ مه هاباد دیتم که چۆن سوپای روسی هه ر له کاتژمیری (۸) ی به یانییه وه تا کاتژمیری (۴) ی پاش نیوه رۆ له ته ورئیزه وه به ره و سوڤیه ت ده گه رانه وه. ئەم چوونه ده ره وه یان په یوه ندی به و ریککه وتننامه یه وه هه بوو که له تاران له نیوان سوڤیه ت و به ریتانیا و ئەمریکادا له ۱۹۴۳ دا کرا. به و پتییه ده بوو (۶) مانگ پاش کۆتایی هینانی شه ر، هه موو سوپای بیگانه له خاکی ئییران بچیته ده رۆ. هه ر له ویدا له سه ر ئەوه ش پیکه اتبوون که سنووری ئییران بپارئیزۆ و ده سه لاتتی نیوه ندیش وه ک خۆی بمینیته وه. به پیتی ئەو په یمان نامه یه، رووسه کان له ئییران کشانه وه، ئەمریکا و به ریتانیا ش بۆ پاراستنی به رژه وه ندی نه وتی ئییران له گه ل شادا، وا ریککه وتن که شاره زایان و پسپۆره کانیا ن له کۆمپانیاکانی نه وتی ئییراندا بمیننه وه. به لام له راستیدا ژماره یه کی که میان نه بیته که ئییرانیا ن جی هیشته، خۆ ئەگه رنا ئەوانی دیکه یان هه ر لهوئ مانه وه.

ئیدی ئیمه ش هیچ کاریکمان له ته ورئیز نه ما و له گه ل چهند

مه‌هابادییه‌کدا به ماشین به‌ره و مه‌هاباد که‌وتینه‌ری. سه‌رمایه‌کی بی‌ ووزه و شه‌ویکی گه‌لیک سارد بوو گه‌یشتینه میان‌دوا و له‌میوانخانه‌یه‌ک لاماندا و پریارماندا که بو سبه‌ینتی بکه‌وینه ری. هیشتا ماندوو‌یه‌تیمان نه‌سه‌سابووه، دوو چه‌کدار په‌یدا بوون، روویان له‌من و کاک و ه‌هاب و سه‌عیدی برای کردو ئاگاداریان کردین که ده‌بی میان‌دوا و به‌جی بی‌لین، ئە‌مه‌ش به‌ فه‌رمانی تۆماس عه‌لییث بوو، که ئە‌فسه‌ریکی رووسی لیتیرسراوی باژتیری میان‌دوا بوو. گه‌لیک هه‌ولمان له‌گه‌ل دان که بمیتینه‌وه به‌لام بی‌ سوود بوو، ناچار له‌گه‌ل ئیمه‌دا مه‌هابادییه‌کانیش به‌و شه‌وه سه‌رماو سو‌له‌یه میان‌دواویان به‌جیته‌یشت. که گه‌یشتینه مه‌هاباد، چه‌ند روژتیک بوو مه‌لا مسته‌فا له‌ لایه‌ن به‌ریز پیتشه‌واوه بانگ کرابوو ئە‌وئ و وه‌ک پاشایه‌ک پیتشوازی لی‌ کرابوو، محه‌مه‌د قودسی و عه‌بدول‌په‌مان ته‌بیشیان له‌گه‌ل بوو. له‌مه‌هاباد له‌گه‌ل مه‌لا مسته‌فا چووینه خزمه‌ت پیتشه‌وا و له‌وئ مه‌سه‌له‌ی ده‌رکردنمان له‌ لایه‌ن "عه‌لییث" ه‌وه بو گیترا‌نه‌وه. پیتشه‌وا گه‌لیک به‌و هه‌لویتسته نیگه‌ران بوو، فه‌رمووی: ئە‌وه کابرایه‌کی گه‌لیک خراپه و که‌س لی‌ی رازی نییه و وا ده‌که‌م که له‌وئ نه‌مینتی. روژی دو‌تر ئە‌و ئە‌سپه‌ی که به‌ریز مه‌لا مسته‌فا له‌ شنۆه پیتی هاتبووه مه‌هاباد و مه‌بله‌غی (۱۷۰۰) تومهن بوو، پیتی دام. پاره‌ی زیره‌کان که بو‌م هی‌نابووه (۳۹۰۰) تومهن بوو. ئە‌وه‌ی که ما‌بووه بو‌ مال‌ه‌که‌ی نارده‌وه.

دروستبوونی پارتی دیموکراتی کوردستانی عێراق

پاش شوڤشی بارزان و دامه‌زراندنی کۆماری مه‌هاباد و گۆرانی زرووفی سیاسی له‌ دونه‌بادا و به‌ تابه‌تی له‌ ئێراندا، مه‌لا مسته‌فا بیبری کرده‌وه که جه‌ماوه‌ری کورد له‌ کوردستانی عێراقدا پێویستی به‌ پارتیکی سه‌ره‌خۆ هه‌یه. له‌به‌ر ئه‌وه له‌ مانگی ۱۹۴۶/۲ پارتی دیموکراتی کورد له‌ عێراقدا به‌ هاوکاری ئه‌م ئه‌فسه‌ر و ئه‌هلپیه تیگۆشه‌رانی خواره‌وه دروست بوو:

مه‌لا مسته‌فا، هه‌مزه عبدالله، ئه‌نوه‌ر دلسۆز، به‌کر عه‌بدولکه‌ریم، مسته‌فا خۆشناو، نوری ئه‌حمه‌د ته‌ها، محه‌مه‌د قودسی، عییززه‌ت عه‌بدولعه‌زیز، خێروئالا عه‌بدولکه‌ریم، جه‌لال ئه‌مین، محه‌مه‌د ساله‌ح ژاژه‌له، عه‌بدولره‌حمان نه‌قیب، میرحاج ئه‌حمه‌د، وه‌هاب محه‌مه‌د ئاغا و شیخ له‌ تیف شیخ مه‌حمود هه‌فید. بێگومان ئه‌م پارتی له‌سه‌ر شیشه‌ی پارتی دیموکراتی کوردستانی ئێران له‌ مه‌هاباد دروست بوو.

رۆژیک مه‌شقم به‌ بارزانییه‌کان ده‌کرد له‌ ده‌شتایی سه‌ریازخانه‌که، کات دوا‌ی نیوه‌رۆ بوو، له‌ نا‌کاو پێشه‌وا و هه‌مه‌ حوسه‌تین خان، نانه‌وازاده و موقه‌ده‌م روکن کازموث (موقه‌ده‌م روکنیکی رووسی بوو ناومان نابوو کاکه‌ئاغا) په‌یدا بوون، منیش چومه‌ پێشوازیان و به‌خیره‌هاتنم کردن که‌میک وه‌ستان و ته‌ماشای مه‌شقه‌که‌یان کرد. دیار بوو به‌و مه‌شقه‌ گه‌لیک خۆشحال بوون و پێشه‌وا رووی تیکردم و فه‌رمووی: ئێوه چه‌ند ئه‌فسه‌ر ده‌بن له‌ گه‌ل مه‌لا مسته‌فا؟ پێم ووت (۱۱) ئه‌فسه‌رین. پرسى چه‌ند جو‌ر پۆلمان هه‌یه؟ وه‌لامم دا‌یه‌وه که هه‌ندیکمان تۆپچی (مه‌دفعی)ین و هه‌ندیک پیاده و سواره و دروع و هه‌نده‌سه و (ته‌موبین و ئیعاشه)ین. واته هه‌مو جو‌ره پۆلیکمان هه‌یه.

پاشان فه‌رمانی به‌ نانه‌وازاده دا که به‌ گوێره‌ی پله‌و پۆله‌کانمان لیسته‌یه‌کی نیوه‌کانمان بنوسیت. لیسته‌ی نیوه‌کان به‌م چه‌شنه‌ی خواره‌وه، نوسرا:

- ۱- ره ئیس اول روکن عیزت عه بدولعه زیز: توچی
- ۲- ره ئیس (نقیب) به کر عه بدولکه ریم: توچی
- ۳- ره ئیس (نقیب) مسته فا خوشناو: پیاده
- ۴- ره ئیس (نقیب) میرحاج ئه حمه د: توچی
- ۵- ره ئیس (نقیب) عه بدولعه زیز شه مدینی: سواره
- ۶- ملازم اول جه لال ئه مین: توچی
- ۷- ملازم اول نوری ئه حمه د ته ها: توچی
- ۸- ملازم اول محمه د ساله ح ژاژه له: هه نده سه
- ۹- ملازم اول خیروللا عه بدولکه ریم: دروع
- ۱۰- ملازم اول ثانی محمه د قودسی: ته موین و ئیعاشه
- ۱۱- ملازم اول عه بدولره حمان نه قیب: ته موین و ئیعاشه

لیسته ی نیه کان ناماده کرا و چهند روژتیک خه ریکی مه شق پیکردن بووین، یه کتیک هات و ئاگاداری کردم که پیشه وا فه رموویه تی بچمه لای، چاوه پروانم ده کات، منیش به کاک جه لالم ووت که ده چمه خزمه ت پیشه وا، ئیوه ش که له مه شق پیکردن ته واو بوون بگه رینه وه ناو شار. له خزمه ت پیشه وادا عه قید روکن عه لیثف، مه حمه د حوسینخان، کاک عیزت عه بدولعه زیز و میرحاجیشی لی بوون. پیشه وا رووی تیکردم و ووتی: "نیازمانه هه ندیک توپ په یدا بکه یین، له بهر ئه وه پیوستیمان به و ئه فسه ره توچیانه یه که له گه لتان دان. کاک عیزت و کاک میرحاج رازین، به لام پیمان خوشه که بیرو رای ئیوه ش بزانیین، ئه و جا توچ ده لی ی؟"

له وه لامدا پیتم ووت: "جه نابی پیشه وا ئیمه چ لیتره بین و چ له هه ر جیگه یه کی دیکه ی کوردستان، خومان بو خزمه تی کورد ته رخان کردوه. به لام ئیمه له گه ل جه نابی مه لا مسته فا هاتووینه ته ئیره و له ژیر فه رمانی

ئەو داین، بە تاییبەتی وەک جەنابتان ئاگادارن که چەند روژتیک لەمەو بەر بە سەرۆکایەتی مەلا مستەفا پارتی دیموکراتی کوردستانی - عێراقمان دروست کردووە، ئەمەش پەيوەندییەکی دیکەمانە بە مەلا مستەفاو، لەبەر ئەوە وای بە باش دەزانم که سەبارەت بە هەلسووراندنی ئەم کارە جەنابتان داوا لەمەلا مستەفا بکەن که دڵنیام لەوەی ئەویش گەلیتکی پێخۆش دەبێت و ئامادەیی جێ بەجێ کردنی هەموو فەرمانەکانتانە". پاش ئەوەی لە قسەکانم بوومەو، هەموو تەماشای یەکیدان کرد و وەلامەکە ی منیشیان تەرجوومە ی زمانی رووسی کرد بۆ عەلیت، ئەویش زەرەخەنە یەک گرتی و وایان نیشاندا که قسەکانی منیان بە دڵ بیت. ئەوجا پێشەوا فەرمووی که لەو بارەو چاوی بە مەلا مستەفا دەکەوێت. پاشان لەگەڵ عێزەت و میرحاجدا چووینە دەرەو.

لە رێگە بە دەم قسەکردنەو میرحاج پیتی و وتم که من کارێکی چاکم کردووە و ئەوان پێیان شەرم بوو ئەو قسانە پێشکەش بە پێشەوا بکەن و لەبەر ئەوەش بوو که هەر زوو بەو داوایە ی پێشەوا رازی بوون. پێم ووتن که چۆن ئێو بێ رەزامەندی مەلا مستەفا ئەو کارە دەکەن، هەلبەتە دەتانەوێ که لێی جودا ببنەو که من پێم وایە ئەمەش بێ وەفایی بەکی گەورە یە، جگە لەو ئێمە دەتوانین لەگەڵ هێزی بارزانی بەکاندا خزمەتێکی گەورەتر و گرنگ تر بکەین. هەر چەندە ئەوان بە قەناعەتەو پێشانیان دا که هیچ نیازیکی جودا بوونەو بیان نەبوو لەگەڵ مەلا مستەفا دا. سەر لە نوێ ئەو بۆ جەخت کردنەو که ئەو شتێکی جوان نی یە بێ پرسی مەلا مستەفا هیچ جوهر کارێک بکەین. بە تاییبەتی که ئێمە ئەندامین لە پارتی دیموکراتی کوردستانی - عێراقدا.

روژی دوواتر پێشەوا بۆ ئەو مەبەستە و هەندی کاری دیکە لەگەڵ مەلا مستەفا دا کوێووه. ئەنجامی کوێوونەو کە بیان هەر وەک مەلا مستەفا ئاگاداری کردین بەم چەشنە بوو:

پێشەوا داوای کردووە پارتی دیموکراتی کوردستانی - عێراق که لە

مه‌هاباد دامه‌زراوه له‌بهر چه‌ند هۆبه‌ک هه‌ل بوه‌شیتته‌وه.

۱- دروست بوونی ئه‌و پارتیه‌ی بۆ کوردستانی عێراق گه‌روگرفتیه‌کی سیاسی بۆ کۆماری ساوا‌ی مه‌هاباد دروست ده‌کات. دوژمنانی کۆمار به‌ تابه‌تی تورکیا و عێراق که‌ وولا‌ته‌ سویند خۆره‌کان پشت و په‌نایان، ئه‌م کاره‌، واته‌ دروست بوونی پارتی له‌و به‌شه‌دا ده‌که‌نه‌ به‌لگه‌یه‌ک تا له‌وولا‌تانی پالێشتیان و دونیاش بگه‌به‌نن که‌ کۆماری مه‌هاباد له‌ ئیسته‌وه‌ هه‌ولێ ئازاوه‌ نانه‌وه‌ ده‌دات له‌و دوو پارچه‌یه‌ی دیکه‌ی کوردستاندا و به‌ مه‌به‌ستی دروست کردنی کوردستانی مه‌زن له‌ هه‌ر چوار پارچه‌که‌دا. هه‌روه‌ها پێشه‌وا به‌ مه‌لا مسته‌فای فه‌رمووبوو: که‌ دروست بوونی پارتی بۆ کوردستانی عێراق له‌م کاته‌ ناسکه‌دا زیانیکی گه‌لێک گه‌وره‌ به‌ کۆماری مه‌هاباد ده‌گه‌یه‌نی و مه‌ترسی به‌کی زۆریشمان بۆ دروست ده‌کات، هه‌ر چه‌نده‌ که‌ ده‌شزانین ئامانجی دوو رۆژمان ئه‌وه‌یه‌ که‌ هه‌مو کوردستانی مه‌زن ببێته‌ یه‌ک پارچه‌ و یه‌ک کۆمار.

۲- پارتی ئیمه‌ش (پارتی دیموکراتی کوردستانی ئێران - پێشه‌وا ده‌فه‌رمووی) پارتی دیموکراتی هه‌مو کوردستانی مه‌زنه‌. هه‌رچی کۆمه‌ک و یارمه‌تی و پشتگیریه‌کیش له‌ کوردستانی عێراقه‌وه‌ بێت ئه‌وا له‌ رێی کۆماری مه‌هاباده‌وه‌ به‌ ئێوه‌ ده‌دریت.

پاش ئه‌وه‌ی که‌ مه‌لا مسته‌فا بیروراکه‌ی پێشه‌وا‌ی پێگه‌یان‌دین، خۆشی فه‌رمووی "منیش وا به‌ به‌رژه‌وه‌ند ده‌زانم که‌ پارتی هه‌ل بوه‌شیتته‌وه‌". ئیمه‌ی ئه‌ندامانی پارتیش به‌گه‌شتی بیرورامان له‌گه‌ل مه‌لا مسته‌فادا کرد به‌ یه‌ک و له‌سه‌ر فه‌رمووده‌ی پێشه‌وا‌ برباری هه‌لوه‌شان‌دنه‌وه‌ی پارتی دیموکراتی کوردستانی عێراقمان دا و پێکرا ئه‌و برباره‌مان مۆر کرد.

وتوویری نیوان من و پیشه‌وا

هفته‌یه‌ک به‌سه‌ر ئەم رووداوانه‌دا تیپه‌ری بوو، کات دوا‌ی نیوه‌رۆ بوو، خه‌ریکی مه‌شق پیکردنی بارزانی‌یه‌کان بووم، ته‌ته‌ریک هات و ئاگاداری کردم که حه‌زرتی پیشه‌وا پاش نوێری شیوان له‌ ماله‌وه‌ چاوه‌روانم ده‌کات بچمه‌ خزمه‌تی.

که چوومه‌ مالی پیشه‌وا دیتم به‌ ته‌نی نه‌بوو، له‌ دیواخانه‌که‌یدا کازم عه‌لییث، محه‌مه‌د حوسین خانی ئاموزای و نانه‌وازاده‌ش له‌ خزمه‌تی دابوون، پاش که‌میک دانیشتن پیشه‌وا ده‌ستی به‌ قسه‌ کرد و فه‌رمووی: "مه‌لا مسته‌فا نازی له‌سه‌ر هه‌موو کوردیک هه‌یه و خۆشه‌ویستی هه‌موومانه و جیی ریزی هه‌موو کوردیکی به‌ شه‌رف و دل‌سۆزه. ساله‌های ساله‌ به‌ره‌ره‌کانی دوژمنانی کورد ده‌کات و له‌ خه‌بات کردندا کۆلی نه‌داوه و گیانی خۆی و هۆزه‌که‌ی خسته‌ته‌ مه‌ترسی و ده‌رده‌سه‌ری‌یه‌وه، له‌م رتبه‌گه‌ پیرۆزه‌دا چهنده‌ها شه‌هیدی داوه. به‌لام وه‌ک بیستووومانه که له‌م چهند رۆژه‌ی دووا‌ییدا که‌میک دل‌گران و نیگه‌ران بوه، ئەویش وه‌ک ئیمه‌ بزاین یه‌کیکی خائین دلی مه‌لا مسته‌فای له‌ ئیمه‌ ره‌نجاندوووه. به‌لام له‌ راستی‌دا شتیکی وا رووی نه‌داوه تا مه‌لا مسته‌فا زوویر بیت، به‌لام دلی له‌ کن ده‌ره‌نجی؟ ئیمه‌ ئەو به‌ خاوه‌نی هه‌موو شت ده‌زانین، ئەو ئیسته‌ پیشه‌روی خه‌باتی گه‌لی کورده و برای ئازیزی ئیمه‌یه، له‌به‌ر ئەوه نابێ به‌ قسه‌ی پیوای خراب له‌ ئیمه‌ دل‌ته‌نگ بیت، پیمان خۆشه‌ که ئەو خائینه‌ لای خۆی نه‌هیتلی... هه‌روه‌ها پیشه‌وا درێژه‌ی به‌ قسه‌کانی داو فه‌رمووی: جارێ ژماره‌ی (۷۰۰) تفه‌نگ بۆ بارزانی‌یه‌کان وه‌ربگرن، چونکه‌ ده‌مانه‌وئ هیتزیکێ نيزامی بۆ یه‌که‌م جار له‌ بارزانیه‌کان پیتک بینین و وورده وورده، له‌ داها‌توودا ئەم هیتزه‌ فراوان ده‌که‌ین. تا ئیسته‌ هیچ هیتزیکمان پیتک نه‌هیتاوه که جیگای پروا و متمانه‌ بیت و پشتی پی به‌ستین، ئەم هیتزی بارزانی‌یا نه‌ ده‌بیتته‌ بناغه‌ی هیتزی کۆماری کوردستان ده‌بیتته‌ نیوه‌رۆکی

(نواة) ۲۳۱ لکی نیزامی، واته (۳ فهوج)، تو له گه ل ۳ ئه فسهری دیکه دا سه رپه رشتی ئه و ۳ لکه ده کهن و ده تان نیربنه به ره (جه بهه) ی سه قز که حه مه ره شید خان له وئ فهرمانده یه. تکامان وایه که مه لا مسته فا به م کاره رازی بیته". پاش ته و او بوونی پیشه و او له قسه کانی، مؤله تم لی وهرگرت و بیرورای خو م به م چه شنه پیشکه ش کرد:

"به ریز جه نابیی پیشه و او، ئه و ئه فسهر و ژماره که سه ی که له گه ل بزووتنه وه ی نیشتمانی دان به سه رکردایه تی مه لا مسته فا ساله های ساله یه کدی ده ناسن و خه باتیان پیکه وه کردووه. وه ک به ریزتان ده فهرموون، گهر گومان لیکراویک له نیوماندا هه بایه، هه لبه ته له و ماوه زوره دا بو مان ئاشکرا ده بوو و نه مان ده هیشت که له نیوماندا بمینیتته وه، بو یه داوای به خشینتان لی ده که م وه (جورته ت) ی ئه وه شم تیدایه که به جه نابتان رابگه ینم ووشه ی (خائین) به راست نابینم که به هیچ یه کیک له و براده رانه مان بووتری. چونکه (خائین) تاوانیکی زور گه وره یه سزاشی تونده.

براده رانی ئیمه چ ئه فسهر و چ ئه وانی دیکه که له گه ل مه لا مسته فا دان گه لیک نیشتمان پهروه ر و دلسو ز و پاکن، جا رهنگ هه یه له نیوماندا هه بیته که بیرورای له گه ل زرووفی ئیسته ی جه نابتاندا نه گونجی، جگه له وه ی که بیرورای هه موو که سیک له خه باتکردندا وه ک یه ک نیه، رهنگ هه یه که بیرو چه پی هه بیته و له م ریگه یه وه بیان وه ی خه بات بکه ن یا خود که سیکی دیکه ریگه یه کی دیکه له خه باتکردنیدا په سه ند بکات، به لام ئامانجی گشتی لامان پاراستنی کو ماره که مانه و خزمه ت کردن به کورد و کوردستانه".

پاشان ئه وه شم به خزمه ت پیشه و او را گه یاند که گومان له وه دا نیه بارزانی به ریز هه میسه ئاماده یه بو جی به جی کردنی فهرمانی پیشه و او ی مه زن فهرمایشه کانیشتان به مه لا مسته فا ده گه یه نم. ئه و جا فهرموی که بو به یانی ئاماده بین و چه که کان وهر بگرین و سلاویشی پیشکه ش به مه لا

مستهفا کرد که پیتی رابگه یه نم.

شه و درهنگی به سهردا هاتبوو که له خزمهت پیشهوا چوومه ده ری. به لام برپارم دا که هه ر ئه و شه وه بچمه لای مه لا مستهفا. پاش ئه وه ی سلای پیشهوام به مه لا مستهفا گه باند، پیم ووت: "پیشهوا ده فهرمووی که مه لا مستهفا لیره میوان نیه، به لکو خاوهن ماله. پیوستیش ناکات دلی لیمان زویر بیت به قسه ی یه کپک که دوور نیه مه به ستیکی تایبه تی خوی هه بیت یا خود زرووفی سیاسی ئیمه نه خوینیتته وه". به لام ئه وه ی راستی بیت به مه لا مستهفا م ووت که ده بی مه به ستی پیشهوا له و که سه کئ بیت؟ بارزانی فهرمووی مه به ستی له هه مزه عه بدوللابه و ئیمه ش تاقی ده که یه وه.

ئه و جا مه لا مستهفا پیتی و وتم که سلای وریزی بگه یه نمه پیشهوا و پیتی بلیم بارزانی له ژیر فهرمانی ئه و دایه و ئاماده یه بو جئ به جئ کردنی هه موو فهرمانیک. به لام وه ک تیگه ی شتم متمانه یان به حه مه ره شید خان نه بوو، بو به ده یانویست بارزانی بنیرنه نیوچه ی سه قز. پاش دوو روژتیکیش مه لا مستهفا هه مزه ی ره وانیه ی کوردستانی عیراق کرده وه و تفهنگیکیشی دایئ که بو خه جی ریگه بیفرۆشی.

دابەشکردنی هیزی بارزانی یەکان

مەلا مستەفا بارزانی یەکانی کۆکردەووە و کردنی بە (۳) بەشەو، هەر بەشە (۱۰۰) کەس. لەسەر خواستی مستەفا خۆشناو و خۆی، بەشی یەکمەمی (مستەفا پروزی) درا بەو، بەشی دووئەمی (ساکوکانی لەنجی) درا بە میرحاج ئەحمەد و بەشی سێیەمی (حەمەد ئەمین میرخان و مامەند مەسیح) بەر من کەوتن.

پاش دوو رۆژتیک کە ئیدی تەواو ئامادەبووین بەرەو گوندی سەرا (کەتوووەتە سەر رێگای نێوان بۆکان و سەقز) رویشتین. لەسەر بنکە یەکمەمەرشید خانی لێ بوو و بەر پرسیاری ئەو نێوچە یە و (گوندی سەرا) و دەورووبەرە کە ی درایە دەست من. گوندی ئەحمەد ئاوا و دەورووبەرە کەشی بۆ مستەفا خۆشناو دیاری کرا و گوندی ئالتووونی ژوووروو بۆ لکی میرحاج دیاری کرا، کاک جەلال ئەمینیش لای من مایەو بە نێوی پەییوەندی لە نێوان هەر سێ بەشە (لکە) بارزانی یەکاندا.

سەبارەت بە لکە کە ی من، دەست و برد بنکە یەکم لە گوندی سەراچاوێ دامەزاند و کردم بە دوو بەشەو. هەر بەشە (۵۰) بارزانی کە یەک بەر پرسیاریان هەبێت. بەرپرسیاری ئەو دوو بەشەش حەمەد ئەمین میرخان و مامەند مەسیح بوون (واتە فەرماندە ی پەل بوون). هەر پەلەش (سەر یەک) لە (۵) دەستە پێک هێنرا و هەر دەستە یە کیش پێک هاتبوو لە (۱۰) سەریاز.

سەراچاوێ گوندی خۆش و ئاوەدان بوو، دەورووبەری ۱۶۰ مالت دەبوو. گوندی (سەرا)ش کە حەمە رەشید خانی لێ بوو، دەوری ۳۰۰ مالت دەبوو. باخ و باخاتیکی زۆر و ئاسیاوی تێدا بوو. گوندی ئەحمەد ئاوا و دوو گوندی دیکەش مۆلکی حەمەد ئاغای عەباسی ئەندامی پەرلەمان بوو کە لە دەست حەمە رەشید خان هەلاتبوو بۆ سەقز.

هەر وهک دانیشتوانی گوندهکان باسیان دهکرد همه د ئاغا عه باسی
مرۆڤتیکی خوتندهوار و هوشمه‌ند بوو و له گه‌ڵ خه‌ڵکه‌که‌دا باش بووه و
ئه‌وانیش گه‌لیکیان خۆش ویستوه.

وهک باسیان ده‌کرد همه د ئاغا له روی داراییه‌وه گه‌لیک ده‌ست
رۆیشتوو بووه، ته‌نانه‌ت بۆ ماوه‌ی (٦) مانگ خزمه‌تیکی زۆری
حه‌مه‌ره‌شید خان و چه‌کداره‌کانی کردوه. که‌چی له بری پاداش و چاکه
دانه‌وه چاوی پرپوه‌ته‌ مۆلک و سامانی و ناچاری کردوه سه‌را به‌جی بێتی.
ئه‌ویش هه‌یچی پێ نه‌کراوو و هه‌لاتبوو بۆ سه‌قز.

سامان و به‌روبوومی زه‌وی و باخ و ئاسیاوه‌کانی همه‌د ئاغا سالانه‌ دوو
ملیۆن ته‌ن بووه‌و همه‌ ره‌شید خان ده‌ستی به‌ سه‌ردا گرتوه. له‌ ئه‌نجامدا
بۆم روون بۆوه که‌ همه‌د ئاغا هه‌یج تاوانیکی نه‌بووه تا ئه‌و هه‌لۆیسته‌ی
به‌رامبه‌ر بنوێتێ، ته‌نێ ئه‌وه نه‌بێت که‌ خاوه‌نی دارایی و سامانیکی زۆر
بووه.

دوو رۆژیک تیپه‌ری کرد بوو که‌ له‌ سه‌رچاوه‌ دامه‌زراوبین، همه‌ ره‌شید
خان و مسته‌فا خۆشناو میرحاج هاتن بۆ لامان. هه‌موو پیکه‌وه‌ به‌ن
پوچه‌که‌دا گه‌رانیگمان کرد و پاشان به‌سه‌ر هه‌ر سه‌ لکه‌که‌دا، هه‌ر به‌که
پارچه (قاطع)ی لێپرسراویتی پاراستنی بۆ دیاری کرا.

١- رێگه‌ی سه‌را - سه‌قز به‌ لای قاراوا و سه‌رچاوه‌ درایه‌ لکی (١) به‌کی
سه‌ر به‌ من.

٢- له‌ رێگه‌ی سه‌قزه‌وه‌ بۆ ئاخکه‌ند و ده‌وربه‌ری درایه‌ لکی (٢) دووی
سه‌ر به‌ مسته‌فا خۆشناو.

٣- له‌ سنوری ئه‌ویشه‌وه، له‌ ئالتوونی ژووورو و ده‌وربه‌ره‌که‌ی درایه‌ لکی
(٣) سیتی سه‌ر به‌ میرحاج.

پاش سنور ده‌ستنیشان کردن، ئیدی هه‌ر (٣) په‌له‌که‌م دابه‌ش کرد و هه‌ر
چله‌ش به‌رپرسیار بێت له‌ پاراستنی پارچه‌که‌ی خۆی. (٢٥) رۆژیک

تیپه ریبوو، سه رله نویی همه ره شید خان و مسته فا خوشناو و میرحاج هاتنه وه سه رچاوه بو لام. نیوه رۆی ئه و رۆژه به ره و زوورگه کانی سه ر به گوندی قاراوای ریگه ی نیوان سه را - سه قز رۆیشتین. له سه ر به رزایی یه ک که پیتی ده و ترا (که لی بیژینگ به سه ر) دانیششتین و ده ستیمان کرد به ووتویژ. خالی هه ره گرنگی باسه که مان ئه وه بوو: له کاتی هیترش کردنی سوپای ئیران، بو سه ر ناوچه که مان هه ر لکه کاری چی بیت و چون یارمه تی یه کدی بده یین و به چ شیوه یه ک به ره نگاریان بیسینه وه؟ به واتایه کی دی چۆنیته دانانی پلانیک بو به رگری کردن.

که لی بیژینگ به سه رو یه ک دوو به رزایی دیکه ش ریگه ی وایان هه بوو که له کاتی شه ردا تانکی دوژمن ده یته وانی سوودیان لی وه ریگری، ئه و به رزاییانه ش له شوینه دیاری کراوه کانی مسته فا خوشناودا بوون. ئه و جا به رپرسیاریتی پاراستنی ئه و نیوچانه شبان خسته ئه ستوی من. هه ر ئه و ده مه منیش به به رد له سه ر شیوه ی سه نگه ری دژ به تانک به جوژیکی زیگزاک و هی تر زه وی یه کم دیاری کرد. چهند جیه کی سه نگه ریشم بو حه مه ده مین خان و مامه ند مه سیح ده سنیشان کرد که له ئاینده دا هه لی بکه نن و ئاماده ی بکه ن به جوژیکی که تانک له و جیگایانه وه نه توانیت تیپه ر بیت. هه ر په له ش چهند بارزانی یه کی لی دابنیت و فیشه کی تانک بریان پی ده بیت. بو ئیواره ش گه راینه وه سه رچاوه.

رۆژی دوایی سه ر له به یانی حه مه ده مین خان و مامه ند مه سیح، هه ر یه که یان به (۱۲) دوازه چه کداره وه چونه که لی بیژینگ به سه ر بو هه لکه ندنی سه نگه ره کان.

هیرشی سوپای ئیران بو سهر هیزه کانمان

ستونیک سهریازی ئیرانی که بریتی بوو له (ههنگیک) له سهقزهوه دهروو و گهیشته ئالتوونی ژیروو و بهرهو قاراوا و سهرادههات. دهست بهجی همهدهمین و مامههه به خزیان و چهکدارهکانیانهوه دهچنه لای ئه و (۶) شهش چهکداره دیدهبانیک و (مرصد) دامناپوون.

ئهه جیگهیهش لهسهه بهرزاییهک بوو که بهسهه قاراوا و ریگهه نیوان سهقز و سهرادا دهینواری، به گورجی وهلامیان بو ناردم که دوژمن به فرۆکه و چهکی قورسهوه هیرشی هیناوهته سهه نیوچهکه و چاوهروانی فهرمانی من دهکن، که گهیشتمه لایان، ههندیکیشیان گهیشتبونه بهری ئالتوونی ژوووو. ماوهی دوو کاترمییریک ئه و نیوچهیهه تهواو پشکنی و بارزانیهکانم له سهی جیگه دامهزراند. پهلهکهی مامههه له بهرزاییهکهوه بهسهه رهزههلاتی قاراوا و همهدهمین میرخانم لهسهه بهرزاییهکی بهرامبهه گردیکی خوارووی قاراوا به لای سهقزدا، دامهزراند و خوشم لهگهه (۴) چوار چهکدار لهسهه گردیک، بهرامبهه قاراوا له نیوان ئه و دوو شوپنهی مامههه و همهدهمین و رووبهرووی ئه و گردهی که به تهنیشته گوندی قاراوا بوو دوو (مسلسل) رهشاشی گهورهی برنهوی دوژمنی لی بوو، دامهزراین.

دوو توپی دوژمن که لهو بهری چهمی ئالتوون بوو له دامینی چیاکهوه گولله بارانی کردین، شایانی باسه ئه و لکهی که لهگهه من بوون زۆربهیان تووشی نهخووشی تیفۆ و مالاریا ببوون. تهنی ئه و (۲۴) بارزانییهی که لهگهه همهدهمین و مامههه دا بوون، سهلامهت بوون لهگهه ئه و چوار (۴) نهفههه خههکی سههراوه که له دیدهبانکه بوون. ههروهه حوسپین هوستانی که تازه له نهخووشی بهسهه پت کهوتبووهوه و همهه ئاغای دۆلههههه به خووی و دهستهکهی که ئهوانیش تازه له نهخووشی راست ببوونهوه، ئیدی لهوان زیتیر کهسی دیکه نهیتوانی بگاته جیگهه شهههه.

ئەوجا ئەوانەم ناردە سەر رېنگە يەك كە لە سەقزەو دەچیت بۆ "كانى نياز"
و لەو پوئە بۆ "كونە كۆتر" كە دەكەوتە لاشانى چە پیمان، لەو ئى دامەزراين
نەك دوژمن لەو لایبەو دەبیت و ئابلۆقەمان بدات.

شەرى لە گەرمەى دا بوو وەلامم بۆ حەمە رەشىد خان نارد كە
رەشاشىكمان بۆ بنىرى چونكە جگە لە تەفەنگ هېچ جۆرە چەككى
دېكەمان نەبوو. هەر وەها ئەو دەشم بۆ نووسىبوو كە ئاگادارى كاك مستەفا و
كاك مىرحاج بكات لای خوڤان قايم بكن و ئەگەر بتوانن لە لای
ئالتوونى ژووروو، هېرشىك بكنە سەر لاشانى دوژمن، بەلام ئەو كارە
رووى نەدا. لە دواییدا بېستم حەمە رەشىد خان كە گوئى لە دەنگى تۆپ و
فۆكە دەبیت هەول دەدات كە سەرا بەجى بهیلت و بەرەو دوا بكشیتەو،
بەلام مىرحاج چووبوو لای و نەبەشتبوو پەلە بكات و پىئى ووتبوو كە
چاوەروان بكات تا راپۆرتى عەسكەرى لای كاك "بەكر" ەو بە دەست
دەگات و وەزەكە روون دەبیتەو. شایانى باسە كە رەشاشەكەش بۆ من
نەهات.

سێ (۳) كاتژمىر دەبوو لە گەرمەى شەردا بووین كە فەرمانى هېرش
بردنە سەر گوندى قاراوام لە دوو لاو دە. مامەند مەسىح لای ژووروو،
حەمە دەمین لای ژىروو بە لای سەقزدا و خووم و ئەو سەربازانەى كە لام
بوون بە شەستىرى تەفەنگ ئەو گەردەى كە دوو رەشاشە برنەو كانى دوژمنى
لەسەر بوو، لىمان دان و سەرمان لى شىواندن. لە نىوان ئەو گردانەى
قاراووە كە مامەندى لەسەر بوو تا گوندى قاراوا دەشتىكى رووت بوو بە
درىژاى (۲۰۰) مەتر، ئاگرى دوژمن بە سەرماندا دەبارى. يەككى
لەسەربازەكانى مامەند مەسىح بە نىوى عەبدوللا خوشناو كە گەنجىكى
زىدە ئازا و جەربەزە بوو (تا قوتابخانەى نىوئەندى خوئندبوو) كاروبارى
ئازووقەم پى سپاردبوو، هېرشى سەر گوندى قاراواى كرد. لە خزمەكانى
مامەندى (سىامەند و مەلا شەفىق) بە پەلە ئەو (۲۰۰) مەترە
دەشتايبەيان برى و خوڤان هاویشتە نىو گوندى قاراوا و پشتیان لە دوو

ره‌شاشه گه‌وره‌کانی دوژمن گرت. له هه‌مان کاتدا فه‌رماندا به (۳) که‌س له‌و دوو بارزانی‌بانه‌ی لای من بوون له‌گه‌ل حوسین هوستانی دا و هیرشی سه‌ر هه‌مان دوو ره‌شاشه گه‌وره‌که‌یان کرد. حه‌مه‌ده‌مین میرخانیش هیرشی برده سه‌ر ئەو گرده‌ی باشووری قاراوا که له ملی نیوان هه‌ردوو گرده‌که‌دا بوو، ژماره‌ی (۱۶) شازده سه‌ربازی دوژمن که له سه‌ر ره‌شاشه‌که‌ بوون و هه‌لده‌هاتن، کوژران. من و ئەو سه‌ربازه‌ی که لام مابۆوه خۆمان گه‌یاندە لای حه‌مه‌ده‌مین میرخان. یه‌ک له‌و سه‌ربازه کوژراوانه‌ی دوژمن که له‌ویدا که‌وتبوون له‌ ریتی ناسنامه‌که‌یه‌وه زانیمان که نیوی "حهمه‌ده‌ئه‌سغهری" یه‌و ملازم ثانی بوو و ده‌مانچه‌یه‌کی قۆناغدار ی به‌ قه‌ده‌وه بوو.

هه‌ر ئەو ده‌مه‌ عه‌بدو‌ل‌للا خۆشناو و ئەو دوو بارزانی‌یه‌ی له‌گه‌لیدا بوون که گه‌یشتنه سه‌ر ره‌شاشه‌کان و ده‌ستگیران کردن و پاشان هیرشیان برده سه‌ر ئەو دوو تۆپه‌ی که له‌وبه‌ری چه‌می ئالتووندا بوون، به‌لام دوژمن به‌ په‌له‌ تۆپه‌کانی رزگار کرد و به‌ره‌و چپای مه‌لقه‌ره‌نی هه‌لاتن. دووای ئەوه ته‌له‌فۆنیک، جیه‌ازیکی لاسلکی، دوو ره‌شاشی سه‌رتۆپ، ۱۴ گولله تۆپ، چه‌ند بازنه‌یه‌کی ته‌لی ته‌له‌فۆن و ژماره‌یه‌ک لاشه‌ی لی به‌جی ماو (۶) شه‌ش سه‌ربازیشیان به‌ دیل گیران. هه‌ر ئەو ده‌مه‌ش کاک میرحاج به‌ خۆی و (۲۰) بیست که‌سه‌وه گه‌یشتبووه لای عه‌بدو‌ل‌للا خۆشناو و دوو ره‌شاشه‌که‌یان لی وه‌رگرتبوون. له‌به‌ری (جه‌به‌ه‌ی) من و حه‌مه‌ده‌مین میرخانیشه‌وه دوژمن شکستی هیناوه‌ه‌لاتن و ئیمه‌ش هه‌ر له‌و ده‌شته روته‌له‌یه‌دا بووین.

له‌گه‌ل بانگی ئیواره دا ئابلۆقه‌ی گوندی ئالتوونی خواروومان دا، له‌وئ مه‌خفه‌ریکی جه‌ندرمه (پولیس)ی لی بوو، که گه‌یشتینه ئه‌وئ ئەوان هه‌لاتبوون. مه‌خفه‌ره‌که‌ پری ئازووقه‌ بوو، دوو ئەسپیشمان له‌وئ ده‌ستکه‌وت بوو. سه‌ربازه‌کانی دوژمن به‌ره‌و چپای مامه‌شه‌وه سه‌قز هه‌لاتبوون. (۸) سه‌ربازیش له‌ چپای مامه‌شه‌ به‌ دیل گیران. به‌ کورتی ده‌ستکه‌وتمان له‌و شه‌ره‌دا ئەمانه‌ی خواره‌وه بوو: ۴۲ دیل، ۱۶۰ تفه‌نگی

برنهو، ۱۴ گولله، تهله فونیک، جیهازتیکی لاسلکی، ۳ میل تهلی
تهله فون، (۴) رهشاشی برنهو دوانیان گهوره، گهنم و جوبه کی زوری
مه خفه ری ئالتونی خواروو، دوو ئه سپ، به تانی و کهل و په لیتیکی زور،
فیشه کیکی زور، پتر له (۱۰۰) کوژراوی دوژمن.

زیانی ئیمه له و شه ره سه خته دا و جی ناهه مواره دهشتایی به، به و چه که
سووکله ی که هه ر تفهنگ بوو، نه کوژراومان بوو نه بریندار، پاش ئه وه ی
که دوژمن له گوندی قاراوا هه لات و ژماره بیکیان لی کوژرا، گهر مامه ند
مه سیح و په له که ی خه ریکی که لویه ل و ده سته که وت کوژدنه وه نه بوونایه و
وه ک همه ده مین میرخان به رده و ام بوونایه له سه ر هپرش برده سه ر دوژمن
که هیچ وره یان نه مابوو، ئه وا رهنگ هه بوو که هپزی دوژمن هه مووی به
دیله بگیرانایه، به لام مه خابن ئه وه ش ره وشتیکی ناشرینی کورده واری به که
له ئه نجامی سه رکه وتنی نیوه ناچلدا ده که وپته تالانی ده سته که وته کان، له
بری ئه وه ی له هه لاتنی دوژمن سوود وه ریگری و به دوایدا بجیت و رتی
حه سانه وه ی نه دات تا جاریکی دیکه خوی قایم بکاته وه و هپرش به ریته وه
و وه ک له عه سکه ری دا پیی ده لئین: (استشماری فه وز). جیگه ی داخه که
مامه ند له قاراوا جووله ی نه کرد.

ئیمه ش ئه و شه وه له گه ل همه ده مین میرخان له گوندی ئالتونی خواروو
ماینه وه، رژی دواپی سه ر له به یانی راپورتیکی عه سکه ریم به دوور و
درژی سه باره ت به شه ره که بو حه مه ره شید خان و به ریز وه زبری جهنگ
حه مه حوسین خان و مه لا مسته فا نارد و دیله کانیشمان ره وانیه مه هاباد
کرد.

رژی دواتر به ریزان: پیشه وا، حه مه حوسین خان، مه لا مسته فا و حه مه
ره شید خان هاتن بو گوندی ئالتونی خواروو. پیروزیاییان له
جهنگاوه ره کانی ئه و شه ره کرد و مه لا مسته فا فه رمووی:

"که هه والم به ده ست گه یشته لکی (۳)، ئه م شه ره ی کردووه، ووتم
له وانیه دوو به شی شه هید بوو پین ئه مه ش لوتفی خویه که به بی زیان

دهرچون، هەر که سێ ئەم جینگه ببینن، هەرگیز ناچیتته عه قلییه وه که چهند سهربازیکه کورد نه و شه ره قورسه دژی فرۆکه و توپ و چه کی قورس بکات. سه د سوپاس بو خوا" پيشه واهرمووی:

"چونکه له سه ره هه قین، له شکره خوا بمان له گه له و ده مان پارێزی". هەر نه و رۆژه به ریزان به ره و مه هاباد گه رانه وه. رۆژی دواي نه وه به ریز پيشه واه نامه يه کی پيرۆزبایي و (٩٠٠٠) تمه ن و چوار غه داری کۆلتی به دیاری بو ناردم. به ریز مه لا مسته فاش نامه يه کی پيرۆزبایي و تفه نگیکه برنه و ده مانچه يه ک. به ریز سه ره ک وه زبران (حاجی باه شېخ) ئايه تیکه قورئان (وکم فئه قلیله غلبت فئه کثیره بأذن الله) که به ئاوی زير نوسرابوو بو ناردم. کاک سه ديق هه يده ری ده سته به رگیکه کوردی که بریتي بوو له : کوله جه و شه رواڵ و پشتین، شه ده ی سه ر و کاله کۆبیانه يه کی سه ر به ئاوریشم چندراوی له گه له نامه يه کی پيرۆزبایي بو ناردم. نه و چوار غه داره يه ی که پيشه واه بو نارد بووم، به کیکم بو خۆم گل دايه وه، نه وانی دیکه م دايه کاک مسته فاو کاک میرحاج و کاک جه لال. هه روه ها (٩٠٠٠) تمه نه کم به سه ر لکه که ی خۆم و نه وانی دیکه دا دابه ش کرد. له ماوه ی (٣) رۆژدا هه موو نېوچه که مان تا رینگه ی بانه خاوتین کرده وه و که وته ژیر ده سه لاتي خۆمان. له به ر فراوانی نېوچه که به چاکمان زانی که سه ر له نوێ به رپرسیارتیتی پاراستنی به سه ر هه ر (٣) لکه که (به تالیون) دا، دابه ش بکه بینه وه. به تالیونی سه ر به من له رینگه ی قاراوا تا سه قز به ده ستي چه پيدا به رکه وت. به تالیونی به کی مسته فا خۆشناو له ئالتوونی ژوروو تا چپای مامه شه ی، به رکه وت. به تالیونی دوو میرحاجیش رینگه ی نېوان سه قز - بانه ی، به رکه وت.

هه فته يه ک تپه پری کردبوو به سه ر نه و سه رکه وته ماندا. فه رمانیک له لایه ن پيشه واهه ده رچو که ئیدی ده بیت به تالیونه کان شتوه ی سه ربازی وه ربگرن و جل و به رگی سه ربازی له به ر که ن و پله (روتبه) ی سه ربازی یان هه بیت.

رۆژتیک نامەییەک و دەستییک جل و بەرگی سەربازیم لە لایەن بەرپێز
وەزیری جەنگ ھەمە حوسپین خانەوہ بوۆ ھات. نامەکە ی بەم جوۆرہ بوو:

بوۆ بەرپێز پەدپەلکۆفنییک بەکر عەبدوولکەریم

دوای سلاو

لەسەر فەرمانی ھەزرەتی فەرماندە ی مەزن و پێشەوای بەرپێز دەرەجە ی
پەدپەلکۆفنییک پێ بەخشرا لەسەر ئەو پالەوانییتی و فیداکاریە ی کە لە
شەری قاراوادا نواندووتانە. داوا لە خوا دەکەین ھەمیشە سەرکەووتوو بن
و بتانپارێزی.

ئیمزا

وەزیری جەنگ

ئەم دەرەجانە ی خواریوہوش بە ئەفسەر و پەل و دەستەکان درا:

- ۱- مەلا مستەفا: مایۆر (میتجەر) ژەنرال.
- ۲- ھەمەد ئاغا میتجەر سووری: پەلکۆفنییک (عەمید)
- ۳- عیژەت عەبدوولعەزیز: پەدپەلکۆفنییک (عەقید)
- ۴- بەکر عەبدوولکەریم: پەدپەلکۆفنییک (عەقید)
- ۵- مستەفا خوۆشناو: پەدپەلکۆفنییک (عەقید)
- ۶- میرحاج ئەحمەد: پەدپەلکۆفنییک (عەقید)
- ۷- خێروللا عەبدوولکەریم: مایۆر
- ۸- نوری ئەحمەد تەھا: مایۆر
- ۹- جەلال ئەمین: مایۆر
- ۱۰- محەمەد سالح ژاژلەبی: مایۆر
- ۱۱- عەبدوولرەحمان تەیب: کاپیتان
- ۱۲- ھەمەد ئەمین میرخان: کاپیتان
- ۱۳- مامەند مەسیح: کاپیتان

- ۱۴- وههاب محهمهد عهلى ئاغا: كاپيتان
- ۱۵- مستهفا بروزي: كاپيتان
- ۱۶- ساكو كانى لنجى: كاپيتان
- ۱۷- ميرزا رهشو: ئىستيووار
- ۱۸- حوسين هوستانى: ئىستيووار
- ۱۹- حهمهد ئاغا دوڭله مەرى: ئىستيووار
- ۲۰- سەيد محهمهد عهلى ئاغا: ئىستيووار
- ۲۱- محهمهد قودسى: كاپيتان

ليستهى سەريهل و دەسته كانى به تاليوني (۱) و (۲)، كه دەرجه بيان پيترابوو، بويان نيترابوو.

هۆی نیوان ناخۆشی من و همه رهشید خان

همه رهشید خان کابرایه کی ناسرابوو له ئیراندا و خاوهن عه شیرهت بوو. جا له سه ره چچی هۆیهک بوویت چهند جارێک به گژ حکومه تی ئیراندا چوو.

کۆماری مه هاباد به چاکی زانی سوود له هیتز و ناوی وه بگرن، به تایبه تی که له نیو عه شیره ته کورده کانی ئیراندا به ناو و دهنگ بوو. وهک له دواییدا ده رکهوت که ده سه لاتداری کۆماری مه هاباد زۆر متمانه یان به همه رهشید خان نه بوو، چونکه شاره زای رهوشتی بوون و ناگیان له رۆژانی رابوردوی هه بوو که چ مرۆقییهک و له وهش باش گه یشتبوون که ههستی نیشتمان پهروه ربه تیش نه بوو پالی به همه رهشید خانه وه ناییت له کۆماری مه هاباد نیزیکی بکاته وه، له بهر نه وه زیتر مه بهستی کۆماریش تاقیکردنه وهی نیویرا و بوو.

کۆماری مه هاباد هه (۳) به تالیۆنی بارزانی به کانی خسته ژیر فه مانده ی همه رهشید خانه وه، به لام له راستیدا نه و شیاوی نه وه نه بوو که هیتزیکی سه ربازی ریکوییهکی به و چه شنه ی بخریته به رده ست و سه ره رشتی بکات و به گژ حکومه تی ئیراندا بچیت، نه مه له کاتی کدا که نه و کابرایه فه مانده ی جه بهه ی سه قز بوو. زیتر خه ریکی پاره و پول پهیدا کردن بوو، بیانوی به دانیشتوانی نیوچه که ده گرت و تاوانباری ده کردن تا زهوی و زار و داراییان داگیر بکات. هه به و چه شنه ش همه د ناغای عه باسی که چهند مانگیک مه سه رفی خواردن و خواردنه وهی چه کداره کانی ده کرد ده ری په راند بۆ سه قز و به نرخ یهک ملیۆن تمه ن تووتن و ده غل و دانه ویله ی نیویراوی بۆ خۆی فرۆشت و هیچیشی نه دا بوو کۆماری مه هاباد،. جگه له وه ۳۰ - ۴۰ که سی له و گوندانه خری کرده وه و تووتنی پی ده چاندن. ته نانه ت هیتزی بارزانی به کان که له ژیر فه مانده یی نه ودا بوون وه زعیان په ریشان بوو، هیچیان نه بوو، مه سه روفاتیان نه ده کرا. له مه ش

بترازی حه‌مه‌د ئاغا هه‌ندیگ گهنم و جوو کریتی ناشی له گوندی سه‌رچاوه مابوو، حه‌مه ره‌شید خان و هه‌لسوکه‌وتی پیاوه‌کانی وایان لی کردم که فه‌رمان به خه‌لکی گونده‌که بدهم زیتیر که‌س نه‌چیتته بیگاری حه‌مه‌ره‌شید خان و گهر داوای به‌ردیکیش بکات که‌س نه‌یداتی، لیسته‌یه‌کیشمان بو ئه‌و ده‌غل و دانه‌ویله‌ی حه‌مه‌د ئاغا دروست کرد که له‌وی مابوو و سه‌ره‌تا ده‌سته‌به‌ری (تأمینی) خیزانه‌که‌ی حه‌مه‌د ئاغامان له دانه‌ویله‌ کرد و ئه‌ویشی مایه‌وه پاش ئاگادارکردنی مه‌هاباد به‌سه‌ر هه‌ر سی به‌تالیوونی بارزانی‌یه‌کاندا، دابه‌شمان کرد به‌م جووره تا ماوه‌یه‌ک پیتیستیمان به‌هیچ ئازوو‌قه‌یه‌ک نه‌ما که له‌مه‌هاباده‌وه بو هیزه‌کامان بیت.

هه‌ر له‌و ده‌مه‌دا مه‌لا مسته‌فا بو دیدنی هاتبووه لامان و به‌رگی ژه‌نه‌رالیشی له‌گه‌ل خوی هینابوو، به‌لام له‌به‌ری نه‌ده‌کرد. هه‌ولمان له‌گه‌لی دا که له‌به‌ری بکات و ئه‌ویش دلی نه‌شکاندین و گه‌لیک خو‌شحال بووین که به‌و به‌رگه‌وه دیتمان و پیرۆزیایی‌یه‌کی زۆرمان لی کرد. رۆژی دواتر مه‌لا مسته‌فا به‌ره‌و بوکان گه‌رایه‌وه.

پاش ئه‌وه‌ی که نه‌مه‌یشت حه‌مه ره‌شید خان ده‌ست به سه‌ر ده‌غل و دانی گوندی سه‌رچاوه‌دا بگری، گه‌لیک په‌ست و دلگیر بوو لیم و هاتوو چۆی نیوانمان بر او که‌وته پیلان گپران دژ به‌من.

کاتیگ که بنکه‌که‌ی خو‌م گواسته‌وه بو گوندی قاراوا، ئاگاداریان کردم که حه‌مه ره‌شید خان خه‌ریکی هه‌ل‌خه‌له‌تاندنی چه‌ند که‌سیگ بووه و له‌گه‌ل هه‌ر که‌سه‌ش واریک که‌وتبوو که (۵) تفه‌نگی برنه‌و و (۵) ده‌مانچه و په‌نجاهه‌زار تمه‌نیان بداتی بو کوشتنی من. به‌لام خو‌شبه‌ختانه ئه‌و کاره‌ی بو ئه‌نجام نه‌درا، چونکه هیزه‌که‌ی من بارزانی بوون و پاسه‌وانه‌کانیشم هه‌ر له‌وان بون، له‌به‌ر ئه‌وه بارزانی‌یه‌کان ئه‌و تاوان و خو‌فرۆشی‌یه‌ ناکه‌ن. ئه‌و که‌سانه‌ش که بارزانی نه‌بوون، نه‌یان ده‌توانی له‌ئیمه‌ نیزیک ببنه‌وه و زه‌ره‌رمان پی به‌رن. له‌به‌ر ئه‌وه خان به‌و ئاواته نه‌گه‌یشت.

شەرى مامەشەى يەكەم

رۆژتېك لە ناکاۋ دوژمن ھېرشى بىردە سەر گردى مامەشە، لەوى چەند سەربازىكى بەتالىيۆنى (۲)ى مستەفا خوشناوى لىبو، ئازابانە و جەريەزانە توانىيان پشت لەو ھىزە بگرن و دواى شەرىكى شىرانە دوژمنىيان شکاند کە چەند لاشە يەكى كوژراويان لى بە جىما و چەند كەسىكىشىيان لى بە دىل گىرا. فەرماندەى ھىزەكەشىيان كە سەروان خوسرەوى بوو كوژرا و ئىدى دوژمن بە سەرشۆرى بەرەو سەقز گەراپەوہ.

دواى ئەوہ بە (۳) رۆژتېك چومە خزمەت پىشەوا لە مەھاباد. سەرھەنگ فىرۆزى كە سەرکردەى لە شكرى (۴) بوو (ئەوہ بە لەشكرى كوردستان نىو دەبرا) و فەرماندەى ئەم لە شكرەش كە ھەمايۆنى بوو ھاتە مەھاباد بۆ داواكردنەوہى دىلەكانىيان.

ئەو دەمە وتووتىز لە نىوان حكومەتى تاران و كوئارى مىللى دا دەستى پى كرىبوو سەبارەت بە رىكەوتنىكى ئاشتىخوازانە لە نىوانىياندا. ھەر لەو ھەفتە يەدا محەمەد نانەوازادە بۆ ھەمان وتووتىزكردن چوو بووہ سەقز، ئاگادارىيان كرىدىن كە لە فرۆكە كە وتووتە خواری و شەھىد بووہ.

بەلام وا رىك كەوت كە ئەو رۆژە من لەسەردانى سەربازەكانم بووم لە قاراوا - ئالتون، دىتم كە فرۆكە يەك لە سەقز بەرەو رىگەى سەقز - بانە ھەستا و ھىشتا ئاوا نەبىوو كە دىتم لە فرۆكەخانەكەى سەقز نىشتەوہ. جا ھەوالەكەيان وا داينى كە ئەو فرۆكە يەى ئەوى تىدا بووہ سووتاوہ و كەوتۆتە خواری بەلام لە راستىدا ئەمە پىلانى حكومەتى ئىران بوو، خۆ ئەگەر نا جگە لەو فرۆكە يەى كە ئىمە دىتمان ھىچ فرۆكە يەكى دىكە لە ئاسماندا نەبوو ياخود لە سەقز بەرز نەبۆتەوہ. ناچار دواى ئەو ھەوالە بروسكە يەكەم بۆ ھەزرتى پىشەوا نارد كە لە رۆژنامەى كوردستانىشدا بلاو كراپەوہ. لەسەرەخۆشى كرىدەكەدا گومانى خۆم بەرامبەر بەو كارە دلتەزىنە پىشان داوہ. ئەوہشم خستەوہ خزمەت پىشەوا كە نانەوازادە، دوژمن

شههیدی کردوو و کهوتنه خواروهی له فرۆکه‌دا به راست نازانم. داواشم لێ کردبوو که ریگه‌م بدات تا تۆله‌ی بستینه‌وه.

پاش تێپه‌ر بوونی ئه‌و شه‌ره‌ی سه‌رممه‌شه به (١٠) رۆژ مه‌لا مسته‌فا له‌سه‌رچاوه په‌یدا بوو، کاک عیزه‌ت و کاک جه‌لال ئه‌مینی له‌گه‌ڵدا بوون، مه‌لا مسته‌فا فه‌رمووی: "ئاماده بن بچن بۆ گوندی ته‌موته (ده‌که‌وێته سه‌ر پێی بانه - سه‌قز) که حه‌مه ره‌شید خان ئیسته له‌وێ، ماوه‌ی سێ مانگ ده‌بیت که هێزێکی گه‌وره‌ی شکاک و حه‌مه ره‌شید خان ده‌وره‌ی بنکه‌یه‌کی دوزمنیان داوه (ئهو بنکه‌یه به‌سه‌ر دێی کۆنه ته‌موته‌وه ده‌نوارێ) و تا ئیسته نه‌یان توانیوه ئه‌و پورگه‌یه له‌وێ خاوین بکه‌نه‌وه. جا وا فه‌رمانی حه‌زرتی پێشه‌وام له‌گه‌ڵ خۆدا هیناوه که به‌تالیۆنێکی بارزانی له‌ بری ئه‌وان به‌و کاره هه‌ستیت، منیش ئیوه‌م بۆ به‌جێ هینانی ئه‌و کاره هه‌لبژاردوو و سه‌ره‌تاش پێوسته ئه‌و نیوچه‌یه به‌شکنین، هه‌روه‌ها به‌لای به‌تالیۆنی (١) و (٢) شدا ده‌رۆین چاویک به‌ وه‌زعی ئه‌وانیشدا ده‌خشین گه‌ر که موکوره‌کیان سه‌بارت به‌ دامه‌زران و خۆ ئاماده کردن هه‌بیت ئه‌وا یارمه‌تی یان ده‌دین".

له‌سه‌رچاوه‌وه رۆشتین بۆ ئالتوونی خواروو، له‌وێشه‌وه به‌ ریگه‌ی گردی مامه‌شه‌دا سه‌رکه‌وتین. له‌ ناو دۆلێکدا که له‌سه‌ره‌وه به‌ره‌و خوار بۆ لای ئالتوونی خواروو ده‌کشای تووشی کاک وه‌هاب حه‌مه‌د عه‌لی ئاغای و په‌له‌که‌ی هاتین له‌ نێوان ئه‌مان و ئه‌و په‌له‌ی که به‌ سه‌ر گردی مامه‌شه‌وه بوو بۆشایی و داچهرانیکی زۆر هه‌بوو. به‌ درێژایی دۆله‌که‌ش هه‌یج جیگه‌یه‌کی دیکه‌یان لێ دیار نه‌بوو. ره‌شاشیکی قیسه‌رسیان به‌رامبه‌ر ریگه‌ی ئالتوون دانابوو. ئیسه‌ش جیگه‌ی قیسه‌رسه‌که‌مان لا په‌سه‌ند نه‌بوو، له‌به‌ر ئه‌وه گواستمانه‌وه بۆ به‌رزایی یه‌ک که به‌ پشته‌ی ئه‌و جیگه‌یه‌وه بو و له‌گه‌ڵ سه‌رته‌پی مامه‌شه‌ش یه‌کدییان لێ دیار بوو. پاشان چوینه‌ سه‌ر ته‌پی مامه‌شه، که ئه‌مه‌ش گردیکی رووتله‌ی به‌رداوی بوو، لێره‌وه شاری سه‌قز، گوندی ئالتوونی خواروو و ده‌ور و به‌ره‌که‌ی لێ دیار بوو، له

خواربشسهوه بهرووکاری سهقز تا سهروهه، ئەو بهر ههرنجه ههمووی له بهر چاو بوو، بو دامهزاندنی بنکهی خو پاراستن گهلیک ریک و پینک بوو به مهرجیک سهنگه ری قایم و باشی لی ساز بکرایه. ته ماشامان کرد که (۱۲) بارزانی به رووکاری لوتکهی گرده که هندی که بهردیان له ۲-۳ جیگه ی نیزیک به یه کدی کردووه ته لا دیوار و که میکیش خو لیان به سه دا کردووه. به ئاشکرا دیار بوو که ببوه نیشانهی زور باشی توپ له سهقزهوه. له بهر ئەوه پیمان ووتن که ئیوه شهر له گه ل دووژمنیکدا ده کهن که خاوهنی فرۆکه و توپه ده بیته سهنگه له زهوی هه لیکه نن و قولی بکهن تا گوللهی توپ نه تان گرتیهوه و سهریان لی بشیوتین و به پووش و په لاش دایبپوشن و ههروه ها له لا شانی گرده کهش ده بیته سهنگه رتان هه بی و جگه له بو شایی بهک که لولهی تفهنگی لی بچیتته دهروه و بهر چاوی خو تانی تیدا ببینن نابیت چیتتر به دهروه بیت. له مهش بترازی بو شایی بهکی زور له نیوان ئیوه و کاک میرحاج دا هه یه و ئیوهش ژماره ی سهریازه کانتان که مه و ده بیته به چند که سیک ئەو بو شایی بهی نیوانتان پر کریتسهوه، خو ئەگه نا دووژمن ده توانیت له وپوه ئابلوقه تان بدات و ئیوهش به فریای یه کدی ناکهون، جگه له وه ده بیته له پشت گرده کهش سهریازی (احتیاط) دابنریت و به ههچ جو ریک چۆل نه کریت.

ئه وانمان جی هیشته و چووینه لای کاک میرحاج له سهر چه قی ریکه ی سهقز - بانه. له ده شته بو شایی به دا ۲-۳ سهنگه ری لیدابوو. ئاگاداری ئەوانیشمان کرد که (۲۰۰) دوو سه د مه تریک له ریکه که دوورکه ونه وه و چند ته پۆلکه یهک که له پشتیان هه وه بوو سوودی لی وه ربگرن و سهنگه ری لی هه لیکه نن.

له وپوه به ره و ته مووته رویشتین. له ریکه تووشی ئەمه ر خانی شکاک هاتین که (۱۰۰) سه د سواری له گه لدا بوو، حه مه ره شید خان له ته مووته ده ری کردبوو، هه ر که ئیمه ی بینی له گه لمان گه رایه وه. روژ درهنگی به سهر داها ت و گه یشتینه ته مووته، حه مه ره شید خان له ناو گوند بوو.

دوو کیلو مەتریک دوور لە تەموتەو لە بەرزایی چەند گردیک دوژمەنی لێ بوو. دۆلێک لە بنکە کەو بەرەو خوار بە لای (تەموتە کۆندا) کە کەلاوەی تەموتە بوو بەرەو جیگە تەموتە ی نوێ دادەکشا، کەلاوەکان نیزیکی (۵۰۰) مەتریک لە بنکە کەو دوور بوون. لە دوو لای بنکە سەربازی بە کەو قووللە (بورج) ی لێ دروست کردبوو، لە هەر لای دوو قووللە کە کانیاوێک بە سەر ووی تەموتە بوو. ئەو بنکە یەش تەنێ هەر ئەو ئاوەی هەبوو کە پێویستی خۆبانی لە خواردنەو و چێشت لێنان پێ جێ بە جێ بکەن. لە راستیدا جیگە بنکە کە گەلیک ستراتییژ بوون بە هەر چوار لای خۆیدا زāl بوو، مەودای دیتنی هەبوو، گوندی تەموتە لە ژێر لۆولە ی چەکی ئەو بنکە یەدا بوو، تەفەنگی بێرەویش لە وێو دەگەشتە نیو گوندی تەموتە، کەچی حەمە رەشید خان لەوێ دانیشتبوو، دیار بوو گەلیک لە دوژمن دلتیا بوو.

لە گەڵ مەلا مستەفا و حەمە رەشید خان دا لە یەکیک لە ژوورەکانی نەژمی سەرەوێ جیگە دانیشتنی خان، دانیشتبووین؛ پەنجەرە یەکی گەرەمی مینا کە کەوتبوو بە رامبەر قوولەکانی دوژمن تروسکە ی دەدا یەو. بەر لەوێ کە مەلا مستەفا فەرمانە کە ی حەزەتی پێشەوا بە حەمە رەشید خان رابگە یەنێ، پێم ووت کە دانیشتن لەم جیگە یە و لەم خانووە گەلیک ترسناکە و مەودای نیوان ئێرە و قووللە کە زۆر کەمە و گوللە ی دوژمن دەبگریتەو. بەلام حەمە رەشید خان ئەمە ی منی زۆر پێ ناخۆش بوو لەو ئەمدا ووتی: "هەرگیز گوللە ی دوژمن ناگاتە ئێرە و ئێمە زۆر لە بنکە کە یانەو دوورین و لە بەر چاوی تووا هێندە نیزیکی دیارە، خو ئەگەر نا چەند کاتە لێرەین و دوژمنیش هیچی پێ نەکراو". پێم ووت: بێگومان راستە کە نەیان ویستوو گوللە بارانتان بکات... مەلا مستەفا نە یویست پتر لەو بارەو بەدوین، فەرمووی با بزانی و فەرمانە کە ی پێشەوا ی دایە دەست حەمە رەشید خان.

فەرمانە کە ی پێشەوا، سەرەتا بە گلهیی لە حەمە رەشید خان دەستی

پینکردبوو پاشان فەرمووبووێ که " ۱۸۰۰ هیزی شکاکی جگه له بارزانی له گه‌لتان دایه و ئەوا بۆ چەند مانگیکی دەچیت نەتان توانیوه زیانیک به بنکه‌ی دوژمن بگه‌یه‌نن، به لایه‌نی که‌مه‌وه ده‌با ده‌ورتان بدابایه‌وه هەر له دووره‌وه رێگه‌تان نەدایا که چەک و خوارده‌مه‌نییان بۆ پروات، وه‌ک بیستوو‌مانه مه‌ر و مالات و ئازووقه‌یان به‌ئاسانی بۆ چووه و رێی لێ نەگیراوه..."

پاش خۆتندنه‌وه‌ی فەرمانه‌که، مه‌لا مسته‌فا فەرمووی: "وا کاک به‌کرم هێناوه که هێزه‌که‌ی به‌پینت بۆ لایه‌نی ئەو پورگه‌یه‌ی دوژمن". حه‌مه ره‌شید خان که ئەمه‌ی بیست ره‌نگی زه‌رد هه‌لگه‌را و ته‌ماشایه‌کی منی کرد و ووتی: "بانه‌بیش له بارزانی‌یه‌کان ناره‌شید تر نین، هه‌موو ئازا و چالاکن. خۆشم بۆ ئەم کاره هاتومه‌ته ئێره و په‌یمان‌تان ده‌ده‌م که ئەو بنکه‌یه‌ی دوژمن بگرم و پێویست ناکات که بارزانی‌یه‌کان به‌و ئه‌رکه هه‌ستن". مه‌لا مسته‌فا فەرمووی: "هه‌موومان سه‌ربازی کوردستانین و هه‌یچ جیاوازی‌یه‌ک له نێوانماندا نی‌یه. هه‌ر که‌س له توانایدا بیت کارێک بۆ به‌رژه‌وه‌ندی کوردستان ئه‌نجام بدات ئێمه سوپاسی ده‌که‌ین. ئێسته‌ش مادام جه‌ناپت ده‌ته‌وێ ئەم کاره به‌جێ بێنی، زۆر پێرۆزه و چی ترمان گه‌ره‌ک نی‌یه، به‌لام با هه‌ر سێکمان پلانێک بۆ گرتنی ئەم بنکه‌یه دابنێین، ئەوجا رووی له‌من کرد و فەرمووی با بزانی‌ن بیرو رای تۆ سه‌باره‌ت به‌م مه‌سه‌له‌یه چۆنه"؟ له‌وه‌لامدا ووتم: هه‌روه‌ک به‌رێزتان ده‌بینن که ئەو بنکه‌یه‌ی دوژمن گه‌لێک زاله‌ به‌سه‌ر ده‌ورو به‌ره‌که‌ی خۆیدا. تا مه‌وه‌دایه‌کی زۆر هه‌موو ده‌شتایی‌یه‌وه قوولله‌کانی له‌گۆشه‌کانیدا دروست کراوه که به‌ تۆپ نه‌بیت چاره‌ی ناکرێ و ئێمه‌ش تۆیمان نی‌یه، بۆ ئابلقه‌دانی‌شی ده‌بی له‌ دووره‌وه بیت که چه‌کی دوژمن نه‌مانگات. جگه له‌وه تا چەند هه‌فته‌یه‌که‌ش رێگه نەدریت که خۆراک و پێویستی‌یان بۆ بچیت. هه‌رش برده‌ سه‌ر بنکه‌که‌ش، من پێم وایه که ده‌بیت هه‌ر له‌ یه‌ک لاه بیت که ئه‌ویش رچگه‌ی که‌لاه‌کانی ته‌موته سووتاوه، به‌کورتی بیرورای من به‌م چه‌شنه‌یه:

- ۱- له كه لاوه كانی ته مووته سو تاوه وه هه نديك سه ريارز دايمه زرين، هه نديكيش به دۆله كه دا هه لكشپين و به شه و خو له كانياوه كه ي تهو نيوچه يه نيزيك بكه نه وه.
 - ۲- له هه مان شه و دا سه ريارزه كان خو يان قايم بكن، خو ته گهر حه شارگه هه بوو خو يانی تيدا دايمه زرين، ته گهر نا به په له چند سه نگه ريك هه لكه نن كه هه ر به كه ي جيگه ي يه ك دوو سه ريارزي تيدا بيته وه.
 - ۳- هه ربه ك له سه ريارزه كان نانی سى روژى خو ي پى بيت.
 - ۴- ته م سه ريارزانه و ته وانی ديكه ش كه له پشتيانه وهن له (ته مووته سو تاو) به هيچ جو ريك رى به دوژمن نه دن بگه نه سه ر ناوه كه و سو ودى لى وه رگرن.
 - ۵- ته م شه ربه ي تيمه له گه ل له شكرى نيزامى ميري دا به . له وانه يه دوژمن هيترشى سه ر ناوه كه بكن و زيانى كى زور به دهسته وه بدن له پيناويدا، له بهر ته وه پيوسته كه سه ريارزه كانی تيمه له و شه ركه رانه بن كه له باقى و برقى نيزه ي سه ر تفهنگى دوژمن نه له رزن و گه ليك به ووره و خو راگر بن.
 - ۶- له هه ر سى لاوه هيته كانی تيمه له دووره وه خو پيشانى دوژمن بدن تا دوژمن هه ست بكات كه له هه موو لايه كه وه هيترشى ده كريتته سه ر. به م چه شنه سه رنجى دوژمن بو گشت لاكان راده كيشرى نه ك به ته نى به و لايه ي تيمه دا (ته مووته سو تاو) كه هيترشى راسته قينه ي لى ده كريت.
 - ۷- ده بيت بيريش له وه بكه ينه وه كه رهنگ بيت دوژمن بو پالپشتى و يارمه تيدانى ته و بنكه يه هيترى كيان له بانه يا خود له سه قزه وه به فربا بخات. له ريگه ي سه قز به تاليسونى (۲) ي بارزانى لى يه، به لام له ريگه ي بانه كه سى لى نيبه و ده بيت ژماره يه ك سه ريارزمان بو ته و ريگه يه ته رخان بكرت.
- ته وى پيوه ندى به بيرو راى منه وه بوو به و چه شنه خسته م به رده ستبان و

داواشم لی کردن گهر ئهوانیش بیرو راو پلانیکی دیکه یان هه یه تا بفرموون پیشکشی بکن. له کو تاییدا به باشیان زانی به گویره ی ئه و پلانه ی من دامنا بوو هه لویتست بنوین.

بریار درا که حه مه رهشید خان هیرش به ریتته سه ر ئه و بنکه یه ی دوزمن، مه لا مسته فا فرموی: "ئه مشه و ئیمه لیره یین، فرموو جه نابی خان بنیره به شوین چه کداره کانتا و بچنه ئه و جبگه یه ی که به پیی ئه م پلانه دباری کراوه، به تایبه تی خو نیزیکی کردنه وه له و کانیاوه ی بنکه ی دوزمن گه لیک گرنگه و ده بیت ئه م کاره ئه مشه و به ئه نجام بدریت تا دوزمن فریا نه که وتوو و بیری له قایم کردنی ئه و ریگه یه نه کردۆته وه، دووریش نی به که دوزمن له هاتنی ئیمه بو ئیره ناگادار بکری و له مه به سستی ئه م هاتنه شمان تی بگات".

حه مه رهشید خان ئیمه ی جی هیشته و چوووه ناو هیتزه که ی. ئیواره گه رایه وه لامان و ناگاداری کردین که هه موو شتیکی ساز کردوو و چه کداره کانیشی ئاماده کردوو که هه ر ئه و شه و بگه نه لای کانیاوه که، له وه شی ناگادار کردین که ژماره یه ک سه ربازیشی ناردوو ته زورگه کانی باکووری بنکه ی دوزمن بو سه ر ریگه ی بانه - ته مووته .

ئه و شه وه مان ته واو کرد و نه کرد، له به ری به یانیدا ته قه ده سستی پیکرد. دوزمن گولله بارانیکی وا خه سستی کردین که به په له و شله ژاوی یه وه له گوند چووینه دهره وه. به ته واوی له ته مووته دوور که تبووینه وه که چی دیسان دوزمن هه راسانی کردبووین.

هه ر له و کاته دا به ده نگه ی به رز هاوارم کرد:

جه نابی خان گولله ی دوزمن ده مانگاتی یان نا؟... وه لامی دامه وه ووتی: ئیسته کاتی ئه وه نییه، ده بینین ئیمه له چ وه زعیکی داین؟... خان به شله ژاوی یه وه له ئیمه ون بوو هه ر نه شمان زانی به ره و کوی چوو. له گه ل هه لاتنی رۆژ دا فرۆکه یه کی دوزمن گه یشته سه رمان و ناگبارانی

کردین. لهو دهشت و دهره بلاو بووینهوه، شهش ولاخی سواریشمان بهرهو رووکاری دوژمن ههلاتن که یهک لهوانه هی کاک عیزهت عهزیز بوو، جانتایهک له خاولی و شتومهکی تهراش و کهلوپهلی لهسه ر بوو.

دوایی بۆمان دهرکهوت که جهماعه تی خان ئه و شهوه له ته مووته سووتاو بهو لاوه نه رۆیشتوون، به لکو ههر که تهقه دهستی پیکردوو، ئیدی بهرهو دوا کشاونه تهوه و (۷) شه هیدیان داوه له گه ل چهند برینداریک. ئیمهش به پچرپچری له نیوچهی شه ره که دوور که وتینهوه و بۆ ئیواری گه یشینه گوندی "ناخ که ند". دیار بوو که ئه م گونده ئاگاداری ئه و شکستی بهی ته مووته بوون. لیرهش جگه له ئاغاو کوپخای گونده که که سی تیدا نه ما بوو. ههر چۆنیک بوو ئه و شه وه مان له و ئی به سه ر برد، بۆ به یانی به که ی مه لا مسته فا گه رایه وه بۆکان و له و یوه بۆ مه هاباد، منیش بۆ به تالیونه که ی خۆم له سه رچاوه.

شەرى مامەشەى دوو دەم

لە تەمووتە بە ھۆى بى سەر و پىبىى حەمە رەشىد خانەو، دوژمن سەرکە و تىپىكى گچکەى بە دەست ھىنا وىستى تۆلەى شىستى شەرى پىشوو بىان بکەنەو بە سەر و ان خوسرەو و ژمار بەک سەربازىان لى کوژرا بو، ھەر ھەئا ئەو زىانانەش بە لە شەرى قاراوا لىبى کەوتىوو.

رۆژى ۱۹۴۶/۴/۱۵ دوژمن ھىرشى بر دە سەر چىاى "مەلقەرەنى" بو سەر بە تالىوونى يەک ئەو پەيمانەى بە لە نىوان کوژماری مەھاباد و حکومەتى ئىراندا بە سترابوو (رىگەى ھاتووچۆى نىوان بانە - سەقز، بانە - سەردەشت، بە لە ژىر دەسەلاتى ئىمەدا بوون بە حکومەتى ئىران نەگرىن بەو ئومىدەى بە لە رىبى و تووژکردنەو ھەردوو لا لە سەر شتى دىکەش رىک بەکەون) سەرى نەگرت.

"رەزم ئارا" بە ھىزى ئىرانى - لە شىرى چوارى کوردستان - فەرمانى دا، بە ھەمايونى فەرماندەى ئەو ھىزە بوو بە دوو ھەنگ (لىوا) بە سەقزەو ھىرشىان بر دە سەر گردى مامەشە لە چىاى مەلقەرەنى. بە داخەو ھەر ئەو چەند بارزانى يەى بە لە پىشەو بە سمان کرد لەوئى بوون. کاتىک بە مەلا مستەفا لەوئىو تىپەر دەبىت و دەچىتە تەمووتە فەرمان بە مستەفا خۆشناو دەدات بە ژمارەيان زىدەتر بەکات و سەنگەر لە سەر لووتکەى بەرزايى يەکان لى بەدن، بە لام مەخابن ئەو کارانە ھىچى ئەنجام نەدران. دوژمن ھىرشىكى گەلپک فراوانى دەست پىکرد، بە چەند کاتژمىرىكى يەکەم بە ھەموو جۆرە چەکىک بە گەل تۆپ و فرۆکە، گردى مامەشەى ئاگر باران کرد، پاشان بە زىل و تانک و پىادە ھىرشى بر دە سەر بارزانى يەکان. شەرىكى خوتناوى رووى دا، بارزانى يەکان شىرانە دەستىان لىکردنەو، منىش فەرمان بە حەمەد مىرخان دا بە لە لای ئالتوونى خوارەو خۆى بە لاشانى دوژمن نىزىک بەکاتەو تەقەى لى بەکات تا دوژمن بەردەوام ھىز و تىنى بەرەو رووى مستەفا خۆشناو نەکات و بەو

چەشنە تا شەو بەسەردا دیت دوژمن خەریک بکریت، ھەر وەھا پلانیکی دیکەشم بەدەستەو بوو، کە لە خوارەو چۆک بەدوژمن دادەین و لەوێش زیتەر بۆمان نەدەکرا بچینە پیشەو، چونکە لە ماوەی چەند سەعاتیکدا دوژمن توانیبوو گەردی مامەشە بگریت. ھەر لەسەر مامەشە چەند قوللەبەکی دروست کرد و بە بەرزایی مەتریکیش دیواری بەرز کردووە و تانکیشیان بردبوو سەری و تەواو خۆیان دامەزراندبوو. کاتژمێر بەکی پاش نیوەرۆ نامەبەکم لەمستەفا خۆشناووە بوو، لەوێدا نووسیوی: (۱۲) شەھیدمان ھەیە. سەرپەل خۆشەوی خەلیل برینەکە ی زۆر کوشندە بوو، بە پەلە نێردرا بوو تەوریز، بەلام بەداخەو گیانی پاکی کردە قوربانی کوردستان، جگە لەو کاک مستەفا نووسیوی کە ھێرش دوژمن زۆر بەتینە داوای یارمەتی دانی لیکردبووین، لە وەلامدا بۆم نووسیوی کە تا شەو خۆی راگری و پشت بە خوا ھێرش دوژمن دەووستینم، دەست بەجێ پەلێکم بە سەرکردەیی ھەمەد ئەمین بوو ئالتوونی خواروو کە نێزبکی مامەشەبە رەوانە کرد، پەلێکیش بە فەرماندەیی مامەند مەسیح بوو کانی نیاز کە نێزبکی مامەشەبە رەوانە کرد تا دوژمن وا ھەست بکات کە ئێمە نیازی ھێرش بردنە سەربانمان ھەیە و لەو لاشەو بەرەو پشت یان دەکەوتین مەترسی بۆ، لە ھەمان کاتدا تاو بەرانیکی باش باری و وەھابی ھەمەد علی ئاغا گەیشتە لام و نامەبەکی لە ھەمە رەشید خانەو بوو ھینابووم، لە نامەبەیدا داوای لێ کردبووم ھێرش بەرەو سەر گەردی مامەشە و ھەر وەھا کاک وەھاب ئاگاداری کردم کە ھەمە رەشید خان زۆر دۆستیتێ و ریزی لای ھەیە. داوایی بە پێکەنینەو بە کاک وەھابم گوت: ئایا تۆ دەزانی کە داواکە ی خان زۆر سەیرە، یان زۆر نەزانە و ھێچ لە شەڕکردن نازانیت یاخود مەبەستتیکە گەلێک خراپی ھەیە، چونکە لای ئێمەو تا دەگەینە بن لووتی دوژمن دوو کیلۆمەتر زیتەر دەبیت کە ئەویش دەشتتیکە رووتەلەبە و لە بن ئاگری گوللە تۆپ و چەکی دوژمن دا دەبین. بە تاییبەتیش بەم رۆژە ھێرش ھەر ناکریت بۆبە من پێم وایە کە خان دەبەوی ھەموو ھێزەکەمان

لهو نیوه به کوشت بچیت، حزیش دهکهم که بگه ریسته وه لای خان و پیتی بلایی که به قسه ی نهو هیزه که ی خوّم له نیو نابه م جگه له وه من یارمه تی دانی کاکه مسته فا به پیویستی سهر شانی خوّمی ده زانم، و بو خوشم ده زانم که به چ هه لده ستم.

نیزیک بو نه وه ی هیزه که ی نیمه له سه قز، بووه هژی هیور کرده وه ی هیرش ی دوژمن و نیواره شی به سهر داهات نه گه بشته ئالتوونی ژووروو راهه ستا، ههروه ها کاک وه هایشم راسپارد بوو که کاک مسته فا خوشناو ئاگادار بکات که تا شه و دادیت خویان رابگرن. منیش کاریکی وا به دوژمن دهکهم که به ره و دوا بکشیته وه.

شه و به سهر داهات ژماره ی (۵۰) بارزانیم له نیزیکی کانی نیاز کو کرده وه، که نیزیکترین گوند بوو له سه قزه وه و پیتم ووتن:

کیتان ئاماده یه که نه مشه و به کاریکی کوماندویی هه ستیت، له شه هید بوون نه ترسیت، ئاماده بیت بچیتته نیو جه رگه ی دوژمنه وه. نه م کاره مان پیویسته تا براکانی به تالیوئی یه کمان له و ناره حه تی یه رزگار بکه یین، تا لووتی دوژمن بشکینین و نه هیلین چی دیکه شانازی به خو یانه وه بکه ن. خو نه گه ر بیت و دوژمن له و هیرشه سه ریکه وئی، نه واهه بهه که هه مووی ده که ویتته مه ترسی به وه، به تاییه تی به تالیوئی (۲) ی کاک میرحاج له نیوچه که ی داده پچری و زیانیکی زور به دهسته وه ده دات.

هه ره هه موویان زور قاره مانانه وه لامیان دایه وه که ئاماده ی نه و کاره ن، هه ره هینده م پیکرا که پر به دل سوپاسیان بکه م و پاشان (۲۵) که سم لئ هه لباردن و فه رمانده یی نه و کاره شم دایه ده ست حه مه د نه مین میرخان. پلانی راهه رینی نه و کاره م به و چه شنه بوو:

۱- نه و (۲۵) که سه له "کانی نیاز" وه برۆن به ره و رووباری سه قز، رویشتنه که یان به ناو رووباره که دا بیت تا ده گه نه نیو سه قز.

۲- نه و (۲۵) که سه له نیو شار بینه دوو که رته وه، که رتیکیان خوئی

بگه یه نیتته سهر رووباری نیو شار، ئەوی دیکه شیان خووی بگه یه نیتته فرۆکه خانە ی سەقز، لەوئ سربیککی فرۆکه ی دوژمنی لی یه، (۷) زری پۆشیش (مدرعة) بۆ پاراستنی فرۆکه خانە که لە گەڵ پاسەوانە کانیان دانراون.

۳- چەند نارنجۆکیکم بە هەریەک لە بارزانی یه کان دا، که هەندیکیان سووتینەر (حریق) بوون، جگه لەوه بەهەر کەرتیک رهشاشیککی برنهوی بچووک لە گەڵ ژماره یه کی باش فیشه کی تانکیرم دانئ.

۴- ئەو کەرتە ی که دەگاتە بن پردی سەقز تەقە یه کی زۆر لە نیو شاردا دەکەن، بە تاییه تی لە پۆلیس خانە و قولله کانی دەوری شار بۆ ئەوهی دوژمن بشلەژتیت.

۵- ئەو کەرتە ش که دەچیتته سهر فرۆکه خانە که گەر بتوانن خو بان هینده نيزک بکەنەوه که به گولله ی ناگرددار و تانکیري زبان به فرۆکه و زری پۆشه کان بگه یه نن و بیانسووتین.

۶- تەقە لە شار و فرۆکه خانە بەر دهوام دەبیت تا بەرە به یان ئەو دەمه دەگه رینه وه گوندی کانی نیاز.

بەم چەشنه له کاتی دیاریکراودا بارزانی یه کان گه یشتنه ئەو جینگایانه ی که مه به ست بوون، تەقە لە ناو شار و فرۆکه خانە که دەستی پیکردن له کانی نیاز هوه لیتمان دیاریوو که چۆن دوژمن به هه موو لایه کدا تەقە ی ده کرد، و گولله ی رووناکي ده هاویشته و شله ژاوی پیتوه دیار بوو. ئەو شه وه تاوه بارانییک باری. ئەو کەرتە مان که بۆ سهر فرۆکه خانە که هیرش برد بوو نه ی توانی بوو خو بان زۆر نزیک بکەنەوه، هەر له سهر کەنداوی سەقزه وه زری پۆشه کان له گە لیان به شه رهاتبوون، چەند گولله یه ک بهر یه ک دوو زری پۆش که وتبوو به لām فرۆکه کان زبان یان پی نه گه یشتبوو. له بهر به یاندا بارزانی یه دلیره کان گشتیان به سەلامه تی گه رانه وه کانی نیاز. پاشان له نیو شار هوه هه وāم بۆ هات که (۱۸) سه ربازی دوژمن له و شه ره دا

کوژرابوون، بهلام ژماره‌ی برینداره‌کانیان نه‌زاندرا‌بوو.

ئهو هیترشه‌مان وای کرد له دوژمن که دهست له هیترش بردنه سهر به‌تالیوونی (۱) هه‌لگری و بگه‌ریتته‌وه سهر گردی مامه‌شه، له‌وی دهستیان کردبووه قولله دروست کردن و خو‌قایم کردنه‌وه. به‌و جوژه شهر له‌سهر به‌تالیوونی بهک راوه‌ستا.

(۲۰) روژتیک به‌سهر ئهو شه‌رده‌دا تیپه‌ری کرد ئهم گوندانه‌ی که به‌تالیوونه‌که‌می تیدا دامه‌زرا‌بوو به‌رامبه‌ر به دوژمن وهک: قاراوا، ئالتوونی خواروو، کونه‌کووتر، کانی نیاز و ده‌ورو به‌ره‌که‌ی. هه‌روه‌ها نزیک به سه‌قزیش به‌تالیوونم گوژابووه گوندی قاراوا. ئیره زور دوور نی‌به له‌سهر رتگه‌ی سه‌قز - سه‌را - بوکان، هه‌ر له‌سهر رتگه‌ی که‌لاوه چایخانه‌یه‌کی لی بوو، که‌رتیک بارزانی که پیک هاتبوو له (۲۰) که‌س له ژیر فه‌رمانده‌یی سه‌عید همه‌ه‌لی ئاغا ره‌واندزیدا کردمن به پو‌ست (سیطره) به‌مه‌به‌ستی پشکنینی هه‌ر که‌سێک گه‌ر له سه‌قزه‌وه بیته و بو سه‌را - بوکان یاخود گه‌ر به‌ره‌و سه‌قز پروات.

له‌و کاته‌دا هیشته‌ا وتووێژ کردن له نیوان کو‌مار و تاراندا نه‌پچرا‌بوو. گوندی قاراوا سهر به‌ه‌شیره‌تی فه‌یزوللا به‌گی بوو (که ئه‌مانه‌ش له ه‌شیره‌ت و خزماتی پیشه‌وا بوون. ئهم گونده سهر به دوو برا بوو که له‌و ه‌شیره‌ته بوون. به‌کیکیان ه‌بدو‌للاخان و ئه‌وه‌ی دیکه‌یان ه‌ه‌لی خان. ه‌بدو‌للاخان له گونده‌که مابووه، به‌لام ه‌ه‌لی خان له‌وی نه‌مابوو، روه‌ی کردبووه گوندیکی دیکه‌یان). منیش به‌ه‌رفه‌تم زانی و داوای خانووه‌که‌ی ه‌ه‌لی خانم کرد و کردمه‌ بنکه.

روژتیک ئا‌غایانی فه‌یزوللا به‌گی، ۲۰-۳۰ که‌سیان له‌مائی ه‌بدو‌للا خان میوان ده‌بن. زوری پیچ ناچیت نیشانه‌ داده‌نین و بی ئه‌وه‌ی ئیمه‌ ئا‌گادار بکه‌ن ده‌ست به‌ته‌قه‌ کردن ده‌که‌ن. له راستیدا بی روخسه‌ت وه‌رگرتن ئه‌و ته‌قه‌ کردنه‌م به‌راست نه‌زانی، چونکه سه‌ریازده‌کانمان له سه‌نگه‌ری شه‌ردا بوون و به‌و کاره‌ گه‌لیک ده‌شله‌ژان. ده‌ست به‌جی به‌کیکم

نارده لایان که ئەو تەقەکردنە راگرن و لە ئەنجامە کەشی ئاگادارمان بکەن. وەلامیان داینهوه که لە خوۆشی سەدری قازی یە (برای پیشه‌وا، نوێنەر دەبیت لە پەرلەمانی تاران دا) لە تارانەوه دەچیتەوه مەهاباد و ئەمانەش خزمی ئەون و هاتوون پیشسوازی لی بکەن و لەگەڵ خوۆشیاندا چەند کاوړتکیان تامادە کردبوو که لەبەر پیتی بەرپز سەدری قازی دا سەری بپرن. منیش دەست بەجی چەند بارزانی یە کم نارده لایان و چوونە دەرەوه یانم لە مالتی عەبدوللاخان قەدەغە کرد و لەوێ وەک بەند هیتتمنەوه. زۆری پی نەچوو لە هەموو کەرتەکانی بەتالیۆنە کە مانەوه تەتەر هاتن بو زانینی هۆی ئەو تەقە کردنە.

کات (١٢) ی نیوهرۆ دەبیت بەرپز سەدری قازی بە پۆستە کە ی ئیمەدا دەیهوێ تییە ریت. لەوێ رایدەگرن و ئۆتۆمبیلە کە ی دەپشکنن، ئەویش هیچ دەنگ ناکات تا لی دەبنهوه، ئەوسا پرسباریان لی دەکات! دەزانن من کیم؟ پیتی دەلین که ئەوان لە سنگەری شەردان و فەرمانیان پی دراوه هەموو کەسی پشکنن. پاشان پیمان دەلێت که من سەدری قازی برای پیشه‌وام، ئەگەر بتان ناسیبام هەر دەتان پشکنیم؟ - بەلی. لەبەر ئەوه فەرمانمان پی دراوه بو ئەم کاره که هەموو کەس بە چاوێک تەماشاکەین. سەدری قازی بەرپز کۆپینکی ئەم کاره یان گەلێک خوۆش حال دەبیت، ئەوجا دەپرسیت! فەرماندە ی ئیوه کییه؟ وەلام دەدەنەوه که رهئیس بەکر عەبدولکەریمه و ئیستە (پەدپەلکۆفنیکه - مقدم)، و لەوێ نامە بەکی بو نووسیبوووم و دایبوویە دەست سەربازەکان که بیگەیننە دەستم و بەوانیشی ووتبوو که دەمهوێ فەرماندە کەتان ببینم، بەلام لەبەر ئەوه ی بە پەلەم تکایه ئەو نامە بهی لە بری چوونە کە ی خوۆم بگەیهننە دەست. دوا ی سلاو پیشکەش کردن، لە نامە کەیدا نووسیبوو ی:

"چاوم بە سەربازەکانی کوردستان کەوت. لە خوۆشی ئەو ریکوپینکی و کار بەرپزە بردنە نیزامی یه وەک تەمەنم بیست سال گەنج تر بوو بیتەوه وایه. نازانم چۆن سوپاسی ئیوه و سەربازەکانت بکەم. زۆر بە پەلەم که بگەمهوه

مه هاباد، نه گينا ده هاتمه زياره تتان له بۆكان كارم هه يه و كه مييك ده مينمه وه، ماشينه كه مت به دوا ده نيرم و خۆم به به ختيار ده زانم ته شريف به فرمووی تا چاوپيكيه وتنيكت بۆ يادگار له گه لدا بكه م".

كه گه يشتبوه بۆكان، ماشينه كه ی به دوا ناردم. منيش بۆ ديده نی چومه نه وی. كاك محمه د نه رده لان لپيرسراوی رۆژنامه ی "كوهستان" يش له گه ل به ريز سه دري قازی دا بوو. پاش چاوپيكيه وتن له ته نيشت ماشينه كه وه و پنه به كي يادگاريمان پيكيه وه گرت و نه وان به ره و مه هاباد كه وتنه رۆ و منيش به ره و قاراوا گه پامه وه. ئاغايانی فه يزوللا به گی كه له سه ر ته قه كرده كه رۆژتيك تا ئيواری به ندم كردبوون، لای وه زيری جهنگ محمه د حوسين خان شكاتيان ليكردبووم، رۆژتيك نامه به كم له به ريز وه زيره وه بۆ هات، كه له ويذا فه رمووبووی: "خزمانی ئيمه ئاغايانی فه يزوللا به گی هه مووبان خاوه نی بيروپای پاك، له رۆحي كوردايه تی بۆ به ری نين، گله ييان ليت هه يه و زۆر سه غله تيان ده كه ی، له به ر نه وه به مه سلّه حه ت ده زانم كه به تاليونه كه ت له و نيوچه به ی نه وان بگوتيزيته وه".

ئيمزا: محمه د حوسين خان

وه زيری جهنگ

منيش وه لامه كه ييم به م جۆره دايه وه:

"وه زيری جهنگی كۆماری كوردستان، نامه ی ژماره... رۆژی... به ده ست گه يشت.

به كه م: سه بارت به ئاغايانی خزمستان كه گله ييان ليم هه يه و گوايه من سه غله تيان ده كه م، فه رمانيكي راسته وخۆ و ده ست و بردانه تان ده ركردوه، كه به تاليونه كه م له به ر خاتری نه و خزمانه له نيوچه كه يان بگوتيزمه وه، بۆ نه وه ی هيج له مه سه له كه بكوئنه وه كه بۆچی و له سه ر چی نه و كارم كردوه.

دووه م: "فه رموتانه كه نه وانه خاوه ن بيروباوه رن و هه موو پاك" ئيمه گله ييمان له وه نی به و نكوئلی ناكه ين كه پياوی نيشتمان په روه ری وه ك عه لی

به گئی "یهک شهوه" مان هه یه، به لام پیاوی وهک حهسه ن خانى نیازیش هه یه که له هه مان خزمانه، و به کریگیراوه و له دهزگای جاسوسی دوژمندا کار دهکات. به لئی چه م بی چه قه ل ناییت. زۆر خوشه که هه موو خزمان شانازی به حه زه تی فه رمانده، پیشه وای به پیره وه بکه ن و چاو له و له خو پورده نی ئه و بکه ن.

ئیمه له سه نگرى شه ر داين. هه ندیک له خزمانى فه یزوللا به گى بو پیشوازی به پیره سه درى قازى هاتبوون و ده ستبان به ته ق و توق کردوو. هینده ی نه مابوو له و کاره ی ئه وان هه موو جه به که مان بشله ژیت و تیک بترازی. جا به گویره ی فه رماشته که تان ده بیت ئه رک و قورسایى له شکرى کوردستان به ته نی له سه ر ئه و دپه اتانه بیت که پیشه وندى خزمانه تیبان به جه نابتانه وه نی به .

ئه و جیبانه ی که من به تالیونم لی داناوه، له سه نگرى دژ به دوژمن دان و گه لیک پیوستن، هه ر جیبه کیش ستراتیژی بیت له و تیبان داده نیم جا پیشه وندیم به وه وه نی به ئه و جیگه یه سه ر به چ که سیکه، گرنگ ئه وه یه که گیانی سه ر بازه کامی تیدا بیاریم و زیانیکی کوشنده ش به دوژمن بگه یه نین، بو به ده بیت بیورن که به تالیونه که م له و جیگه یه لا نابه م، چونکه به لادانیان ئه وه لاشانى هه موو به تالیونه کانی تر چۆل ده بیت و تا بوکانیش مه ترسی ده که ویتته سه ر. بو به به رزه وه ندى جه به که وا ده خوازى که ئه م به تالیونه له جیگه ی خو ی مینیتته وه ."

وینه یهک له م نامه یه بو پیشه وای به پیره

ئیمزا

په ده په لکو فنیک

به کر عه بدولکه ریم

فه رمانده ی به تالیونی - ۳ -

ئیدی وه زیری جهنگ چی دیکه له و باره یه وه نه پیرسیه وه .

نامه‌ی همه ره‌شیدخان و سهر له‌شکر هومايوني

ئه و پۆسته (سه‌يته‌ره) يه‌ی كه له‌وه‌به‌ر باسماڻ كرد له نيوان ريگه‌ی سهر - سه‌قز بۆ پشكنيني خه‌لكي دانرابوو، رۆژي ماشينيك له سه‌قزه‌وه به‌ره‌وه سهر ده‌يه‌وي پروات. له كاتي پشكنيندا له گيرفاني يه‌كيكياندا نامه‌يه‌ك ده‌دۆزنه‌وه كه له سهر له‌شكر هومايوني يه‌وه بۆ حه‌مه ره‌شيد خان نووسرابوو، هه‌روه‌ها هه‌نديك كه‌ل و په‌ل و شه‌كر و چاشي به‌دياري پت ده‌بيت بۆ نيو براو، كابران هينايه لام بۆ قاراوا. هه‌ر چه‌نده نامه‌كه به ئاسايي نووسرابوو، به‌لام به ئاشكرا تيبيني ئه‌وه ده‌كرا كه نه‌يني يه‌ك له نيوان هه‌ردوو كياندا هه‌بوو هه‌مايوني ئوميدى سه‌ركه‌وتني بۆ خان ده‌كرد. وينه‌يه‌كي نامه‌كه‌م نووسي يه‌وه و پاشان نامه و شت و مه‌كه‌كانم دا يه‌وه ده‌ست كبرا كه بيگه‌به‌نيتته ده‌ست حه‌مه ره‌شيد خان كوڤي ئه‌وه نامه‌به‌شم نارده خزمه‌ت هه‌زه‌تي پيشه‌وا بۆ مه‌هاباد. سه‌ركرده‌ي پۆسته‌كه كه سه‌عيد ئاغا بوو به نه‌يني تيم گه‌ياند كه له‌وه‌لامى نامه‌كه‌ي بۆ هه‌مايوني گه‌ليك وريا بيت و چا چ ژن بيت و چ پياو به ووردى پيشكڤى و وه‌لامه‌كه بگيرت.

ماوه‌ي ده رۆژيكي تيبه‌ري كردبوو، رۆژيكي دواى نيوه‌رۆ له پۆسته‌كه‌وه كابراهه‌كي پيري سهر سپي، پشتين سه‌وزى بالا به‌رزيان هينايه بنكه‌ي قاراوا (شيخ مه‌لا حوسيني ناو بوو). گه‌ليكي هه‌ول دابوو كه ريگه‌ي بدن بچيته زياره‌تي گۆري مه‌زارگه‌ي شيخ "دۆزه‌خ ده‌ره" كه كه‌وتبووه خوارووي سه‌قزه‌وه، به‌لام وازيان له نه‌هينابوو و زۆر به ووردى پشكنى بوويان و شان يه‌ك به سهر و ريش و مووه‌كاني بن باخه‌ليدا دين و هه‌ر له بن باخه‌ليدا نامه‌يه‌كي لوولدر او وه‌ك كاغزه جگه‌ره ده‌دۆزنه‌وه، كاتيكي كه كردمه‌وه، ديتم وه‌لامى حه‌مه ره‌شيد خانه بۆ هومايوني. گه‌ليكي به سهر و پۆته‌لاكي شيخ مه‌لا حوسين دا هاتمه خوارى و پيم ووت: ئه‌رى مه‌لا، تۆ له لايه‌ك به به‌رگى مه‌لايه‌تي و له لايه‌كي ديكه‌ش به پشتيني سه‌وزى

شیخایه تی و بهو ته مهنی پیرایه تی یه چ به زمیکت له جاسوسی داوه. ئایا تو هیئنده ته مهنه له ژیاندا ماوه، دل به چ پاشه رۆژتیکت خوش دهکهی که خیانهت و خو فرۆشی له میلیله ته که ی خۆت دهکهی؟ مه لا ده بیته نمونه ی نیشتمان پهروه ری بیته، پیتم وایه خویندوو ته وه که "حب الوطن من الایمان" ه (ئهوی نیشتمانی خو ی خوش نهوی ئهوا ئیمانی نی یه). ئایا کوردستان نیشتمانی تو نی یه؟ ئه گهر وایه ئه ی بوچی و بو مالی دونیا یه خیانه تی لی ده که یته. دیاره به کرئ گیراویت، ئیدی چی دیکهت له وه زیتر پی نالیتم. پاشان مه لا سویندی خوارد که جار یکی دیکه، بپرای بپرای ریگهی خراپه کاری و سیخورایه تی نه گرتیت. نامه که شم نارده خزمهت چه زره تی پیشه وا، پاش ئه وه ی که وینه یه کم بو خوم له سه ر گرته وه.

ههر له رۆژانی کۆماری مه هاباده وه تا کۆتایی پی هاتنی، که به داخه وه ده لیم، چ ئه و نامانه و چ گه لیک نامه ی دیکه ی ترو دۆکۆمینتی (وئاق) زۆرم لا بوون که له "مه رگه وه ر" له مالی "سه ید عه بدوللا ئه فه ندی نه هری" له گه ل هه موو ناو مال ه که مدا جیم هیشته بوون و له بهر زرووفی ناله باری خوم و هه لاته تم ههر رۆژه به لایه کدا، گشتی فه وتان و به ده ستم نه که وه ته وه.

ده ست به جی پاش ئه و نامه گرتنه هیتزیکم نارد و له دووره وه ئابلقه ی گوندی سه رایان دا بو ئه وه ی خان هیچ ده رفه تیک ی چوونه ده ره وه ی نه بیته تا فهرمانیک له کۆماری مه هاباده وه دیت.

پاش ئه وه ی که چه زره تی پیشه وا نامه که ی به ده ست ده گات. به بروسکه یه ک هه مه ره شید خان له فهرمانده یه تی ده خات. دوا به دوا ی ئه وه هه مه ره شید خانیش نامه یه ک بو پیشه وا ده نووسی که له ویدا بهرگری له خو ی و له رابردووی ده کات و من تا وانبار ده کات که گوایا ناکۆکیم له گه لیدا هه یه و پیلانم بو داناوه. ههر له و نامه یه دا ده لیت: به نامه ی ره ئیس به کرکی نه ناسراو، منت شکانده وه و له فهرمانده بیته خستووم. به لام من کابرایه کی نیشتمان پهروه رم. هتد. به لام نامه که ی لای پیشه وا پوچه ل کرابووه. پاش سی رۆژیک له ناکاو مه لا مسته فا گه یشته قاراوا.

به دریتی مهسه له کهم بۆ گێرایه وه. ئه ویش فه رمووی: "حه مه ره شید خان مهسه له کهی وا بۆ پیشه و هونیه ته وه که گوایا نه وه پیلانیکه و تو دانا وه و له بهر خاتری من بووه، تا ئه و له م مهیدانه دا هیچ دهسه لاتیکی نه میتی و من جیگه ی هه موو دهسه لاتیکی نه و بگرمه وه".

له وه لامدا به ریز مه لا مسته فام ناگادار کرد که ئیمه له کوردستانی عیراقه وه له گه ل هیزی بارزانی به کاندایا هاتووین. خو شمان به سه ربازی به رو حیه ت و خه باتگێر ده زانی و له سه نگه ری دژ به دو ژمن داین له پیناوی مافی کورد دا. له وانه یه له م ریگه پیرۆزه دا شه ره فی شه هید بوو نیشمان پین بیری ت و بۆ هیچ مه به ست و به رژه وه ندی به کی تایبه تی خو مان نه هاتووین، جگه له وه ی که پاراستنی کو ماره که مان له پیلان و ده ست دریتی کردنی دو ژمن له هه موو شتیکی دیکه لا گرن گتره. هه رو هه زۆر نامه ردی به بۆ که سیک که خۆی به دل سو ز و کورد په روهر بزانی بۆ مه به ستیکی تایبه تی خۆی یان تی خۆیندنه وه ی خزمایه تی یا خود براده رایه تی و خو شه و بیستی به کپک هه ستیت به تا وانبار کردنی مرۆ قیکی پاک و کوردیکی خا وین یا خود پلانی بۆ دروست بکات و پاشه ل پیسی بکات. نه مه خو و ره وشتی که سیک پاک نی یه، له بهر نه وه من خو م گه لیک له وه به به رزتر ده زانم و له بنه ماله یه کی واش نیم که نه و جو ره ریگه یه بگرمه بهر. به دلنیا بی شه وه ده لیم گه ر گو مانم له خو فرۆشی و نادل سو زی هه ر که سیک هه بی نه و به گویره ی توانا و دهسه لاتیکی ریی لی ده گرم. نه ی گوایا ئیمه سه ربازی کوردستان نین؟ تو بلتی شه ر کردنه وه مان له سه نگه ری دژ به دو ژمندا سه بران و رابواردن بیت؟ گه لیک شادمانم که هه ر کوردیک ببینم جگه ر سو زی نه ته وه که ی بیت.

به لام مه خابن له و رو ژهی که حه مه ره شید خان بووه ته فه رمانده و هیزی بارزانی به کانی خرا وه ته بن ده ست هیچ کاریکی نه وتوی نه کردوه که به رژه وه ندیتی تیدا بوو بیت، به لکو به پیچه وانه وه که دژی نه و به رژه وه ندی به بووه و هه موو شت له پیناوی سوودی تایبه تی خویدا بووه.

دهسا پيوه ندى كردنى خان له گه ل هومايوني دا به چ دهقه بليندرى، ئەمه له كاتيكيشدا كه له گردى مامه شه ژماره يهك له جواميرانى قاره مانى كوردى به شهيد كردن دا جگه له ژماره يهكى زور له بريندار. ئيمه پيمان خوش بوو كه حه مه رهشيد خان سه ركرديه كى دلسوزى وا بايه كه سه رى هه موومانى بلند بكرد بايه و ببوايه به نمونه يهك بو گشت سه رهك هوزه كانى كورد، به لام مه خابن كه وا دهرنه چوو.

ئو جا مه لا مسته فا ئاگادارى كردم كه دهيه وي بچيته سه را بو ديدنه ي حه مه رهشيد خان. به لام من ئه و چوونه به م به باش نه زانى، چونكه مه ترسيم هه بوو كه خيانه ت له مه لا مسته فا بكات. به لام وهك پيى و وتم كه چوونى بو ئه وي به رژه وه ندى تيدا به . به ر له وه ي بچيت نامه يه كى بو حه مه رهشيد خان نووسى، له وه لامدا خان نووسيبوى : خوشحالم به هاتنه كه ت، به لام تكايه ره ئيس به كر له گه ل خوت نه هيني، چونكه ناهه قى له گه لمدا كردوو و دوژمنه و نامه وي چاوم پيى بكه وي".

ئو رژه مه لا مسته فا به خوى و سى چه كداره وه چوو سه را. شه و كه گه رايه وه له گه ل يهك دانيشتين و فه رموى: "ئو كا براه رووخا وه، ئه روا ته وه عيراق ريگاي بو چول بكه، نامه وي كوشتارى لى بكرى، هه ر چه نده كه ده زانم تا وانه كه گه و ره و ئاشكرايه"، پيم ووت: "گومانم له وه دا نى به خو ئه گه نا بوچى به ره و عيراق هه لديت، با له مه هاباد ميئى و بن تا وانى خوى بسه لميئى. جا من به پيوستى ده زانم كه ئه و كا براه بدرپته دادگا و سزاي خيانه تكارى به كه ي وه ريگريت و تا وانه كانيشى بو هه موو كه س ئاشكرا بيت". به لام مه لا مسته فا ريگه ي نه دام. ناچار بووم كه ريگه ي چونه دهره وه ي له سه را بو چول بكه م و ئه ويش به ره و عيراق روشت.

دروست بوونی تیپیک له کۆماری کوردستاندا

دوای رویشتنی همه رهشید خان، فهرمانیپیک ده‌رچوو که مسته‌فا خوشناو بیته جی نشینی. له هه‌مان کاتیشدا، فهرمانیپیک دی ده‌رچوو که تیپیک (فرقه‌یه‌ک) به نیوی جه‌به‌هی سه‌رده‌شت - بانه، پیک بیته، چونکه ئەو نیوچانه گه‌لیک ئالۆزی تیکه‌وتیوو و هه‌رچی دیهاتی گه‌وره بوو له لایه‌ن عه‌شیره‌ته‌کانی بانه‌وه سووتیندرابوون، ته‌نانه‌ت کاک عه‌ولاخان و عه‌شیره‌ته‌که‌ی ئاواره‌بوون و گشتییان له نیوچه‌ی ره‌به‌ت گیرسابوونه‌وه. بۆ فه‌رمانده‌یه‌تی ئەو تیپه‌ من هه‌لبێژدرا. به‌لام به‌ر له‌وه‌ی فه‌رمانه‌که‌م به‌ ره‌سمی به‌ ده‌ست بگات مۆله‌تی پشوودانم وه‌رگرتیوو که بچمه‌مه‌هاباد.

له‌ قاراوا ده‌رچووم و گه‌یشتمه‌ بۆکان. له‌وی به‌ریژ شیخ ئەحمه‌د بارزانیم بینی و کاک عیژه‌ت عه‌بدولعه‌زیزیشی له‌گه‌لدابوو. بارزانی‌یه‌کی زۆریش جه‌به‌هی سه‌قزیان به‌جی هیشته‌تیبوو، و هاتبوونه‌ ئییره‌ زۆربه‌یان سه‌ر به‌ به‌تالیۆنی (٣)ی من بوون، جه‌نابی شیخ ئەحمه‌د که‌ چاوی پیم که‌وت، فه‌رمووی: بۆ کوی ده‌چیت، ئەو هه‌موو بارزانی‌یه‌ بۆ هاتووه‌ته‌ ئییره‌؟ پیم ووت، منیش سه‌رم سوورماوه‌ که‌ بۆچی جیگه‌ی خو‌یان به‌جی هیشته‌توو، ره‌نگ بیته‌ بۆ زیاره‌تی جه‌نابتان هاتین. منیش مۆله‌تم هه‌یه‌ که‌ بۆ رۆژتیک بچمه‌مه‌هاباد و له‌و کاته‌وه‌ که‌ له‌ جه‌به‌هی شه‌ر داین پشووم نه‌داوه‌، پیم وایه‌ که‌ یه‌ک له‌و ئەفسه‌رانه‌ی هه‌ر له‌مه‌هاباد دانیشتون ماوه‌یه‌ک بچنه‌ جه‌به‌ه.

لیره‌دا کاک عیژه‌ت به‌ وه‌لام هات، ووتی: "نه‌خیر، بیستوو‌مانه‌ که‌ له‌ مه‌لا مسته‌فا زوویر بوویت بۆیه‌ ده‌چیته‌ مه‌هاباد. ئەو بارزانی‌یان‌ه‌ش به‌ر له‌وه‌ی که‌ جه‌نابی شیخ ئەحمه‌د بیته‌ هه‌ر وایان زانیوه‌ بۆیه‌ جه‌به‌ه‌یان به‌جی هیشته‌توو... هه‌زه‌تی پیشه‌وا داوای له‌ جه‌نابی شیخ کردوو که‌ بیته‌ تا نه‌هیتلی ئەو جه‌به‌ه‌یه‌ به‌جی به‌یتلن، چونکه‌ هیچ هیتیک‌ی دیکه‌ نی‌یه‌ که‌

ئیره بپاريزيت و پيشى دوژمن چۆل دهبيت". ئەوجا جهنابى شىخ ئەحمەدئيش فەرمووى: "من پييم باشه كه مستهفا خوشناو له جييهكى ديكه دەست به كار بيت (دواتر بووه بهريوه بهرى پۆليسى مههاباد) ئيستەش له زمانى منەوه به بارزانى بلنى كه پيويستە هەر هەموويان بگهريتهوه جيگهى خۆيان".

له وهلامدا پييم ووتن: كاك عيزهت، هيچ كاتيك ئەوه له من روو نادات كه دلّم له مهلا مستهفا برهنجى، چونكه ئەو زياد له پيويست ريزم لى دهگريت، و گشت ئەفسه رهكانيش لاي مهلا مستهفا ريزيان ههيه، بهتاييهتى من كه خۆم وهك عوبهيدوللا داناوه. جا ئەو ههوالهه كه تو بستووته و له لايهن هەر كهسيكهوه بيت راست نىيه.

پاشان له جهنابى شىخ ئەحمەدم پرسى كه بۆچى له مستهفا خوشناو زوويرن، بهتاييهتى كه ئەويش له دلّسۆزبدا وهك هەر يهكيك له ئيمه وايه و خباتتيكى زۆرى كردوه و قوربانى به خۆى دەدات، فەرمووى: چما نازانى كه شتيكى له سهر بارزانى بهكان نووسيوه؟

پييم ووت كه هيچ شتيك ئاگادار نيم و له راستيشدا نهمدهزاني كه چى نووسيوه. فەرمووى: "نوسيويتى كه بارزانى بهكان شهري ناكهن، به كهلكى هيچ نايهن، جيگهى متمانه نين، پيويسته هيزتيكى ديكهى نا بارزانى (بارزانى نهبيت) بيته جهبهه و ئەوانه بگهريتهوه نيو عهشيرهتهكهى خۆيان و به كهلكى سهريازى نايهن".

راستى بهكهى سهرم سوورما، چونكه هه مووى يهك ههفته دهبوو كه لى پرسراويتى ئەو جهبههيهى وهرگرتبوو، ئەوجا تيناگهه كه بۆچى ئەوه ههلوئىستى بوو. بهلام من گهليك ههولم دا كه قهناعهت به جهنابى شىخ بگهه كه رهنگ بيت ناحهزيك ئەو قسانهه ههلبهستبيت و مستهفا خوشناو شتى واى نهوتبى، بهلام ئەو پرواى تهواوى وا بوو كه مستهفا خوشناو ئەو قسانههى كردوه و له بهر ئەوه نهيدهويست كه ئەو بيسته فهريماندهى بارزانى بهكان و فەرمووى كه دهبيت من بچمه جيگهكهى

مستهفا خوشناو. پیم ووت جه نابی شیخ پیویسته، بهر له هه مو شتییک بارزانی یه کان بگه رینه وه جیگه ی خویمان و منیش جارئ ده چمه مه هاباد و پیویستم به پشوودان هه یه. له ریگه ی به ره و مه هاباد، وا رییکه وت که شیخ محمه د خالییدی شیخ نه حمه د و شیخ جه مالی شیخ نه حمه د بو ئه وی ده چون.

رۆژی دوا ئه وه ی که گه یستمه مه هاباد چومه سهردانی حه زه تی پیشه وا که له وی کۆمه لئیک له سه رۆک عه شیره ته کانی له خزمه ت دا بوو. که چاوی پیم که وت فه رموی: "بۆچی وا درهنگ هاتی، ئه وا چه ند رۆژییک ده بیته که ناردوومه به شوینتا و چاوه رپته ده کم". پیم ووت که هیچ فه رمانئیکی به و جۆره م بۆ نه هاتوه، ئیسته ش که لیره م به هۆی پشوودانی خۆمه وه هاتووم. ئه و جا فه رموی: "هه ر چه نده ئه ورۆ فریا ناکه وی، به لام هه ر له ئیسته به دوواوه هه رچی سه ریا زئیکی بارزانیت له نیو مه هاباد دا، دی و ده ستت ده که ون کۆیان بکه ره وه و سه به نیی ده چیت بۆ ره به ت.

هه رچی نازووقه و پیویستی یه ک هه بیته بوته دنیرین چونکه نیوچه ی گه ورک زۆر شله ژاوه و عه شیره ته کانی بانه لایه نگری حکومه تی تاران ده کن. جا له و نیوچه یه جگه له حمه د مه ولود و (۲۸) که س زیتیر هیتزی دیکه مانی لی نی یه، ئه و عه شیره تانه ش ئه مه یان به هه ل زانیوه و هیترشیان بر دووه ته سه ر نیوچه که. له بهر ئه وه عه شیره تی گه ورک نه یان توانیوه به ره نگاریان بینه وه و هه لاتوون و خویمان گه یان دووه ته ره به ت و زۆریه ی دیتها ته کانیشیان سووتین دراوه. بۆیه ده مه وی که به زووترین کات بگه یته ئه وی و هینده ی پیت ده کری بارزانیش کۆ بکه ره وه. ده سه لانیشت ده ده می که تیپیک له وان و له عه شیره ته کان و دانیشتیوانی نیوچه که و خه لکی دیکه پیتک بیته و چه کداریان بکه و به هه ر یه که یشیان مانگانه (۱۲۰) تمه نیان ده دریتتی، له گه ل نازووقه ی پیویستی خویمان و مال و مندالیان". پاش ئه وه ی له خزمه ت پیشه وا هاتمه ده ری له نیو باژئیری مه هاباد ژماره ی (۴۵) بارزانی که مۆله تی پشوودانم دابوونی، کۆم

کردنه وه و . ئاگادارم کردن که بۆ رۆژی دووتر ئاماده بن و به ره و ره بهت ده چین . به گویره ی پیتو بیستیش چند ماشینی تیک بۆ گواستنه وه مان ته رخان کرا . دوایی چوو مه دیدنه ی مه لا مسته فا و مه سه له ی رۆیشتنه که م بۆ باس کرد . فه رمووی که سه له ح عه بدولعه زیز ئاغای برای کاک عیژه ت عه بدولعه زیز له گه ل خۆم بیه م بۆ سه ره ره شتی کردنی ئه و بارزانی یانه ی که پاسه وانیم ده که ن . پاش هه فته یه ک چند بارزانی یه کی دیکه شی نارده لام و ئه و ده مه ژماره ی هه موویان گه یشته (۷۰) سه رباز .

له رۆیشتنه که ماندا رۆژی یه که م له دۆلی زه مزیران - گوندی گوچی که ده ری - ماینه وه و رۆژی دووتر چووین بۆ ره بهت .

ره بهت که وتوو ته ده شتاییه ک و گردۆلکه یه کی به ته نیشته وه یه له سه ر گرده که چند کۆنه سه نگه ر و بنکه ی ئیرانی یه کانی پتوه بوو که به جیتیان هیتتیبوو . به گه یشتنمان بۆ ره بهت بنکه ی تیپه که م له وئ دانا .

پاش ماوه یه کی که م ، ئاغایانی گه ورک : کاک ئه للا ئاغا (سه رۆکیان بوو) ، ئیبراهیم ئاغای سه رچاوه ، مامه ند ئاغا و که ریم ئاغا و ئیبراهیم ئاغا بریسوئ ، له و لاشه وه له به ری سوئسنیان : حه مه دی قادر ئاغا (سه رۆکی مه لکه ری یان بوو) ، ئیبراهیم ئاغا (سه رۆکی به رباجییان) هه موو ئه مانه به خۆیان و عه شیره ته که یان و چه ندین کوئخا و دانیشتوانی سوئسنیان و ده ور به ری سه رده شت و مه نگورایه تی هاتنه ریزی سوپای کوردستانه وه . له ماوه ی مانگی کدا ژماره ی تیپه که گه یشته (۴۵۰۰) سه رباز ، سنووری ده سه لاتی ئه م تیپه له سوئسنایه تی تا سنووری عیراق و له لایه کی دیشه وه تا شندره و شه مۆله ی نزیک به شاری بانه رۆیشت ئه وی که ته نیا بنکه ی دوژمنی لی مابۆوه شاری سه رده شت و گوندی کولتی ، له گه ل بریسوئ ، له سه ر ئه و پرده ی سه ر رووباری که لۆی نیوان سه رده شت و بانه .

(۱۸۰) سه ربازی نیزامیش به سه رکر دایه تی سه عید زاده که پله ی که پیتانی پی درابوو و سه ر به جه بهه ی سه رده شت و بانه بوون ، هاتنه

رەبەت. منىش ئەمانەم لە گوندى مەلا شىيخ، قەلاى وارش، شىنوي، بىوران، و قەلاوي لە بەرى سوتىسنايەتى لە دەورى سەردەشت دامەزراند ھەر لە گوندى تۆيزاواي نزيك مەھابادەو بە دريژايى دۆلى زمزيران - مەنگورايەتى تا دەگاتە (ھمران)ى نيزيک بە رەبەت چەند پۆستىيک لە شوپنەنى كە پتيويست بوون بۆ پاراستنى ريگەى ھاتوچۆمان لە نيوان مەھاباد رەبەت دامەزراند ژمارەى شەش لۆرى و جيبيتيكى ئەمريكيش بۆ كاروبارى تيبەكەمان تەرخان كرا. بەرامبەرى ئىمە تيبىتيكى دوژمن لە سەردەشت - بانە ھەبوو كە سەرلەشكر (ئايروم) فەرماندەيى دەکرد. ئەم تيبە لە سەردەشت سربىن: (۷) فرۆكە و (۶) زرى پۆش (مدرع)ى لەگەل بوو. سەرھەنگ پزىشكيان نيوتىك فەرماندار (قائم مقام)ى سەردەشت بوو. ئەم كاپرايە گەلىك كەلەك چى و زمان لووس بوو، تەواو شارەزاي عەقلىيەت و بىر و بۆچوونى خەلكى ناوچەكە بوو. بە پروپالانتە و فرتو فيل خەلكە سافىلكە كەى شار و دەور و پشتى وا تىگە ياندبوو كە كۆمارى مەھاباد كۆمارىكى كۆمونيستانەى خودى نەناسە و دەسلەتتى بگاتە ھەر جيگەيەك ئەوا بە توورەكەى دەبيژى و خەلكە كەشى قى دەكات، جگە لەوەى كە دەسلەتدارانى مەھاباد لەگەل رووسەكان بوونەتە يەك دەست و يەك ھىز تا جەماوەرى كورد لە ئاينى ئىسلام وەربىگيرن و لەم رووشەو دەژ بە ھەموو ئاينىكى ئاسمانىيە. بۆيە كەسىكى كە ھاريكارى و پشتگيرى لەو كۆمارە بكات كافر دەبيت.

ھەلبەتە بەردەوام داگير كەرانى كوردستان مەسەلەى ئاينى و ئاينزانى يەتيان كوردووتە چەكىكى خۆرت دەژ بە كورد و خواستەكانى و ھەميشە كۆمەلگەى كوردەوارىيان بەو چەكە تۆقاندوو و سەرياكى بزوتنەوەى نىشتمانى و ئازادى خوازەكانى كوردىيان بە چەتە و ريگر پيشان داو و سەدان پروپالانتەى ھەرزانىشان بۆ ھەلبەستوو كە گوايا ئەو بزوتنەوانە دەژ بە دەسلەتتى پاكى ئىسلامە، نەك ھەر ئەو بەلكو ويرانكردنى كوردستان و كوشتنى گچكە و گەورەى كوردىيان بە حەلال

داناوه، به نیوی ئاینی ئیسلامه وه بیر و ههستی نیشتمانیان له نیو کۆمه لگهی کورده واریدا کپ کردوه و سووتاندوه. ئەمه له کاتی کدا که گومان له وه دا نی به که کورد له هه موو ئیسلامه کانی دیکه ی ئەم خپه ی زهوی به پتر پیپه وی ئیسلامه تی ده که ن. ته نانه ت ئەوانه ی که خۆیان به جیگری (وارسی) محمد (ص) داناوه و نیویان له خۆ ناوه خه لیفه ی ئیسلام، به سه دان کاری نابه جی یان کردوه، هه ر له ئە تک کردنی ئافره ت و خواردنه وه و رابواردنی شه وانی نیو جار به کان تا ده گاته ئە وه ی که به چاویکی نایه کسانه وه ته ماشای جه ماوه ره که یان کردوه و هه میسه ئە وه یان خستوه ته میتشکیانه وه که دووعا بکه ن له خۆدی بیاری پنه وه ئەم خه لیفه (موباره کانه یان) بو بهیلتی و بیاریزی. له مه ش بترازی ئەم "خه لیفه موباره کانه" به رده وام هه ولتی ئازاوه نانه وه و ناکۆکی نیوان سه ره ک عه شیره ته کانی کور دییان داوه و به پوول و پاره هانیان داو یه کدی له نیو بهرن. سه ره که کورده کانی ش که م و زۆر هه ل خه له تینراون و خزمه تی بیگانه ی داگیر که ریان کردوه ئە و جا هه ر له سه رده می ده وه له تی ئە مه وی و عه باسی و عوسمانی و سه فه وی تا ده گاته ئە ورۆ ئە و سیاسه تی دژ به کورده، هه ر به رده وامه و ته نی بو ساتیکیش بی ت رپی ئە و کورده ژیر ده سته یان نه داوه له ده رد و به لا و نه زانی و نه خوینده واری رزگار بی ت.

جا حکومه تی تاران ژماره یه کی زۆری له عه شیره ته کانی سه رده شت و بانه دژ به کۆماری مه هاباد چه کدار کردبوو، ئەم خۆفرۆشه ئە لقه له گوئیانه ئازاریکی زۆری خه لکی بی ده سه لاتی نیوچه که یان ده دا و دیهاته کانیان ده سووتاندن. پیتشینان راستیان ووتوه: "دار ده لئی بیور (تهور) کلکی له خۆم نه بی ت هه زار سال عومرمه". مه خابن هه ر بزوتنه وه یه کی ئازادی خوازی نیشتمانی سه ر هه لده دات ئە و ا به هه زاران سافیلکه ی میتشک پووت خۆ ده هاویژنه باوه شی دوژمنی داگیر که ر و خۆفرۆشانه وه و، دژ به مافی میله ته که یان ده وه ستنه وه.

ياھى بوونى مەلا خەلىل و ئەولادى بايز پاشا

وھك لە سەرھوھ باسماڻ كورد كە (۱۸۰) سەربازى نىزامى لە مەھاباد ھوھ ھاتن و خراڻە نىو جەبھەى سەردەشت و بانە . چوار ئاغاي مەنگورپان لە گەلدا بوو : ھەمەد ئاغاي بايز پاشا كە پلەى (مايۆر)ى ھەبوو ، ھەمزە ئاغا و دوانى دىكەش بە پلەى (مايۆر)ى ھەبوو ، ھەمزە ئاغا و دوانى دىكەش بە پلەى (كەپىتان) . پىندەچوو گومانىيان لە سەر بوو بىت بۆيە خرابونە ژىر فەرماندەبى كەپىتان سەعيد زادە كە ئەمەش لە دەستوورى سەربازىدا رەوا نەبوو مايۆرىك لە ژىر فەرماندەبى كەپىتانىكدا بىت لە كاتىكدا كە پلەى سەربازى يەكەمىيان لە دووھ بەرزتر بىت ، بەلام ديار بوو كە ئەمەش جۆرە تاقىكردنە ھەبەكى خۆيان بوو كە لە ھەمان كاتىشدا ناردبوواننە نىو ئىمەھو ، چونكە كەس و كارى ئەوانە لەو نىوچەبە بوون و ناسرابوون و ھەندىكىشيان سەر بە كۆمارى مەھاباد نەبوون .

شايانى باسە كە ھەزرەتى پىشەھوا دەسلەلاتى تەواوى برباردانى لە كاروبارەكانما ، دابووه دەست خۆم (دەسلەلاتى دەستوورى مكرم) كە بەو پىيە دەمتوانى فەرمان بە كوشتنى ھەر كەسەك بەدەم لەوانەى خىانەت بەرامبەر نىشتمانە كەيان دەكەن . ئەمەش دەقى ئەو دەسلەلاتەبە كە ھەزرەتى پىشەھوا پىيە رەوا ببىنم .

بسم الله الرحمن الرحيم

بۆ / پەدپەلكۆڤنىك بەكرە بەدولكەرىم ، فەرماندەى جەبھەى سەردەشت و بانە .

"دەستوورى مكرممان پىچ دان كە لەمەودوا دەتوانى دەسلەلاتى ئىمە بۆ راگرتنى ئاسايشى جەبھە و نىوچەكەتان بە كار ببىنى ، ھەر شتىك بۆ سوودى گشتى ، بە پەسەندى دەزانن دەيكەن بە مەرجىك لە بەكار ھىنانى ئەم دەسلەلاتە خواو پىتەمبەر (ص) لە ببىر نەكەن ."

تا ماوهی مانگییک خه ربکی ریکخستنی کاروباری جه بهه و دهسته بهر (تأمین) کردنی نازووقه و هواندنه وه و ناموژگاری کردنی دانیشستوانی جه بهه که بووین. له ههمان کاتیشدا پیوه ندیمان به چند که سانیکی نیو شاری سه رده شته وه کرد و نامادهی نه وه مان کردن که له جموجوئی دوژمن و دهنگ و باسیان ناگادارمان بکهن، له بهری سوئسنایه تی بو نه و پوئستهی که له سه ر ریکه ی "تالوتان" وه دیت بو سه رده شت، مایور همه د ناغای بایز پاشا و چند سه ر بایزیک و ژماره یه کیش له بارزانی دانران. روژیک همه د ناغاهاته لام، نامه یه کی له عه ولا ناغای برایه وه بو هاتبوو پیشانی دام و نه مه ش دهقی نه و نامه یه یه.

برای خوشه ویستم کاک همه د

دوای چاو ماچکردنتان

"نه تو گهر کوری بایز پاشای و برای منی، زور شهرمه به دوای هه تیو تالی سابلأخیان بکه وی. ده بیت له گهل ئیمه بیت، نه که له گهل نه و خودا نه ناسانه. پیم خوشبوو که وا له م نیزیکانه ی سه ر ریکگامانی، بگهر پیوه نیو ئیمه. ماموستا مه لا خه لیل چاوت ماچ ده کات و (۳۰۰) که سمان له گهل نه و ده رۆین بو سه رده شت به برای خوومت نازانم له قسه م ده ریچیت و له دژمان راهستی، جا که یفی خوته. نه گهر ریکگامان لی بگرن نه وا به قوه دت ریکه ی خویمان ده که ینه وه".

گهل یک سوپاسی نه و دل سوژی به ی همه د ناغام کرد و پیم ووت: پیم ناخوش نی یه گهر نه ته ویت له و پوئسته ی براکه ت بی. نه وا ساله ح عه بدولعه زیز ناغا و دهسته که ی له وین. ده زانم که بو تو ناخوشه له شه ری دژ به واندا به شدار بیت. له وه لامدا ووتی: "ئیسته من خوّم به کوری بایز پاشا ده زانم که دژ به و برایه م رابوه ستم که خوئی هاویشته تته باوه شی دوژمنی کورد، حاشا له و برایه ده که م و پیویسته من له هه موو که س زیتتر دژی بوه ستم".

پاش دلتیا بوون له و هه لوتسته، چهند سه ربازيكي ديكه م له گه لدا نارد
بو لای كاك ساله ح عه بدولعه زيز و فه رمانم بو ناردن كه عه ولا تاغا و
تاقمه كه ی وریا بكه نه وه و ناگاداریان بكه ن كه هه ر له ئیسته وه تا ماوه ی
(۲۴) كاتژمیری ديكه:

۱- بچن بو مه هاباد تا چه زه تی پیشه وا له تاوانكاریان بیانبه خشی.
۲- یاخود خو بان به دهسته وه بدن، خو ئه گه ر نا به توندی لی یان ده ده یین و
ئوبالیان به ئه ستوی خوشیان. له هه مان كاتیشدا ساله ح تاغام ناگادار
كرد، گه ر هاتوو ویستیان به ره و عیراق هه لبتین (له سنوره وه نیزیك
بوون) ئه وا ته قه یان لی نه كریت.

پاش چهند كاتژمیریك هه والم بو هات كه مه لا خه لیل چووته خزمه ت
چه زه تی پیشه وا بو مه هاباد و عه ولا تاغا و (۶۰) كه سیش له گه ل وی، بو
قه لا دزی هه لاتبوون.

له هه مان كاتدا چه مه د تاغام له جیگای كه پیتان سه عید زاده دانا و
كردمه فه رمانده ی هیزه كه ی و كاریكي سه ربازی ديكه م به و سپارد. چونكه
گومانم له هه لسووكه وتی هه بوو و ده ترسام كه روژتیک دوژمن به ته اووی له
ده رفه تیکدا سوودی لی وه ربگری.

پاش ئه وه نیوچه ی سوئسنایه تی له خو فرۆشان پاك كرایه وه،
پیتوه ندی یه کی نه یینیم له گه ل نه سرو لالا خان دا دروست كرد. ئه م خانه
(۵۰۰) چه كداری له نیوچه ی بانه هه بوو و له گه ل حكومه تی تاراندا بوو.
هه مان پیتوه ندیم له گه ل ژماره یه کی ديكه شدا په یدا كرد وه ك:

عیزه ت خان، قادر خان و چهند كه سیکی تر، كه هه ریه كه یان خاوه نی
چهند سه د چه كداریك بوون و جاش بوون. ریکه وتنه كه مان له گه ل
نه سرو لالا خاندا به نه یینی بوو. به لینی دامی كه له كاتی پیتوستدا وه لامی
بو بنیرم تا بینه ریزی له شكری كوردستانه وه، هه ر و اشمان به به رژه وه ند

زانی که جاری له جیگهی خوئی بمینی. ئەو هوشمان باش دەزانی که له
جه بههی بانه پتووستیمان بهو ده بپت و ئەو ده مه ئاگاداری ده کهین که به
ئەرکی پتووست هه لپسیت.

شهری جهژنی قوربان

به بۆنه‌ی جهژنی قوربان‌ه‌وه زۆر له سه‌ربازه‌کانی ئییمه که خه‌لکی نیتوچه‌ی سوئیسنایه‌تی بوون و له بنکه‌کانی ده‌ورو به‌ری سه‌رده‌شت بوون بێ ئه‌وه‌ی ئاگاداری فه‌رمانده‌کانیان بکه‌ن گه‌رابوونه‌وه نیتو مال و مندالیان، ته‌نی ئه‌و (١٨٠) سه‌ربازهی مه‌هاباد و ژماره‌یه‌کی که‌می دیکه نه‌بێ که‌س نه‌مابۆه. بێگومان دووژمن ئه‌مه‌ی به‌ هه‌ل زانی و هه‌ر له به‌که‌م شه‌وی جهژندا هێرشی برده‌ سه‌ر قه‌لای وارشو - شینوی و له‌وتیوه به‌ره‌و گوندی مه‌لا شیخ. له‌به‌ره به‌یانیشدا (٣) فرۆکه‌ی دووژمن ره‌به‌تی بۆمه‌باران کرد که دونیا ته‌واو رووناک بۆه، دیمان دووژمن تا گوندی مه‌لا شیخ هاتوه و خۆی لی دامه‌زراندوه. هێزه‌که‌ی ئییمه‌ش بێ سه‌رو به‌ران کشاونه‌ته‌وه ئییمه‌ش ئاگادار نه‌کرد بوو ده‌ستو بردانه (٦٠) چه‌کدارم له پاسه‌وانه‌کانی بنکه‌ی ره‌به‌ت خسته ژێر فه‌رمانده‌یی ساله‌ح عه‌بدو له‌عه‌زیز. ئه‌م هێزه له رووباری که‌لۆی په‌رینه‌وه و هێرشیان برده سه‌ر دووژمن له گوندی مه‌لا شیخ. ئه‌و ئافره‌تانه‌ی که له ژێر شالۆی دووژمن، به‌ره‌و رووباری که‌لۆی هه‌لا تیبوون، مه‌ردانه و بێ ترس به‌ گۆزه‌ ئاو و هه‌له‌ه‌له‌ لێدان به‌ دوا‌ی سه‌ربازه‌کانی ئییمه که‌وتبوون و به‌ره‌و رووی سه‌نگه‌ره‌کانی دووژمن بپوونه‌وه. به‌ نارنجۆکی ده‌ستی جێ به‌ دووژمن لێژ کراو کوشتاریکی باشی لێ کراو به‌ره‌و سه‌رده‌شت هه‌لاتن. سه‌ربازه‌ دلێره‌کامان به‌ دوا‌یاندا چوو بوون تا له‌سه‌رده‌شتیش به‌ده‌ریان نابوون، به‌لام مه‌خابن قاره‌مانیکی ئییمه، حه‌سه‌ن خانی به‌ریاجی که هێرشی برده‌بووه سه‌ر تانکیک (ئه‌م تانکه ته‌نی یه‌ک گولله‌ی پێ مابوو) و شه‌هید بوو. تانکه‌که‌ش توانی له هێرشی کورد رزگاری بێت. له هه‌مان کاتدا که سه‌ربازه‌کامان خه‌ریکی گواستنه‌وه‌ی لاشه‌ی ئه‌و کورده قاره‌مانه‌ بوون، سه‌ر له‌ نوێ دووژمن ده‌رفه‌تی بۆ ره‌خسا و خۆی گه‌یاندوه نیتو شاری سه‌رده‌شت، په‌لێکی دیکه‌ی دووژمن هه‌ر له هه‌مان شه‌ودا قه‌لای وارشیان گرتبوو، پاش هێرشی سه‌ربازه‌کامان بۆ سه‌ریان چه‌که‌کانیان فری

دابوو و ههلاتبسون، بهلام که زانیبوویان ریگهی نیو شاریان لی گیراوه
چوو بوونهوه قهلا و لهوی مابوونهوه.

زیانی ئیمه لهم شه ره دا یهک شه هید و (۵) بریندار بوو و زیانی دوژمن
(۲۲) کوژراو بوو که یهک لهوان فه رمانده که یان بوو: "که بیتان خه لعته
به ری".

دهستکه وتمان (۲) ره شاشی گه وره، (۱۸) برنهو، چهند سندوقیتیک
نارنجوکی دهست، له گهل ته قه مهنی یه کی زور.

تا ئه م کاتانهش و توژی کومار و حکومه تی تاران هه ر به رده وام بوو،
به لام جار جاره دوژمن هیزی خوی تا قی ده کرده وه و تاوانی هیر شه کانیشی
ده خسته مل ئیمه، که گوا یا ئیمه دهست پیشخه ر و تاوانبارین.

دوای ئه و شه ره به ماوه یهک فه رمانیتیکم له لایهن پیشه وای مه زنه وه بو
هات که له مه وه دوا جه به هی سه رده شت و بانه نیو بنری (نیگه هبانی
سه رده شت و بانه)، واته پاسه وانی سنوور. وا دیار بوو که له گهل
حکوومه تی تاران دا له سه ر گوزینی ئه و نیسوه و هه ندی شتی دیکه
ریککه و تبسون، وهک: ریگه دان به نازووقه و خوارده مهنی به له شکری
ئیران له بانه وه بو سه رده شت به مه رجیک نوینه ری کوماری مه هاباد له گهل
هاتوو چوی ئه و کاروانانه دا بیت، به لام چهک و پیداو یستی جه نگی
قه ده غه یه و ریگهی ده رچوونی نه دریت.

كۆيۈنەۋەم لەگەل سەر لەشكر ئايرووم دا

مانگىك بەسەر شەرى جەژنى قورباندا تىپەرى كىردى، لە لايەن پىشەۋاى بەرپىزەۋە ئەم فەرمانەم بە دەست گەشت: "سەرلەشكر ئايرووم داۋاى لە تاران كىردۈۋە كە كۆيۈنەۋەيەك لەگەلتاندا رىك بخرى بۆ جى بەجى كىردنى ئەو گىروگرفتانهى نىوانتان بە رىپەكى ئاشتىخوازانه. تارانىش لەو بارەۋە پىۋەندى بە ئىمەۋە كىردۈۋە. ئىمەش بىر پارماندا ئەو كۆيۈنەۋەيەى نىوانتان ساز بىرى و لە شوتىن و كاتەكەى ھەردوۋ لاتان لە سەرى پىكدىن".

دوۋا بە دوۋا ئەۋە نامەيەكم لە سەرلەشكر ئايروومەۋە پى گەشت، كە تىيدا ئامادەيى خۆى پىشان دابو، كە فرۆكەيەكم بە دوۋا بىرى تا بىگەينىتە سەردەشت. لە ۋەلامدا بۆم نووسىبو كە: "كۆيۈنەۋەكەمان پىبىست ناكات لە سەردەشت بىت، بەلكو لە كولى بىت كە فەوجىكى ئىۋەشى لىيە و زۆر لە رەبەتىشەۋە دوور نىيە. ناردنى فرۆكەش بە پىبىست نازانم".

رۆژتىكىشم بۆ كۆيۈنەۋەكەمان لە نامەكەدا دىارى كىرد و بەو جۆرە ھەر دوۋا لا رىككەوتىن.

لە رۆژى دىارى كراۋدا (۱۵۰) سەربازم ناردە كولى. كە لەۋى بچنە سەنگەر و قوللەكانى بىكىتى كولى و لەگەل سەربازە ئىرانىيەكاندا بن، ژمارەيەك سەربازىشم لە دەرەۋەى كولى، لە چەند بەرزايىيەك دامەزراند. پاشان بە خۆم و (۲۰) چەكدارى سوارەۋە بەرەۋ كولى كەوتىنە رى، لەۋى سەرلەشكر ئايرووم و سەرگورد كىشاۋەرزى چاۋەروانىان دەكردىن.

لە خىۋەتىكدا من و سەرلەشكر ئايرووم و سەرگورد كىشاۋەرزى كۆيۈنەۋەكەمان دەست پى كىرد و ھەسەن ئاغاي رەئىس، كە سەر بە ھكۈمەتى ئىران بوو، تەرجوومانان بوو.

سه‌ره‌تای دانیشتنه‌که‌مان به میوانداریتی و هه‌ندی‌ک وتوتیزکردن برده سهر، پاشان سه‌رله‌شکر ئایرووم ده‌ستی به قسه‌کردن کرد و ووتی: " ئیمه وه‌ک دوو دۆست ئیسته له‌گه‌ل یه‌ک دانیشتووین، چونکه حکومه‌تی شاهه‌نشا دانی به خودموختاری‌یه‌کی کۆنفدرالی بۆ کورداناوه، من وه‌ک سه‌رله‌شکریتی حکومه‌تی شاهه‌نشا و ئیوه‌ش وه‌ک فه‌رمانده‌ی پاسه‌وانی سنووری کوردستانی خودموختاریین له چوارچیوه‌ی خاکی ئیراندا، له‌به‌ر ئه‌وه پیتوبست به‌وه ناکات که هیچ جوهر روودان و ئازاوه‌یه‌ک له نیوانماندا روو بدات. پیتوبست وایه هه‌ردوو لامان بۆ پاراستنی ئاسایشی ناوچه‌که یارمه‌تی یه‌کدی بده‌ین. ئیسته‌ش ئیمه چهند داوایه‌کمان هه‌یه، که ئومید ده‌که‌ین جی به‌جی ببن.

شه‌ه‌ش داواکانمان:

۱- ئه‌و پۆسته‌ی که ئیوه له نیوان کولتی - سه‌رده‌شت دا، داتان ناوه گه‌لیک ناره‌حه‌تی و گیروگرفتی بۆ سه‌ربازه‌کانمان خولقاندوه. جا بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌م پۆسته‌تان چی دیکه ته‌شقه‌له به سه‌ربازه‌کانمان نه‌که‌ن و نه‌بنه کۆسپ له ریتی هاتوو چۆیاندا پیتوبسته که لا ببرت.

۲- ریگه بدریتته نوینه‌ره‌کانمان، که هاتووچۆی ئه‌و دیهاتانه‌ی ژیر ده‌سه‌لاتتان بکه‌ن، به مه‌به‌ستی کرپینی دانه‌ویله و کاو جو و هه‌ندی‌ک شتی پیتوبستی دیکه، به‌رامبه‌ر به‌وه دوو ملیۆن قه‌من وه‌ک دیاری ده‌ده‌ینه هیزه‌کانتان که ئیوه‌ش پیتوبستی‌یه‌کانتانی پی جی به‌جی بکه‌ن.

سه‌رله‌شکر ئایرووم له قسه‌کان بووه‌وه و له‌وه‌لامدا پیم گوت:

۱- گه‌ر ریکه‌وتن هه‌یه له نیوان کورد و تاراندا و مافی حکومه‌تی فیدرالی له چوارچیوه‌ی ئیراندا، به کورد دراوه، ده‌یسا هی‌رشی هیزه‌کانتان له رۆژیکی پیروزی وه‌ک جیژنی قوربان بۆ سه‌ر بنکه‌کانمان له ناوچه‌ی سوئسناییه‌تی به چ ده‌ژمیردری؟ ئایا ئه‌و رۆژه لای گشت

موسولمانان پیرۆز نی به؟

۲- ئایا ئازاوه نانهوه و پرۆپالانتیهی سه رههنگ پزیشکیانی ئیوه له سه ردهشت و بانه و نیوچهکانی دیکه ی ژیر دهسه لاتتان به چ دهقه بلین که کۆماری مه هاباد و سه رکردهکانی و هیتی کوردستان دهکاته خوانه ناس؟.

ئایا ئیمه ئازاوه مان ناوه تهوه یا خود ئه و عه شیره تانه ی بانه که سه ر به ئیوه و دپهاتهکانیان سووتاندوه و دانیشتونیان به ده رناوه و ئیسته له ره به تن و مالیشیان به تالان بردوون. ئایا ئه وانه خه لکی ئیران نین؟ ئه گه ر وایه بۆ چ ئه و جوړه مامه له یان له گه لدا ده که ن؟ له گه ل ئه وه شدا ئیمه خو شحالتین که دۆستایه تی له نیوماندا دروست بیت و گیرو گرفته کامان به ریبه کی ئاشتیخوازانه چاره سه ر بکه یین.

۳- داوای یه که متان بۆ لابر دنی پۆستی نیوان کولتی - سه ردهشت به جی دینم و پۆسته که دوور ده خه مه وه، تا بزنان و له وه دلنیا بن که ئیمه شه رمان ناویت. راستی به کی ئه و پۆسته سه عید زاده داینا بوو، جیگه که ی گه لیک ناهه موار بوو، له دۆلێکدا بوو گه ر دوژمن ئاره زووی لیدانی هه بایه به ئاسانی له نیوی ده برد. هه ر به ر له وه ی که ئایرووم داوای لابر دنی بکات، من خو م بیروم له گواستنه وه ی کردبووه وه.

۴- داوای دووه متان سه بارهت به کرینی دانه و پیله و شتی پیویست، ئه وه پیویست به وه ناکات که نوینه ره کانتان خو یان ماندوو که ن و دی به دی بگه رین، له به ر ئه وه ی من شته کانی دیکه یان بۆ ئاسانتر ده که م. من رینگه به هه موو ئه و که سانه ده ده م که دانه و پیله و کاو شته کانی دیکه یان بی کۆسپ خستنه ری ببه نه شاری سه ردهشت و بیانفرۆشن.

۵- سه بارهت به دیاری به که تان (۲ ملیۆن تمه ن)، وه رم گرت و وا منیش ده یکه مه وه دیاری بۆ سه ربازه کانی خو تان، پیم وایه که سه ربازه کانی ئیوه پتر پیویستی یان پتی هه بیت چونکه ده وه له تی شاهه نشایی ئیران،

بۆ ھەر سەربازە، مانگی یەک تەن دادەن، بەلام ھەر یەک لەسەربازەکانی ئیمە مانگانە (۱۲۰) تەن وەر دەگری، جگە لە ئازووقە ی خۆی و مال و مندالی.

ئەوجا داوام لیکرد کە ئەوانیش ئەم داوایانە ی ئیمە جی بە جی بکەن:

۱- لا بردنی سەرھەنگ پزیشکیان لەسەر دەشت لەبەر ئەوەی مرۆڤتیکی پرۆپالانتەچی، ئازاوەچی و تیکدەرە.

۲- ھەمەد قادر نیوتیک کە ئیستە لای سەرھەنگ پزیشکیانە لەسەردەشت، ئەسپیک و تەنگیک و دەمانچە یەکی لە شارەوانی مەھاباد فراندوو و دەبیت بە ھۆی شتەکانەو بەیدەنەو دەست ئیمە.

۳- رینگەدان بەھەر سەربازتیکی ئیمە کە بە چەکەو بە شت کرین یاخود بۆ سەردانی کەسوکاری دیتە سەردەشت.

۴- ھەر کەسێکی ئەھلیی کە پەسولە ی ئیمە ی پی بیت ریی لی ناگیریت بۆ ھاتنە نیو شاری سەردەشت.

پاش سی کاتژمێر و تووتی نیوان یە کدی، لەسەر ئەو خالانە ی سەردەو ریککەوتین... پاش ئەو چوومە مەلا شیخ بۆ سەردانی بنکە کەمان.

پاش دوو رۆژتیک ئەو دەمانچە و تەنگ و ئەسپە ی کە ھەمەد قادر، رفاندبووی بۆمان ھاتەو و نامە یەکی سەرلەشکر ئایروومیشی لە گەلدا بوو کە لەویدا نووسی بووی: "وا ئەو شتوومە کەمان بۆ ناردنەو، بەلام ھەمەد قادر بەرەو عیراق ھەلاتوو. ھەر و ھا لەسەر داوای ئیسو سەرھەنگ پزیشکیانمان لە سەردەشت گواستەو."

شایانی باسە دووایی وەک بیستمەو، ھەمە قادر و سەرھەنگ پزیشکیان رۆشتبوون بۆ سلەمانی. سەرھەنگ بە کارتیکی تایبەتی دەولەت نێردرابوو، لەویش راپۆرتیکی دوور و دریتی دژ بە من دا بوو ھکوومەتی عیراق.

شهری مه کلاوه

مه کلاوه گوندیکه، که وتووته سهر ریگای نیوان سهردهشت و بانه. لهوی پزستیکی ئیمه به سهرکردایه تی کاک حه مه د مه ولود، بۆ چاودیری ئه و ریگه یه داندرا بوو. مانگێ تیپه ری کردبوو به سهر کۆیونه وه کافماندا، ده گه ل سهرله شکر ئایرووم، چوار بارزانی بۆ کرینی هه ندیک شتوومه کی پتویست بۆ مه کلاوه ده چوون ده بین که ستونیک (رتل) سهریازی ئیرانی، (۴) تانک و زری پۆشیان له گه له و ماشینه کانیشیان به سهریاز و چه ک ته نراوه و نیازیان هه یه له مه کلاوه به ره و سهردهشت تیپه رن. سهرله شکر ئایروومیشیان له گه ل ده بیت.

بارزانی یه کان ده ستوبردانه داده مه زین و ئیشاره ت ده دهنه ماشینه که ی سهرله شکر که رابوه ستی. له و کاته دا که ماشینه که ی سهرله شکر ده یه وی دوور بکه ویتسه وه نارنجوکی تی دسه ره وین، به لام به داخه وه هیچیان ناته قه وه، له م هینان و بردنه دا شه ر به گهرمی ده ست پیده کات، جه ماعه تی حه مه د مه ولودیش که له نیو گوند ده بن ده که ونه نیو شه ره که وه، مه کلاوه ش زۆر له ره به ته وه دوور نی یه و له گه ل به ده نگ هاتنی ته قه کان. ده ستوبردانه چه ند بارزانی یه کم ئاماده کرد، له هه مان کاتیشدا (۱۰۰) سواری گهورک که له گه ل کاکه لالا ئاغا له ره به ت بوون پیکه وه به ره و مه کلاوه رویشتین، ویستمان له دوو لاهه ئابلوقه ی شه ره که بدهین، پیش ئه وه ی بگه ینه ناو شه ره که دوژمن چاوی به هیزه که مان که وت که به هاوکاری کاک حه مه د مه ولود و هیزه که ی ده چین، هینده یان پی کرا، که به ره و سهردهشت هه لپین، که گه یشتینه مه کلاوه دیتمان، چوارده که س له دانیشتوانی گوند به ده ستی دوژمن شه هید و بریندار کراون، سهریازیکی کاک حه مه د مه ولودیش شه هید کرابوو، زۆر به په له برینداره کانم ره وانیه مه هاباد کرد، که له ویتسه وه بنیردرین بۆ نه خوشخانه ی ته وریر، چوار مندالی بی باوک له یه ک مالد خراپ بریندار کرابوون.

سه‌بارت به و رووداوه راپورتی‌کمان بۆ مه‌هاباد نووسی و ئەوانیش تارانیاں ئاگادار کرد له چۆنییه‌تی شکاندنی په‌یمان و ریکه‌وتننامه‌ی هه‌ردوو لا، له لایه‌ن سه‌رله‌شکر ئایروومه‌وه داوایان له تاران کرد که زۆر به توندی ئایرووم سزا بدریت.

پاشان فه‌رمانی‌کم له لایه‌ن په‌یشه‌وای به‌ریز بۆ هات (ئه‌و هه‌زه‌ی من په‌توه‌ندی ته‌نی به شه‌خسی په‌یشه‌واوه هه‌بوو، له‌به‌ر ئه‌وه فه‌رمانم له هه‌یج که‌سیکی دیکه‌وه وه‌رنه‌ده‌گرت) که جاری ئیمه هه‌یج هه‌رشیک نه‌که‌ینه سه‌ریان، به‌لکو لیژنه‌یه‌ک له نوینه‌رانی تاران - مه‌هاباد بۆ لیکۆلینه‌وه‌ی ئەم کاره‌ساته پیک دیت تا تاوانباری هه‌لوه‌شاندنه‌وه‌ی ریکه‌وتننامه‌که سزا بدریت.

سه‌ده‌نای سالی ۱۹۴۷

ئه و لیژنه‌ی لی‌کۆلینه‌وه‌یه‌ی که پیتیست بوو پیک بیت تا ئه‌ورۆکه‌ش نه ره‌نگی هه‌بوو نه بۆنی. کاتیکی زۆر تیپه‌ری کرد و چه‌ند ئالایه‌کی کوردستانم بۆ هات که گویا حکومه‌تی ئییران به‌لینی داوه تا نه‌ورۆزی ئه و ساله ۱۹۴۷ له شکره‌که‌ی له سه‌رده‌شت و بانه راگۆیز کات و به بی شه‌رکردن هیتی کۆماری مه‌هاباد جیگای بگریته‌وه و ئه و ئالایانه‌ش له‌سه‌ر ده‌زگاکان (دائیره‌کان) هه‌لبکرتین.

به‌لام له راستی‌دا که له بارودۆخه‌که وورد ده‌بوومه‌وه و سه‌رنجی جموجوولی هیزه‌کانی ئییرانیشم ده‌دا، مه‌سه‌له‌که‌م به چه‌شنیک ده‌هاته پیش چاو که مه‌ترسی لی بکرتیت، پی ده‌چوو که ئییرانی‌یه‌کانی جگه له فرت و فیئل و خو‌ئاماده‌کردن بۆ کارتیکی گرنگ هیچی دیکه‌یان لی چاوه‌روان ناکرتیت، ئه و بارودۆخه وای لی کردم که نامه‌یه‌ک بۆ پیشه‌وای مه‌زن له‌م باره‌وه بنوسم، له‌ویدا ئه‌وهم خستبووه به‌رده‌ست پیشه‌وا که: "هه‌لبیست و جموجوولی حکومه‌تی ئییران هیچ پی ناچیت که به ناشتی له شاره‌کان ده‌ربچن، به‌لکو به پیچه‌وانه‌وه من وا تیده‌گه‌م که کارتیکی گرنگیان به‌ده‌سته‌وه بیت. خو‌ئه‌گه‌ر نا پروپالانته‌ی دژ به ئیمه‌یان و نامه‌نوسین و به‌لینی ئال و والا به عه‌شیره‌ته‌کان جیی گومان کردنه و دیاره که دوژمن پتر خه‌ریکی خو‌قایم کردنه".

دوای شه‌ری مه‌کلاوه‌ش به به‌کجاری ریگه‌ی نیوان سه‌رده‌شت و بانه‌م گرت و هاتووچۆ کردنی سه‌ریازه‌کانی ئییرانیم به‌ویدا قه‌ده‌غه کرد. له هه‌مان کاتیشدا وه‌لامم نارد بۆ سه‌رله‌شکر ئایرووم که تا لیژنه‌ی لی‌کۆلینه‌وه نه‌یه‌ت ئه‌وا له هه‌ر سه‌ریازتیکتان ده‌ده‌ین که به‌ویدا تیپه‌ریت و پیشه‌واشم له‌و باره‌وه ئاگادار کرد. هه‌روه‌ها هیزه‌کانم له‌و جیگه ستراتیژیانه دامه‌زراند که ده‌مانتوانی به‌ریه‌ره‌کانی دوژمن بکه‌ین و ده‌ستی لی بوه‌شینین، داواشم له‌مه‌هاباد کرد که هیزیکی دیکه‌شم بۆ بنییرن، خو‌ئه‌گه‌ر له توانادا بیت

په لیک توپخانه ش، که نه و ده مه ده توانم به ناسانی سه رده شت بگرم. دوو ههفته به سه ر نامه که دا تیپه پری کرد بوو، سه رهه ننگ عه زیمی، که نه فسه ری پیوه نندی (ارتباط) به که م بوو و خوئی و هیزی فه رمانده ی له میان دوو داد نه نشتن، هاته ره به ت و پیشوا زیمان لی کرد. دوای که میک پشودان گه شتی کمان به بنکه ی هیزه کافمانا له به ری سوئسنایه تی و گه ورکان کرد. گه لیک خو شحالی و ره زامه نندی سه باره ت به ری کوپیتی و وره به رزی سه ربازه کافمان پیشاندا.

سه رهه ننگ عه زیمی که له کو ماری ته ور تیزدا گه لیک له پیش و به ده سه لات بوو، مرؤیه کی دهسته پیانو و رووخسار جوان و لی هاتوو بوو. وه ک بو م ده رکه وت نه فسه ری کی به توانا و زانیاری به کی ته واویشی له سه ربا زیدا هه بوو. پیی و وتم داخوازی به کانتان چی به؟ پی م ووت: به ره و زستان ده چین و ره ننگ هه یه که له به ر به فر و باران هاتو چوژی نیوان نیمه و مه هاباد زور زه حمه ت بییت و گه لیک جار به ته واوی نامینتی، له به ر نه وه پیو بیستیمان به (۶) شه ش مانگ ئیحتیاتی تازوقه و خو راک و فی شه ک هه یه بو هیزه کافمان. چونکه ده بییت زور وریا بین، نه بادا دوژمن ده رفه ت له م زستانه وهر بگری و هیترشمان بینیتته سه ر، به دوریشی نازانم که دوژمن ده ست بوه شینتی و له به ر نه وه پیو بیسته که نیمه ده ست پیش خه ر بین و بو نه و مه به سه ش پیو بیستیم به په لیک (فصیل) توپ هه یه، واته (۳) توپ، خو نه گه ر نه و توپانه له ده ستدا بن، نه واه به ناسانی سه رده شت ده گرم، چونکه نه و قوللانیه دوری سه رده شت به توپ نه بییت ویران ناکرین، خو نه گه ر نا بی نه وانه هیترش بردنمان بو شار زیانیکی زورمان لی ده دات خودا پشتیوانمان بییت نه و بطریه (۱۲) توپیه سه رده شت به هی خو م ده زانم. نه وه شم ناگاداری سه رهه ننگ عه زیمی کرد که ژماره یه ک له سه ربازی جه ربه زه و چالا کم خستووته نیو شاری سه رده شت که له کاتی هیترش بردنمان بو سه ر شار ده توانن دوژمن بشله ژین و سه ری لی بشیوینن، که نه مه ش کاری نیمه گه لیک ناسان ده کات، به لام ته نی کو سپ له

پیشماندا هەر قوللهکانن که چاره‌ی ئەمانەش بە تۆپ دەکرین. سەرەه‌نگم له‌وه‌ش ئاگادار کرد که هیزیکیشم بۆ (قوه‌ی اعزامی) ئیحتیات پێ دەوی. سەرەه‌نگ عه‌زیمی له‌وه‌لامی قسه‌گامدا ووتی: "سه‌بارەت به‌ خوارده‌مه‌نی و ئازووقه‌ و ته‌قه‌مه‌نی سووک، چ کاتیکی چووینه‌وه‌ مه‌هاباد سەردانیکی میان‌دواویش بکه‌ ئەم شتانه‌ت وورده‌ وورده‌ جی به‌جی ده‌که‌م، به‌لام تۆپه‌کان له‌ کۆماری ته‌وڕیز داوا ده‌که‌م ئەم شتانه‌ت له‌ ماوه‌ی ۲-۳ مانگدا بۆ ئاماده‌ ده‌که‌م، هەر چه‌نده‌ تارماییه‌کی ره‌ش له‌ ئاسمانی وولاتدا به‌دی ده‌کرێ و هه‌ندێ له‌ بیگانه، زرووفتیکی سیاسی ناله‌باریان بۆ دروست کردوین، به‌لام ئومیده‌وارم که له‌م تاریکی به‌ ده‌رچین و به‌ره‌و رووناکی بڕۆین. پیم خۆشه‌ له‌ میان‌دواو چاوم پیت بکه‌ ویت هه‌ندێ له‌ داخوازی به‌ کانت به‌ په‌له‌ بۆ جی به‌جی بکه‌م".

پاش ئەوه‌ به‌ مانگیکی چوممه‌ مه‌هاباد و ئەو وتوێژه‌ی له‌ نیوان من و سەرەه‌نگ عه‌زیمی دا کرابوو پیشکه‌ش به‌ پیشه‌وام کرد. پاشان له‌ گه‌ڵ به‌رێزیدا چووینه‌ باره‌گای حیزب، له‌وێ تا قمیکی له‌ جوقی مۆسیقای سه‌ریازیان له‌ ته‌وڕیزه‌وه‌ بۆ هاتبوو، هەر وا ته‌ماشامان ده‌کرد. بۆریه‌ک که له‌ هه‌موو ئەوانی تر گه‌وره‌تر بوو، رووم کرده‌ پیشه‌وا و وتم: خۆزیا له‌ بری ئەمانه‌ دوو تۆپیان بۆ ده‌ناردین. فه‌رمووی ده‌میکی هه‌ول ده‌ده‌م، به‌لام رووسه‌کان ناهیتلن که بماندریتن. و وتم: هەر چۆنیک بچ قه‌ناعه‌تی ئەوه‌یان پێ بکه‌ که به‌ کاره‌ینانی ئەو تۆپانه‌ ته‌نی به‌ فه‌رمانی جه‌نابت ده‌بیت، بۆ ئەوه‌ی چی دی که گومان و مه‌ترسی‌یان نه‌می‌نیت و گه‌ر هاتوو تۆپه‌کانیان داینن ئەوا تۆپه‌کان به‌نه‌ من و فه‌رمانیکی زۆر توندیشیان له‌ گه‌ڵ بنیرن که به‌ کاره‌ینانی ئەو تۆپانه‌ قه‌ده‌غه‌یه‌ ته‌نی بۆ پاراستنی بنکه‌که‌ نه‌بیت، ئەو ده‌مه‌ که منیش هه‌لم بۆ هه‌لکه‌وت تۆله‌ی کوشتاری دوژمن ده‌که‌مه‌وه‌ که له‌ خه‌لکی بچ تاوانی مه‌کلاوه‌ کردی و په‌یمانی شه‌ر راوه‌ستانه‌که‌یان شکاند. به‌ پشتیوانی خودا له‌ ماوه‌ی شه‌و و روژتیکدا بانه‌ و سه‌رده‌شت به‌و تۆپانه‌ ده‌گرم. ئەوسا له‌ سه‌ر شکاندنی فه‌رمانه‌که‌تان من به‌نه‌ دادگا و با تیر باران

بکریم خو ئه گهر ئه و دوو نئوچه يه له دوژمن بستينمه وه ئیدی جاریکی تر نایدريته وه .

پاش ئه وه ی له قسه کانم بوومه وه ، پيشه واکه ميک راوه ستا و ته ماشايه کی کردم و چاوه کانی فرمیسکی تیدا قه تیس مابوو ، په لی گرم و چووبنه دهره وه و فه رمووی :

"سه رهنگ عه زیمی گه لیکت لی رازی به و له وه زعی هیزه که شهت خو شحاله و داوای کردوه که بجیته میانداو ، کاری پیت هه به . با بزانی خوا چی ده کات ، به لام هه ندیک ته م و مژ ئاسمانی ولاته که مانی داپوشیوه و گهر ئه مه نه مینئ ئه واهه موو جوړه چه کیکمان ده بیت . جاری و توپژ له نیوان "قه واملسه لته نه" و رووسه کان هه به که ئیمتیازی پشکنینی نه وت له ئیران و دهریای خه زهر بده نه رووسه کان ، به لام هیوادارم رووسه کان به به لئینی قه وام هه لته خه لته تین" .

ههروه ها ماشینیکی تازه شیان بو هاتبوو ، ئه ویشی پیدام و داوای لی کردم که بچمه لای سه رهنگ عه زیمی .

چووم بو میانداو و له وئی له گه ل سه رهنگ عه زیمی و سه رکردایه تی هیزه که ی کو بوومه وه . سه بارهت به زرووفی ولات و هیزه کانمان و پیوستی جه بهه کان دوواین . وا دهرده که وت که سه رهنگ عه زیمی مه ترسی له ووتو پژی نیوان قه واملسه لته نه و رووسه کان هه به و پیی و وتم : "که قه واملسه لته نه باش ده ناسئ و ده زانییت چ که له ک باز و کوئه له سیاسه تدا . دوور نی به که رووسه کان هه لته تینئ ، قه وام په روه رده ی ئینگلیزه کانه و ئیسته ئه مریکا پشتیوانی لی ده کات ، خو ئه گهر بیت و ریک بکه ون ئه و دوور نی به رووسه کان ده ستبه ررداری کوردستان و تازه ربايجان بن و مهیدانیش بو ئینگلیز و ئه مریکا چۆل بکریت" . پاشان ووتی : که هه ر له سبه یینئ به دواوه ئازووقه و شتومه کی پیوستی بو هیزه که مان ده نیتریه ره بهت که به شی زستان بکات . هه ندیک پاره شی پیدام ، که پیوستی بنکه کانی پی جئ به جئ بکه م .

پاشان گه پرامه وه بۆ مه هاباد و ته واوی ئه نجامی دانیشتنه که مانم پیشکەش به پیشه واکرد. دووایی به ره و ره به ت گه پرامه وه. ورده ورده نازووقه مان بۆ ده هات و خه زنه ده کرد، ماشینه کانیشمان پر له دار ده کرد و ده ماننارده وه بۆ باره گای حیزب له مه هاباد، که به سه ره ئه و مالانه ی که پیوستیان پییه تی دابه ش بکریت. ههروه ها مه بله غییک پاره شمان به چند گوندنشینییک دابوو که دار بکرن، ئه وانیش مهردانه به م کاره هه لده ستان.

هه ره سه ره داوای من ژماره ی (٤٠٠) چه کدار له گه ل زێرۆ به گی هه رکی نیردران بۆ هه یزه که م، منیش له گوندی (هه مران)م دانان به نیوی ئیحتیاته وه بۆ پاراستنی پشتی جه به ه که مان. له لایه کی دیکه وه درێژه پیدانی وتوێژی نیوان قه واملسه لته نه و رووسه کان بووه هۆی به ستنی په یمانیک له نیوان هه ره دوو لایاندا که به و پییه ئیمتیازی پشکنینی نه وتی سه رووی (باکووری) ئییران له که ناری ده ریای "خه زه ر"ه وه بدریته رووسه کان، به لام دان پیدانان و په سه ندکردنی ئه و په یمانه خرایه ئه ستۆی ئه و په ره له مانه نوێیه ی که ده بوا سه ره له نوێ هه لبژێردریته وه. پاش ئه و ریکه وتنه دوو قۆلبیه ی هه ردوولا و به پیی ئه و پیلانه ش که هه ردوولا سازیان کردبوو: نه هه یشتنی هه ردوو کۆماری نازه ربا یجان و مه هاباد، برووسکه یه ک له تاران ه وه ئاراسته ی سه ره ک کۆماری ته ورێز "جه عفه ر پیشه وه ری" کرا که له ویدا هاتبوو: "هه یزی شاهه نشا دیته ته ورێز بۆ سه ره په رشتی کردنی هه لبژاردنی په ره له مانی نوێ تا ری له هه موو فرت و فیل و که مو کورپیه کانی هه لبژاردنه که بگریت بۆیه نابیت به ره هه لستی لی بگریت". به لام دیار بوو که ئه مه پیلانییک بوو له لایه ن تاران ه وه ریکه خرابوو، له پیشه وه له گه ل چند ئه ندامیکی وه زاره تی ته ورێزدا ریک که تبوون بۆ تیکدانی کۆماره که. له وه لامی برووسکه که ی تاران، جه عفه ر پیشه وه ری نووسیبوی!

"به گوێره ی ئه و په یمانه ی که له سه ره ری ریک که وتووین، له شکری نازه ربا یجان به له شکری ئییران داده نریت، بۆیه پیوست به ناردنی له

شکری ئیران ناکات بۆ چاودیری کردنی ههلبژاردنی په‌رله‌مانی نوێ، له
شکری نازه‌ربایجان ده‌توانیت بێ هیچ لایه‌نگیری کردنی‌ک سه‌ره‌به‌رشتی
ئهو ههلبژاردنه‌ی نیو خۆی بکات."

به‌لام له راستیدا تاران هیچ گوێی نه‌دایه وه‌لامه‌که‌ی جه‌عفه‌ر
پیشه‌وه‌ری، چونکه‌ خیانه‌تکارانی وه‌زاره‌تی ته‌وریز هه‌موو شتیکیان له‌گه‌ڵ
تاراندا براندبۆوه که به‌هاتنی له شکری ئیران ده‌ست به‌سه‌ر کۆمار دا
بگرن.

کۆماری ته‌وریز چه‌ک و ته‌قه‌مه‌نیه‌کی زۆر باشی هه‌بوو، به‌لام ده‌ستی
خیانه‌تکاری نیو خۆیان ئهو ده‌رفه‌ته‌ی له ده‌ست دان، که سوود له‌و چه‌کانه
وه‌ربگرن، شایانی باسه که کۆماری مه‌هاباد له ریگه‌ی ئه‌وانه‌وه نازووقه و
چه‌ک و ته‌قه‌مه‌نی بۆ ده‌هات. کاتی‌ک که له شکری ئیران به‌ره‌و ته‌وریز چوو
هیچ جو‌ره به‌ره‌نگاری و به‌ره‌هه‌لسته‌یه‌کی پیتیستی به‌رامبه‌ر نه‌کرا.

له ئه‌نجامدا جه‌عفه‌ر په‌یشه‌وه‌ری و ژه‌نرال غولام به‌حیا له‌گه‌ڵ (١٥٠٠)
سه‌ربازدا به‌ره‌و رووسیا هه‌لاتن و خیانه‌تکاره‌ خۆفرۆشه‌کانیش ده‌ستیان
به‌سه‌ر ته‌وریزدا گرت.

سه‌ره‌ه‌نگ عه‌زیمی که هیچ ئاگای له‌و فرت و فیل و پیلانانه نه‌بوو، ئهو
ده‌مه له‌ورمی ده‌بیت که ده‌گه‌ریتسه‌وه بۆ ته‌وریز ده‌یگرن و له سی‌داره‌ی
ده‌ده‌ن.

نامه‌ی پیشه‌وا و چوونم بۆ مه‌هاباد

ئه‌و ده‌مه‌ من له ره‌به‌ت بووم و خه‌ریکی کاروباری سه‌ریازه‌کانم بووم، ساڵ به‌ره‌و ته‌واوبوونیش ده‌چوو، نامه‌یه‌کم له‌ پیشه‌واوه‌ بۆ هات، له‌ویدا فه‌رمووبوی:

"ته‌وریز خیانه‌تی لی‌ کرا، جه‌عفه‌ر پیشه‌وه‌ری و غولام یه‌حیا رویشتن بۆ رووسییا. پیوه‌ندی له‌گه‌ڵ دوژمن بیره، یه‌کیک له‌ جیتی خۆت دابنی و خۆشت به‌ره‌و مه‌هاباد بگه‌ریتوه‌ تا چاره‌یه‌کی وه‌زعی خۆمان بکه‌ین".

که‌ ئه‌و نامه‌یه‌م به‌ده‌ست گه‌یشت کات ئیواره‌ بوو، ده‌ست به‌جی فه‌رمانم دا که‌ ئه‌و تازوو‌قه‌ و خوارده‌نی‌یه‌ی هه‌مان بوو به‌سه‌ر دانیشتوانی‌دا، دابه‌ش بکه‌ین. زیترۆ به‌گم کرده‌ جینیشنی خۆم و فه‌رمانم دایه‌ که‌ بۆ روژی دوایی هه‌تزه‌که‌مان به‌ره‌و مه‌هاباد بکشیته‌وه‌، خۆشم له‌گه‌ڵ دوو سه‌ریازدا به‌ره‌و مه‌هاباد که‌وتمه‌ ری و نیوه‌ شه‌و گه‌بشینه‌ گوندی (خه‌راجه‌) له‌ دۆلی زمزیران.

ماشینیک که‌ ئه‌و روژه‌ به‌ باره‌وه‌ ناردبووم بۆ مه‌هاباد له‌وی مابۆوه‌و برای خه‌زانه‌که‌شم ئه‌سه‌ده‌ حاجی حه‌مه‌د ئاغاشی تیدابوو، ئه‌ویشم له‌گه‌ڵ خۆم هه‌لگرت. بۆ به‌یانی‌یه‌که‌ی گه‌یشتمه‌وه‌ مائی له‌مه‌هاباد. له‌وی دیتم ساڵه‌ح عه‌بدولعه‌زیز له‌گه‌ڵ (۵) بارزانی دیکه‌ که‌ مه‌لا مسته‌فا به‌ ئیشکچی له‌ مالمانی داناوون، مالمیان گشت پیچاوه‌ته‌وه‌ و چاوه‌روانی من ده‌که‌ن. مه‌لا مسته‌فا له‌ مائی جه‌عفه‌ری که‌ریم ئاغا بوو، که‌ دونیا ته‌واو رووناک بۆوه‌ رویشتم بۆ لای له‌ نیزیکی مالمان تووشی هاتم ئه‌ویش هه‌ر به‌ره‌و لای ئیمه‌ ده‌هات، پیتکه‌وه‌ گه‌راینه‌وه‌ مائی و پاش که‌میتک دانیشتن بریارمان دا بچینه‌ دیدنه‌ی پیشه‌وا. مائی ئیمه‌ و مائی پیشه‌وا لیتک نزیکی بوون و له‌سه‌ر هه‌مان شه‌قام بوون، که‌ چووینه‌ ده‌ری پیشه‌وا‌ی به‌ریتزمان له‌سه‌ر شه‌قامه‌که‌ دیت و چووینه‌ پیشوازی ماندوو‌بوونی لی‌ کردم و فه‌رمووی که‌ چاک بوو گه‌یشتمه‌ جی.

دووا و تووتیری نیوان پیشه‌وا و مه‌لا مسته‌فا

هەر له‌به‌ر ده‌رگاکه‌ی سه‌ر جاده‌که، مه‌لا مسته‌فا چوه پیتشی به‌پریز پیشه‌وا و فه‌رمووی: "حه‌زرتی پیشه‌وا‌ی فه‌رمانده - تکام ئه‌وه‌یه که له‌گه‌لمان له مه‌هاباد ده‌ریچیت. ئه‌گه‌ر به‌ته‌نی بمینم هه‌وت سا‌ل ئالا‌که‌ت له‌سه‌ر سه‌رم هه‌لده‌گرم، مانه‌وه‌ت لی‌ره مه‌ترسی له‌ دوایه. حکومه‌تی ئیران له‌ سیداره‌ت ده‌دات". پیشه‌وا فه‌رمووی: "مه‌لا مسته‌فا له‌ هه‌موو سه‌رده‌مه‌یکدا سه‌لماندووته که تو‌ دل‌سو‌ز و کو‌لنه‌ده‌ری نیشتمان په‌روه‌ر و خه‌بات‌گه‌یری، مه‌رد و وه‌فاداری، چاک ده‌زانم که حکومه‌تی ئیران له‌ سیداره‌م ده‌دات، به‌لام من له‌ خو‌شیدا له‌گه‌ل خه‌لکی مه‌هابادا بووم، ئه‌وا له‌ ناخو‌شیدا به‌جیان ناهیلیم. مردن و ژیانم له‌گه‌ل ئه‌وان دایه، گه‌ر ئیسته به‌جیان بیلیم عه‌شیره‌ته‌کانی مه‌هاباد به‌ردبارانمان ده‌کن. به‌ کوشتی خو‌م رازیم نه‌وه‌ک مه‌هاباد به‌ ویرانی ببینم، فه‌رموو با بچین بو‌خانه‌قای نه‌هری (مزه‌گه‌وتی "هه‌باس نا‌غا")، ئه‌گه‌ر میلله‌ت بیرو‌رای وابوو که جیان به‌یلم، ئه‌وا مانعم نیه، ئه‌گه‌ر نا ده‌مینمه‌وه تا له‌ شکرێ ئیران دیته‌ ناو مه‌هاباده‌وه".

پاشان رووی له‌ من کرد و فه‌رمووی: "ماشینه‌که‌ی منیش به‌رن و سوودی لی‌ وه‌ریگرن". پیم ووت که حه‌زرتی فه‌رمانده ده‌بیت لیم بیوورن، چاوم به‌رایبی نادات که ماشینی پیشه‌وا به‌کار ببینم، تکام وایه ئه‌و داوایه‌م لی‌ نه‌کن و بو‌خو‌ت بیسووتینه. ئه‌گه‌ر به‌ پێ پرۆم ئه‌وا ماشینی پیشه‌وا به‌ کار ناهینم.

که چووینه‌ خانه‌قای نه‌هری، خه‌لکیکی زوری مه‌هاباد له‌وی بوون و تکایان له‌مه‌لا مسته‌فا کرد که شه‌ر نه‌خاته ناو مه‌هاباد و به‌لینیشیان نه‌دا که پیشه‌وا له‌گه‌لمان بیت به‌و هومیده‌ی که حکومه‌تی ئیران ده‌یبه‌خشی.

دراوسیتکهی ئیمه (سه مه دۆڤ)، که نوینه ری سۆڤیت بوو له مه هاباد
رۆژی پیشووتر هه لاتیوو، ته نانه ت جیهازی بی ته له که شی (لاسکی) لی
به جی مابوو، هه روه ها مسته فا خوشناو و ئه نوهر دلسۆز و خانه واده کانیا
چوو بوون بۆ ورمی و به و نیازهی له ویتوه بچنه روسیا.

چوونم بۆ نهغهده

که له مزگهوت گهراينهوه، مهلا مستهفا فرمووی: "بیستومه که له نهغهده قهرهپهپاخ ری بهو مالانه دهگرن که بۆ شنۆ دهچن و رووتیان دهکه نهوه، بگه ره ئهوی و دهست بهسه ر نیچه کانی نهغهده و شنۆ دا بگره، و ری خۆش بکه بۆ کشانهوهی ئهوه هیز و ماله بارزانی یانهی که روو لهوی دهکن. ههروهها فرمووی: کاکم (محهمهده سهدیق) له شنۆیه و هیزکی له گه لدايه و ئاگاداری به کدی بن، منیش لیته ده منیم و چاوهروانی ئهوه هیزه ی کاک عیزهت عه بدولعه زیز ده کهم که له ساین قه لایه و بۆ یارمه تی دانی هیزی ئازهر بایجان چوه تا ده گه پینه وه".

پاش ئه وهی من به ماله وه به ره و شنۆ چووم. له ریگه ی شنۆ که له گه ل ریگه ی نهغهده لیک ده داته وه، هه ره له دووره وه خه لکیکی زۆری قهره بالخ به ره و ئه و دوور بیانه ده هات، چه ند ده ستر تیزیکمان به سه ردا کردن و بلاوه یان لی کرد.

چوینه شنۆ، له ویش زانیم که شیخ محهمهده سهدیق و حهمه ده ئاغای میترگه سووری به ره و نهغهده رویشتون. روژی دواتر منیش چووم بۆ لایان. که کاک عیزهت عه بدولعه زیز و هیزه که ی گه را بونه وه مه هاباد، له ویتوه له گه ل مهلا مستهفا چووبونه ده ری و له گوندی مه حمه شه که ده که ویتته نیوان مه هاباد و نهغهده مابونه وه.

رؤیشتنی مه‌لا مسته‌فا بۆ تاران

پاش ئه‌وه‌ی که شیخ محهمه‌د سه‌دیق له نه‌غه‌ده جیگیر بوو، منیش چوومه نه‌غه‌ده، سی رۆژیک تیپه‌ری کردبوو، نامه‌یه‌کم له مه‌لا مسته‌فاوه به‌دهست گه‌یشت، که تییدا ده‌یفه‌رموو:

"وا من و کاک عیزه‌ت و کاک میرحاج و کاک نوری ئه‌حمه‌د طه‌ ده‌رۆین بۆ تاران، تۆش له‌گه‌ڵ کاکم شیخ ئه‌حمه‌د چیتان به‌ به‌رژه‌وه‌ندی زانی بیکهن، ئیمه‌ ده‌چین بۆ ریگه‌ی هات و نه‌هات".

منیش ده‌ست به‌جی (شفره‌یه‌کی ئاسانم) له‌ چه‌ند پیتییک دروست کرد، که هه‌ر پیتیه‌ی مانایه‌کی تایبه‌تی، پیچه‌وانه‌ی مانا ئاساییه‌که‌ی خۆی ده‌دا، ئه‌م شفره‌یه‌م له‌گه‌ڵ نامه‌یه‌کدا بۆ نارد و بۆم نووسیوو گه‌ر هاتوو له‌ تارانوه‌ نامه‌ی نارد ئه‌وا به‌پیتی ئه‌م پیتانه‌ بینوسی که به‌ چه‌شنی نامه‌ی ئاسایی، وه‌ک نامه‌ی دوو که‌س، ده‌نوسریت. هه‌له‌ته‌ که ئیمه‌ مانایه‌کی تایبه‌ت و جیاوازمان له‌ مانا ئه‌سلی‌یه‌که‌ی خۆی دانابوو.

پاش چوونی مه‌لا مسته‌فا بۆ تاران، گشت ئه‌و بارزانی و خه‌لکانه‌ی که له‌گه‌ڵیدا بوون له‌ شنۆ و نه‌غه‌ده کۆبوونه‌وه و له‌سه‌ر فه‌رمانی شیخ ئه‌حمه‌د ماله‌ بارزانی‌یه‌کانم به‌سه‌ر گونده‌کانی نیوچه‌ی لاجان، شنۆ، نه‌غه‌ده... دابه‌ش کرد. هه‌روه‌ها بۆ سه‌ره‌رشته‌ی کردنی ئه‌و بارزانی و خه‌لکه‌ ئاواره‌یه، شیخ ئه‌حمه‌د کردمیه‌ جیگری خۆی.

هیزی ئیرانی تا گوندی مه‌حمه‌شه‌ هات و زیتتر نه‌ترازا، به‌رامبه‌ر به‌و هیزه‌ی ئه‌وان ئیمه‌ش هیزیکی بارزانی که (۵۰۰) چه‌کدار بوون، له‌ نه‌غه‌ده و ده‌وروبه‌ره‌که‌یمان دامه‌زراند و جیبی خۆیان قایم کرد. هه‌روه‌ها داوامان له‌ ئاغاکانی قه‌ره‌به‌پاخ کرد له‌ نه‌غه‌ده که ده‌سته‌به‌ری (تأمین) ئازوقه‌ی ئه‌و هیزه‌ و ئه‌و خه‌لکه‌ش بکه‌ن که له‌وین، بۆ ئه‌وه‌ی که دوژمن وا هه‌ست پی بکات و تیبگات که چه‌کداریکی زۆرمان له‌وی و له‌ نیوچه‌کانی

دیکه هه‌یه، وام به پتویست زانی که شه‌وانه له و هتیزه‌ی نیتو نه‌غه‌ده (۱۰۰-۱۵۰) چه‌کدارتیک به نه‌ینی بنیرمه گوندیکی دهره‌وه‌ی نه‌غه‌ده و سه‌ر له نوێ داوامان له جیگری قوئی خان و پاشا خانی نه‌غه‌ده کرد که مه‌سه‌له‌ی تازوقه‌ی ئه‌و چه‌کداره نوپیان‌ه‌ش (۱۰۰-۱۵۰) دابین بکه‌ن. چونکه ئه‌وهم باش ده‌زانی که رۆژانه هه‌والی ژماره‌ی چه‌کداره‌کامان ده‌گه‌یینرتیه له شگری ئیران و جاسوسیمان له‌سه‌ر ده‌کریت. بۆیه منیش وام پیشان ده‌دا که هتیزیکی گه‌لیک گه‌وره‌مان له نه‌غه‌ده هه‌یه تا دوژمن وهری نه‌میتتی و په‌لامارمان نه‌دات. هه‌روه‌ها ژماره‌یه‌کیش چه‌کدار و مالمان نارده گوندی کانی سپی که سه‌ر به فه‌تاح ئاغای هه‌رکی بوو (پیاویکی نان بده‌و ده‌وله‌مه‌ند و باش بوو، و له‌گه‌لماندا دۆست بوو).

شیخ محمه‌د و سه‌دیق و حمه‌د ئاغاش کرانه لیتپرسراوی نه‌غه‌ده، هه‌ر له‌و ده‌مه‌شدا سه‌ردانیکی نیتوچه‌ی لاجانم کرد بۆ دیده‌نی ئه‌و بارزانی‌یانه‌ی که له شیناوێ، زه‌رگه‌ته‌ن، خرابه، سه‌روکانی، په‌سوێ، سیلوی، خانی و دیهاته‌کانی دی دامه‌زرابوون. ئه‌مانه‌ش له لایه‌ن: حمه‌د ئه‌مین ئاغای پیران، قه‌ره‌نی ئاغای مامه‌ش، کاک مامه‌ندی مامه‌ش، حمه‌د ئاغای سه‌روکانی و عه‌شیره‌ته‌کانیان پالپشتی و یارمه‌تی ژیانیان ده‌کرا و پاش سه‌ردانه‌که گه‌رامه‌وه شنۆ.

به‌ر له ئیسته‌ ووتمان که له رۆژی تیک چوونی کۆماری مه‌هاباد دا کاک مسته‌فا خوشناو و کاکه ئه‌نهر دلسۆز به‌ره‌و ورمی رۆیشتبوون، به‌و نیازه‌ی که بچنه رووسیا. له رۆژیکی سه‌رما و سوێ و سه‌هۆلبه‌ندانیکی زۆردا له‌ماله‌وه دانیشتبووین (ماله‌که‌مان بریتی بوو له ژووریک له نه‌ومی ژیره‌وه و ژووریکی گچکه‌ش له نه‌ومی سه‌ره‌وه، به‌شی دووه‌می خانه‌که‌ش خودی ماله‌که‌ی تیدا ده‌ژیا)، ئه‌و کاته‌ش خیزانه‌که‌م و براکه‌ی تووشی نه‌خووشی تیفۆ هاتبوون و حالیان گه‌لیک په‌ریشان بوو، ژماره‌یه‌ک له براده‌رانیشمان، وه‌هاب ئاغا، جه‌لال ئه‌مین، عه‌بدولره‌حمان ته‌یب و هی دیکه‌شمان لا بوون و هه‌موو له ده‌وره‌ی زۆپاکه، که به‌درکه‌ گوینی

دامان گیرساندبوو، دانیشتبووین. ناو به ناویش ده چوممه ژووره که ی خواره وه بو سهردانی نه خو شه کانم تا بزنام کامه یان مردوون و ده گه رامه وه لای برادران. زور به دامای له و ژوورده ده ژیا یین و به رده و امیش و توژیژمان له سهر ته و بارودوخه ناله باره ده کرد. دهردی دلی خو مان هه لده پشت که یهک له برادران ووتی: به خوا هه کاک مسته فا و کاک نه نوه چاکیان کرد، ئیسته بو خو یان گه یشتونه ته رووسیا و حه ساونه ته وه.

زور به سهر نه م قسه یه دا تینه پهری، دیتم یه کییک خوی به حه وحی ماله که دا کرد و سهری ولاغییک راده کیشی. په نجه رهی ژووره که هینه ته ماوی بوو که ته ماشامان کرد نه مانناسی به وه و که چوینه پیشوازی بان ده بینین کاک نه نوه دل سوژ و خیزانه که یه تی. له سهرمان قسه یان پی نه ده کرا، دوا ی چهند ده قیقته یه ک خو گهرم کردنه وه، ئینجا کاک نه نوه زمانی کرایه وه و پیمان ووت که نه مرقو باسی ئیوه مان ده کرد که چاکتان کرد خو تان رزگار کرد و به ره و رووسیا چوون که چی لیتره ده تان بینین. نه و جا کاک نه نوه به سهرهاته که ی بو گپراینه وه و ووتی: "کاتییک که له گه ل کاک مسته فا و خیزانه کامان چوینه ورمی، له ویشه وه به نیازی باکو که و تینه ری، تا نیزیکی عه شیره تیک بووینه وه به نیوی "کوره سوننی" (کویره سوننی). له وئ گه لیک مه ترسیمان لی نیشته که مان گرن و بمانده نه وه ده ست حکومتی ئیران، له بهر نه وه ناچار گه راینه وه و چوون بو مهرگه وه پر لای سه یید عه بدوللا نه فه ندی نه هری ماینه وه، نه م نامه به شی بو ت نووسیوه". نامه که م خوینده وه، نووسوبیوی "ده ربازی رووسیا نه بووه و گه راوه ته وه مهرگه وه پر، ئیسته ش ده یه وئ تکای به خشینی لای شیخ نه حمده بو بکه م".

وهک له مه و پیش باسما ن کرد که شیخ نه حمده گه لیک له کاک مسته فا به گله یی بوو، هه مان گله ییشی له کاک نه نوه هه بوو، پیش نه وه ی ئیواره دابیت چوومه خزمهت شیخ نه حمده و مه سه له ی کاک مسته فا و کاک نه نوه رم له گه ل کرده وه. پی م ووت کاک نه نوه و خیزانه که ی له مالی ئیمه ن

و کاک مسته فاش له مالتی سهید عه بدوللا نه فندی نه هری به له مه رگه وه. شیخ نه حمه د هه مان گلهیی جارانی سه بارهت به هه لسوکه وتی مسته فا خوشناو به رامبه ر به بارزانی به کان جهخت کرده وه. له وه لامدا نه و راستیه م پیشکesh به شیخ کرد که مسته فا خوشناو وهک نه فسه رتیک قوریانی گه لیک داوه و چووه ته ریزی بارزانی به کان و خزمه تیکی زوری کرده وه. نیستاش له وه له لوتستانه ی پیشووی په شیمان و هه ر بویه ش داوای به خشینتان لی دهکات، خو نه گه ر نا نه ویش پیتی خوشه وهک نیتمه و نه فسه رهکانی دیکه که له گه لتانین بمایه ته وه. نه و جا لیبور دنیش بو نه و که سانه یه که تاوانیکیان کرد بیت.

پاشان شیخ فه رموی: وا من لیبی خوش بووم هه ر نه ولادی نیتمه یه، جا گه ر دهیه وی با مندالهکانی بنیریتته وه لای تو، به لام تا یهک دوو هه فته یهک خوئی ناشکرا نهکات تا هه موو بارزانی به کان ناگادار دهکهم که کهس رتی پی نه گرتیت، نه و ده مه خوئی سه ره سته که بیتته وه ئیره یاخود له هه ر کوئییهک به رزه وهندی بخوازیت منیش به و چه شنه وه لامی نامه که ی کاکه مسته فام دایه وه.

چوونه که ی مه لا مسته فا بو تاران چه ند هه فته یه کی به سه ر دا رویشتبوو، بی نه وه ی هیچ هه والیکمان به ده ست بگات. کاتی خوئی که کاک عیژهت عه بدولعه زیز له ساین قه لا بوو، چه ند توپتیککی له و تازه ربا یجانیا نه سه ند بوو که ویستبوویان بگه رینه وه لای حکومتی ئیران، و له گه ل خوئی هیئنا بوونی، منیش هه ر له و ماوه یه دا ژماره یهک بارزانیم له سه ر دانا بوون و مه شقم پی ده کردن تا به ته واوی فیتری به کارهینانی بیوون، له هه مان کاتا قه ناعه تم به جه نابی شیخ نه حمه د کرد که مانه وه ی نه و خه لکه له و نیوچه یه دا زوری خایاند و له توانای دانیشتوانی نیوچه که شدا نه ماوه که چیدیکه نه و خه لکه ئاواره زوره به خیتو بکه ن و پیو بیسته وورده وورده خو مان بگه یه نینه نیزیکترین نیوچه ی عه شیره تی جه لالیان، هه روه ها به وه ش قه ناعه تم پی هیئا که چاره یه کی دیکه شمان نی یه جگه له وه ی که

بچین بۆ رووسییا. بۆ ئه و مه به سته ش سى كه سم نارده لای ژه نرال
ئه تاكشيوۆف له ته وريژ كه هه ولى ئاسان كردنى هاتن و حه وانده وه مان
له وى بدات له و سى كه سه مان دو انيان له لايه ن كار به ده ستانى ئيرانه وه
به ند كران و ئه وى دي كه يان توانى خو ى رزگار بكات و بگاته وه لامان.
پي ى را گه ياندين كه ژه نرال ئه تاكشيوۆف ده لىت: خو مان بگه به نينه لای
جه لاليان و ئه و ده مه چو ولمان بۆ سو فىت رىك ده خات.

موسا خانى زه رزا - سه ره ك عه شيره تى زه رزا - له شنۆ داده نىشت،
رۆژنىك ده چىته ورمى و له گه رانه وه بيدا وىنه به كى كارىكاتۆرى مه لا
مسته فا و براده رانى له گه ل خو ى هينابوو كه له ورمى بلاو كرابۆوه. له
وىنه كه دا دوو سه ربا زى ئيرانى نىزه ى سه ر تفه نكه كانيان بۆ لای براده ران
درىژ كرده وه و له ژيره وه نو سرا وه كه ئه وانه زىندان كراون.

به رىژ شىخ ئه حمه د ناردى به شوپنمدا، كه چوومه لای دىتم گه لىك
سه غله ت و په شوكا وه، رووى تىكردم ووتى: "ره ئىس به كر، مه لا مسته فا
چو". واته فه وتا. منىش دلّم دا به وه كه شتى وانى به، وىنه كه ى
پيشاندام. پىم ووت كه مه رج نى به ئه وه راست بىت، پاشان كى ده لى كه
ده زگايه كى ره سمى ئه و وىنه به ى بلاو كرده بىته وه، هه ر چو نىك بىت
پىبوسته ئىمه كارىكى وا بكه ين كه بزاني چوونه كه ى مه لا مسته فا
ئه نجامى به چ گه ىشت.

دواى نه مانى كو مارى مه هاباد، له شكرى ئيرانى به رامبه ر ئه و نىوچانه ى
كه ئىمه ى تىدابووين، واته له گوندى مه حمه شه پتر تىپه رى نه كرده بو،
هه روه ها بوشيان نه ده چو وه سه ر كه به و زو وانه شه رمان له دژ به ربا بكه ن.

جا سه باره ت به و بارو دۆخه و چوونه كه ى مه لا مسته فا بۆ تاران و
نه بوونى هىچ وه لامىك لى يانه وه، له گه ل شىخ ئه حمه د دا برىارى پلانىكى
به م جو ره مان دا:

۱- فىل كردن له دوژمن، به بلاو كردنه وه ى هه والىك كه ده لى: - من و
كو مه لىك بارزانى به سه ركردا به تى حه مه د ئاغى مىرگه سوور و

ئەسەدەد خۆشەوی و ژمارەبەك چەكدارى دىكەى نابارزانى لە شىخ
ئەحمەد جىا بووبىنەتەو.

۲- ھىرش بردنە سەر مەھاباد و نازادکردن و رزگارکردنى پىشەوا قازى
محەمەد و بەندكراوەكانى دىكە.

۳- چوونى مەلا مستەفا بۆ تاران و پەنا بردنى بۆ دوژمن، بى پەرسى
ئىمەيه. بۆبە لەووە دوا بە سەرکردەى خۆمان نازانين.

۴- رازى نەبوونى شىخ ئەحمەد لەو ھەلۆتستە و كەرت بوونى ھىزەكانمان.
لە ھەمان كاتدا شىخ ئەحمەد پىتوھەندى لەگەڵ تاراندا بكات و دلنبايان
بكات لەوھى كە ناھەويت شەپ دژى حكومەتى ئىيران بكات و لەو
جوولانەوھەى ئىمەش بەر پەرسىار نىبە كە حكومەتى ئىيران چمان بەسەر
دېنيت.

ھەرۆھە پلاننى بزوتنەوھەكەمان وا بوو كە چەند چەكدارىكەمان بەر لە
دوژمن بگرن لەمەحمەشە و تەقەبەكى زۆريان لى بگرت، چەكدارىكى
زۆرى دىكەشمان بەرەو ورمى بچىت و داگىرى بكات، چونكە ئەو كاتەش
ھىزىكى وای دوژمن نەھاتبوو ورمى وھ، جگە لە (۲۰۰) ژەندرمە نەبىت
ئەمانەش بەر لەوھى ورمى دوژمن بىگرت بى چەك بوون خۆيان نامادەى
ئەو رۆژە كەردبوو كە ھەر بە رووخاندنى حكومەتى تەورىزىر جى و بەرگى
ژەندرمەبى بپوشن و خۆ چەكدار بگەن و لەورمى داھەزىر.

بلاو كەردنەوھى ئەم پلانە كارىكى راستەوخۆ بەكجار زۆرى كەردبوو سەر
دەسەلاتدارانى تاران. ئەم ھەلۆتستەى ئىمەيان بە راست دەزانى و داوايان
لى كەردىن كە شەپ لە نىوانمان دروست نەبىت. ئەوجا شا پىشوازى مەلا
مستەفای كەرد و گەلىكى رىز لىگرت و داواشى كەردبوو كە بگەرىتەوھ نىو
بارزانى بەكان و نىوچەكە ھىور بكاتەوھ.

گه‌رانه‌وه‌ی مه‌لا مسته‌فا بۆ شنۆ

ئهو کاته‌ی که ئیمه که‌وتینه جموجۆل و گواستنه‌وه‌ی چه‌کداره‌کانمان بۆ لای نه‌عه‌ده و په‌سوێ و سه‌ر ریگه‌ی ورمی - مه‌هاباد، وامان پیشاندا که له کاتی دباریکراودا هیترشی سه‌ر له شکرێ ئیتران ده‌که‌ین و ئامانجیشمان گرتنه‌وه‌ی مه‌هاباده.

رۆژتیک له ناکاو دا ته‌لیفۆنییک له‌مه‌هاباده‌وه بۆ شنۆ کرا و ئاگادریان کردین که مه‌لا مسته‌فا له‌وێ به و ده‌یه‌وێ له‌گه‌ل شیخ ئه‌حمه‌د دا قسه بکات. وه‌لامان دانه‌وه که شیخ ئه‌حمه‌د ئاماده نی‌یه قسه‌ی له‌گه‌لدا بکات. دوایی داوا کرا که من له بری ئه‌و قسه بکه‌م، منیش ئاماده‌یی خۆم پیشان نه‌دا، راستی‌یه‌که‌ی ئه‌و کاته‌ش دُنیا نه‌بووین که حکومه‌تی ئیتران ریگای گه‌رانه‌وه‌ی مه‌لا مسته‌فا ده‌دا یان نا، هه‌ر بۆیه وامان به چاک زانی ئیترانی‌یه‌کان وا هه‌ست بکه‌ن که ئیمه له مه‌لا مسته‌فا زویرین.

یه‌ک دوو رۆژ خۆمان راگرت و له‌مه‌هاباده‌وه سه‌رله‌شکر ته‌لیفۆنی کرده‌وه و داوای کرد که رێ به نوێنه‌ره‌که‌یان سه‌ره‌ه‌نگ غه‌فاری بده‌ین، له‌گه‌ل مه‌لا مسته‌فا و دکتوریک دا بیته شنۆ بۆ وتوێژکردن له‌گه‌ل جه‌نابی شیخ ئه‌حمه‌د دا. ئیمه‌ش کاک عه‌بدوله‌حمان ته‌بیمان نارد بۆ مه‌هاباد و پێکرا هاتنه‌وه شنۆ.

به‌گه‌شتنیان پیشوازییم لی کردن و سه‌ره‌ه‌نگ غه‌فاری و دوکتوره‌که‌یم گه‌یانده جیی خۆیان (خانویه‌کمان بۆ ته‌رخان کردبوون). شه‌ش بارزانیشم بۆ پاراستنیان دانا و رام سپاردن که هیچ که‌سێک جگه له خۆم بۆی نی‌یه پێوه‌ندی له‌گه‌لدا بکات و هه‌ر کارێکیش هه‌بوو ئیوه بۆیان جی به‌جی ده‌که‌ن.

له‌گه‌ل سه‌ره‌ه‌نگ دانیشتیووم و باسی هه‌ندییک شتی ئاساییمان ده‌کرد، بارزانی‌یه‌ک هات و ئاگاداری کردم که خبیزانه‌که‌م په‌ریشانه و به‌په‌له

بگه مه ماله وه. سه رهنگ داواى لى كردم كه ئه و دكتورى له گه ليدا بوو له گه ل خومى ببه م، به لام پيم گوت كه سه ره تا ده بى بجمه وه و نه گه ر مابيت ئه وا دكتور ده به م بو ته ماشا كردنى. كه لاي سه رهنگ چوومه ده ره وه، بارزانى به كه ووتى: خودان و مه لا مسته فا له مالى خودانن و چاوه رپيت ده كه ن.

چوومه مالى خودان، داواى به خيتر هاتنه وهى مه لا مسته فا و كاك عيزه ت و ئه وانى ديكه، كوژيكممان تاماده كرد كه له ويدا كاك مامه ندى كوليجى، موسا خانى زه ره زئا، حمه د ئاغاي ميترگه سوور، كاك عيزه ت، ميرحاج و ئه سعده خو شه وى تاماده بوون. جه نابى شيخ رووى كرده مه لا مسته فا و فه رمووى: بيژه چتان كرد و شا چ ده لپيت. له وه لامدا مه لا مسته فا فه رمووى كه سى ريگه بان بو داناوين:

۱- له ماوهى ۱۵ رۆژ دا ئيران جى بيلين. چه كى قورسى وه ك توپ و ره شاش بدرپته وه ئيران، له و ماوه يه دا تا ده گه ينه وه سنوورى عيراق حكومه تى ئيران تازوو قه مان بو داين ده كات.

۲- گه ر نه چينه وه عيراق، ئه وا حكومه تى شا تاماده يه كه له نپوچه ي مازنده ران وه ك په نابه ر وه ريگيرين. ئه و ئه فسهر و موچه خو زانه ي له سوپاى ئيران و ده زگا ده و له تبه كاندا ده ست به كار بن، بيگومان ئه و ده مه چه كه كان ده بى به ئيران بدرپته وه.

۳- ئه و كه سانه ي ئيمه كه له لايه ن حكومه تى عيراقه وه حوكمى له سي تداره دانىيان له سه ر دراوه، وه ك په نابه رى سياسى له ئيران قه بوول ده كرين، ئه وانى ديكه بگه رپته وه عيراق و حكومه تى شا، گه ره نتى به خشينيان له حكومه تى عيراق بو وهرده گريت.

پاش ئه م روونكردنه وه و هه وال گه ياندنه، شيخ ئه حمه د رووى له مه لا مسته فا كرده وه و فه رمووى: بيژه برپارى تو چيبه؟ له وه لامدا مه لا مسته فا فه رمووى كه هيچ بيرورايه كى له و باره وه نى به و خودان چ فه رمانتيك

دهدات و چی به باش ده زانیت قه بوله .

له کوره که دا وا ریک که وتبوو که من له ته نیشته و دهسته راستی شیخ
ئه حمه ده وه دانیشتیبووم، رووی تی کردم و فهرمووی:

"به کر تو بیژه له ف شهرتانه کامیان قه بوول کهین". له وه لامدا پیم ووتن
که ههر کامیتک له و مه رجانه قه بوول بکهین مانای فه وتاندنی خو مانه،
ئه ویش له بهر ئه و هوبانه:

۱- گه پانه وه مان بو عیراق له توانادا نیبه و مه حاله، جگه له وهی که ژن و
مندالیککی زورمان له گه لدايه و بی خوراک و نازووقه، په ریشانی له
هه مان کاتدا شه ریشمان پی ناکریت، چونکه به گه پانه وه مان ئیران
سنووری خوئی ده گریته ئه مه جگه له وهی که له و لاشمانه وه تورکیا ههر
دوژمنه، واته ده که وینه نیوان ئه و سی حکومته و ئه وانیش بهرده وام له
پیوهندی دان بو نه هیشتن و قه کردنی ئیمه .

۲- مانه وه مان له ئیران و ته سلیم کردنی چه که کامان، ده مانخاته دوخیککی
واوه که هه تا هه تایه به ئیرانه وه گری بدرتین و جاریککی دیکه و سه له
نوئی نه توانین راپه رین.

۳- به ره لالا کردن و ریگه دان به و عه شیره تانهی له گه لمان دان بو عیراق
مه ترسی ئه وهی لی ده کریت که له وی بکه ونه بن ده ست و ره حمه تی ئه و
عه شیره تانهی که دوژمنیانن، ئه و جا به وان و به حکومتی عیراق له
نیویان ده بن. له بهر ئه وه من پیم وایه که هیچ ریگه یه کی دیکه نی به
جگه له وهی که هه ول بدهین خو بگه یه نینه سه ر سنووری رووسیایا
(سو قیت) و له کاتی پیویستدا ده توانین بچینه نیو خاکی ئه وانه وه.
له م باره شه وه من پیم وایه که به م چه شنه بکهین باشه:

۱- ناگاداری حکومتی ئیران بکهین که به مه رجی یه که میان نامادهین،
به لام گه پانه وه مان دووا بخریت بو کاتیک که ئا و هه وا و وه رز خوش
ده بیت، چونکه ئیسته به فرو باران و سه رمایه و ناتوانین له چیا و

دۆلەکانی سەر سنوور بحەوێینەو، جگە لەو ئەو چەکە قورسانە ی که پیمانە نایان درێتەو، چونکە ئەو چەکەمان پێ نهبیت ئەو شەرمان دژ به حکومەتی عێراق پێ ناکریت، ئەمە جگە لەو ی که ئێران بەلێنی داوہ چەکی دیکەشمان بدات.

۲- حکومەتی ئێران رێگەمان بدات که بچینە ناوچەکانی تەرگەو وەرۆ مەرگەو وەرۆ، چونکە ماوہیەکی زۆرە بووینەتە ئەرک بەسەر دانیشتوانی نیوچەکانی نەغەدە و شنۆ و لاجان و ئەو خەلکەش لەوہ زیتەر توانای یارمەتیدانی ئیمەیان نەماوہ. ھەرۆھا پاش توندنەوہی بەفر و خوۆش بوونی ئاو و ھەوا لە رێگە ی "کانی رەش" ھوہ کہ نێزیکترین رێگە یە بو بارزان دەگەرێنەو.

گەر ئێران بەو دوو داوایەمان رازی بیت، ئەو چوگان بو مەرگەو وەرۆ تەرگەو وەرۆ زۆر لە نیوچە ی (جەلالیان) مان نێزیک دەکاتەو و ئەمانە دۆستمان و یارمەتیمان دەدەن و نێزیک سنووری سوۆقیەتیشە، ئەو دەمە بە ۲-۳ رۆژ لە تەرگەو وەرۆ دەگەینە جیگە ی پێوست. ھەرۆھا بەر لە ئیستاش ژەنرال ئە تاکشیۆف ئەو پێشنیازە ی بو کردین کہ بچینە نیوچە ی جەلالیان.

بە پێچەوانە ی ئەمەوہ گەر ئیمە ھەر سوور بین لەسەر مانەوہمان لێرە، ئەو ئێران دەتوانیت پەلامارمان بدات و لە ھەموو لایەکیشەوہ ئابلوۆقە بدرێین و خوۆشمان پێ رزگار ناکریت. لەبەر ئەوہ من پێم وایە کہ ھەر لە ئیستەوہ بەدواوہ بە رێگە یەکی ئاشتیمانە ھەول بەدین قەناعەت بە ئێران بکەین کہ پێی چوونە نیوچە ی جەلالیانمان بو خوۆش بکریت.

پاشان جەنابی شیخ ئەحمەد رووی لە کاک عێزەت عەبدولعەزیز کرد و پرسى کہ بیروپرای چی یە؟ وەلامی دا یەوہ کہ ئەویش ھەمان بیروپرای منی ھە یە. ھەرۆھا مەلا مستەفا و ئەوانی دیکەش بیروپرایان وا بو کہ لەمە

زیتەر هیچ چارتیکی دیکه نی یه . پاش ئه وهی که هه موویان بریاربان له سه ر
بیروراکانی من دا ، ئه و جا شیخ ئه حمه د فه رمووی : ره ئیس به کر تو
نوینه رمان به و له گه ل سه رهه نگ غه فاری دا بنیشه و له سه ر ئه م بیرورایانه
ریک بکه وه .

وتووێژی نیوان من و سهرههنگ غهفاری

سهرههنگ غهفاری زمانی عه ره بهی گه لیک باش ده زانی و زۆر به چاکی قسه ی پێ ده کرد. بێ گومان له سهره تادا غهفاری وای پیشان ددها که زۆر به پهروشه بوئه و بارودوخه ناهه مواره ی که ئیمه ی تپیدا ده ژین! وه گوایا حکومه تی شاهه نشا زۆر به سۆزه له گه لماندا و کورد و فارسیش ئارین و له یه ک ره چه له کن و شا به چاوی بیگانه ته ماشای کورد ناکات! به لکو کوردی ئیران و فارس به چاویک ته ماشا ده کات و ده به وی یارمه تیتان بدات له و کویره وه ره ی که تپیدا ده ژین. تا رزگارتان ده بیته. گوایا خویشی هه ر بوئه و مه به سته هاتوو ه. ئه مه شانۆگه ریبه کی به ئه ده بان بوو له لایه ن سهرههنگ غهفاری به وه... منیش پیتم ووت: حکومه تی شا چی له ئیمه ده ویت چۆن و به چ جوړیک ده به وی یارمه تیمان بدات و رزگارمان بکات؟ له وه لامدا ووتی که شا سی ریکه ی داناوه که ئه ویش ئه مانه ن: (ئه و سی ریکه به ی که سهرههنگ غهفاری پیتی راگه باندم، هه مان ئه و سی خاله بوو که جه نابی مه لا مسته فا ئاگاداری کردین و پیشتهر ده ستمان بو راکیتشا)... منیش له وه لامدا پیتم ووت:

۱- ئیمه که خاکی خویمان له عیراق جی هیشتوو ه بوئه وه نه هاتووینه ته ئیران تا حکومه تی تاران زهوی و زارمان بو کشتوکال کردن، به سه ردا دابه ش بکات و بیسه کریکار، نه خیر. به لکو ئیمه به بزوتنه وه به کی نیشتمانی راهه ریوین و داوای مافی خویمان ده که یین. ئه و جا له بری ئه وه ی که حکومه تی عیراق به ئاشتیخوازانه له داواکامان بکو لیتته وه، زۆر بێ ویزدانانه په لاماری داوین و شه ریکی درندانه ی دژمان به ریا کردوو ه که به هه موو چه کیتی مرۆف قه که ر بو مبابارانی گوند و زهوی و زار و ژن و مندالی بێ ده سه لاتی کردوو ه. ئیمه ش تا توانیومه انه به ره ره کانیمان کردوو ه و که له توانادا نه ماین هاتووینه ته ئیران. لیره ش به هه ر فرتوفیل و هوکاریک بیت کوماری مه هابادتان له نیو

برد. ئىستەش ئىمە ھەر سوورين لەسەر داواى مافەكائمان تا
مروڤيكيكيشمان مابيت خەباتى بۆ دەكەين.

۲- ئەوانەى كە حوكمى زىندان و لە سىدارەدانىيان لەسەر دراو، ھەموو
نىشتمان پەرور و فەرماندە و رۆشنىير و پىشپەوى ئەم مىللەتە
ئاوارەيەن و خۆيان لەوان جىيا ناكەنەو تا لىرە بىنە پەنابەر و
مىللەتەكەش بدەنە دەستى سەرپر و بكوژ. لەبەر ئەو لەمردن و ژباندا
ھەموو لەگەل يەكترين.

۳- ئىمە ئومىدمان وا بوو كە حكومەتى شاھەنشا، پالپشتمان دەكات كە
مافى خۆمان لە عىراقدا بستينين. چونكە ئىران بەرژەوئەندى لە عىراقدا
زۆرە و بۆ ئىوھش باشە دۆستايەتى بكن و كوردىش بە وەفایە و
چاكەى ھەرگىز لە بىر ناچىت. ھەر چۆنىك بىت ئىمە واز لە مافى
خۆمان ناھىتین. بۆ عىراقىش دەگەرپىنەو بەلام نەك لەماوہى ۱۵
رۆژدا كە بۆتان داناوين، لىرەدا ئەو پرسىيارە ھەر لە خۆت دەكەم، ئايا
تۆ وەك ئەفسەرىكى عەسكەرى ئەو ماوہىيەى كە بۆتان دەست نىشان
كردووين بە راستى دەزانى، بە تايبەتى لەم كاتە سەرما و سۆلەدا كە
بەفر سنوورەكانى گرتووە و و مال و مندالىكى زۆرىشمان لەگەل داپەو
لە ھەمان كاتىشدا شەرى حكومەتى عىراقىش بكنەين؟ لەبەر ئەو تا
ئاو و ھەوا خۆش نەبىت و رىگەوبان نەكرىتەو بۆ عىراق ناگەرپىنەو.
ئىمە واى بە پىويست دەزانين كە لە ئىران لە نىوچەيەكى نىزىك سنوور
بىنەو تا بتوانين لە كاتى خۆيدا ئىرە جى بىلین، ھەرەھا ئىمە
ماوہىيەكى زۆرە لىرە و لە نەغەدە و نىوچەكانى دىكەين و بووینەتە
ئەركىكى زۆر بە سەر دانىشتوانى ئەم نىوچانە و ئەوانىش چى دىكە
يارمەتى ئىمەيان پى نادىت. جا ئەگەر حكومەتى ئىران ئامادەيى
ئەوہى تىداپە كە پىويستى يەكائمان بۆ جى بەجى بكات ئەوا لىرە
نابزويين تا وەرز خۆش دەبىت، ئەو دەمە لە چ رىگەيەكەو ھاتووينەتە
ئىران، بە ھەمان رىگەدا دەگەرپىنەو عىراق.

پاش ئەوێ که بیرورای خۆم پێش کەش کرد، غەفاری پرسی که بۆچی له ریگه‌ی حاجی ئۆمه‌رانه‌وه ناگه‌رینه‌وه عێراق؟ پێم ووت:

۱- غەشیره‌تێکی زۆر له ناوچه‌ی حاجی هۆمه‌رانن و هه‌مووش ده‌بنه دوژمنمان.

۲- نیوچه‌که گه‌لیک سه‌خته، گه‌ر به‌شه‌ر بێین، ئەوا ئیمه‌ وه‌ک هێرش به‌ر زبانیکی کوشنده‌مان لێ ده‌که‌ویت، چونکه‌ ئەو جێیانه‌ بۆ به‌رگری کردن (دفاع) له‌ بارتین.

له‌به‌ر ئەوه، گه‌ر له‌ ریی "کانی ره‌ش" وه‌ه‌ پرۆین، ئەوا بۆ ئیمه‌ گه‌لیک له‌ بارتیه‌ چ له‌ رووی شاره‌زاییمان له‌ نیوچه‌که‌ و چ بۆ هێرش بردنه‌ سه‌ر دوژمن جا وای ده‌بینم تا ئەو کاته‌ی ده‌گه‌رینه‌وه له‌ نیوچه‌ی مه‌رگه‌وه‌ر و ته‌رگه‌وه‌ر بێنینه‌وه.

سه‌باره‌ت به‌ تۆپه‌کانیش، ئەوا ده‌توانین بتانده‌ینه‌وه له‌به‌ر ئەوه‌ی هێچ زه‌خیره‌یه‌کی وای له‌ گه‌ل نی‌یه‌ که‌ که‌لکی هه‌بیت، به‌لام مه‌خابن که‌ ئیسته‌ ناتوانین تۆپه‌کانتان بۆ بێنینه‌وه له‌به‌ر ئەوه‌ی بردمانه‌ته‌ سه‌ر سنووری عێراق و ئیسته‌ به‌فر ئەو رێیانه‌ی گشت گرتوه‌، جگه‌ له‌مه‌ ده‌بیت تۆپه‌کان هه‌لبه‌شینه‌رین و پێوستیشمان به‌ زه‌یت و گریس هه‌یه‌ تا چه‌ور بکرین و تا کاتی هینانه‌وه‌یان بۆ ئیره‌ ژه‌نگدار نه‌بن (له‌ راستیدا تۆپه‌کان له‌ شنۆ بوون، و ئەو به‌لگانه‌شم بۆیه‌ هینایه‌وه‌ تا وا تینه‌گه‌ن که‌ نایانده‌ینه‌وه‌ پێوستیشمان به‌ روژ و زه‌یتی تۆپ هه‌بوو که‌ بمانبیت).

ده‌وربه‌ری چوار روژ له‌ گه‌ل غه‌فاری دا له‌وتویژکردندا بووین و به‌ ئامانجیکی ته‌واو نه‌گه‌یشته‌ین، له‌و ماوه‌یه‌شدا به‌ پیتی داوای سه‌ره‌ه‌نگ، ماشینیکی روژ و زه‌یت بۆ تۆپه‌کانتان هات.

روژی پێنجه‌م چوومه‌ لای سه‌ره‌ه‌نگ تا مه‌سه‌له‌که‌مان کۆتایی پێ بێنن، به‌لام دیتم گه‌لیک په‌شوکاو و شله‌ژاو و بێ ئارامه‌، پرسیم که‌ ئایا هێچ شتیکی رووی داوه‌؟ له‌وه‌لامدا سویندی خوارد که‌ هێچ شتیکی نه‌وتوه‌، تا

به و جوړه جهنابی شیخ نه حمده لیتی تووړه بووه و ویستوو به تی بیکوژیت. پیم ووت که له کوئی چاوی به جهنابی شیخ که وتوو؟ ووتی که نه مړو به یانی چوو ته دیده نی. منیش هینده دی که ترساند که بو به منی نه وتوو تا مو له تی سهردانی بو وه برگرم و پیشم ووت: ههر چاکیش بووه که نه یان کوشتووی، پیده چی که نیازتی کی خراپت هه بووه و نه وانیش گومانیان لئ کردووی، دوو باره ی کرده وه که هیچی نه کردووه، پیم ووت که ده چمه لای شیخ تا بزائم له سهر چی زویر بووه.

چوومه لای شیخ و له و باره وه پرسیارم لئ کرد، فه رمووی: "نهم به یانی به، سهره ننگ هاتو ته لام و پیم ده لیت که حکومتی شاهه نشا هیچ جوړه نیازی خراپکاری له گه لتاندا نی به، به لام نه و نه فسه رانه ی که له گه لتاندا نژاوه له نیواندا دروست ده که ن، چونکه نایانه وی له هیمنی دا بژین و هه همیشه هه ز به شه ده که ن.

نه و جا چند روژه له گه ل سهروان به کردا و تووژ ده که م و ده مانه وی یارمه تستان بده ی، به لام نه وانه ی که نه و داویان ده کات (مه تالیبی ته عجیزین) و له توانای نیمه دا نی به چی به چی یان بکه ی، نه وه ی که نیمه ده مانه وی نه و پیتی نارازیبه، له بهر نه وه هاتووم که له گه ل نیوه دا نه و مه سه له یه چاره سهر بکه م". جهنابی شیخ به و قسانه ی سهره ننگ گه لیتک تیکده چی و پیتی ده لیت که ره نیس به کر نوینه ری نیمه یه و هه رچی نه و ده یلئ قسه ی نیمه یه و بهر له وه ی که ده ری بکاته ده روه نه وه شی پئ ده لیت که حکومتی ئیران زور غه داره و هه همیشه به فرت و فیل و پیلان گتیران ده یه وی نیمه قه ناعت پئ بکات و له و رووه وه رووسه کان گه لیتک له ئیران به رو مه ت تر و چی ترن.

چوومه وه لای سهره ننگ و پیم ووت که تو کارتی کی گه لیتک خراپت کردووه، چوو ته لای شیخ و به و قسانه زویرت کرده، له گه ل نه وه شدا مه ترسه و دلنیا به له وه ی که نیمه ی کورد به فرتو فیل و نامهردی خه لک بانگ ناکه ین و بیکوژین. نه وه پیشه ی نیمه نی به و نیمه نیوه نین، چونکه

له میژوو تاندا گه لیک خراپه کاربتان دژ به گه وره پیاوانی کورد کردووه، وهک جه عفر ئاغا و سمکۆی شکاک و چەندانى دیکه، ته نانهت لهم چەند روژانهى پیشوودا نوینه ریکى ئیمه (نانه وازاده) تان له نیو برد، گویا ئه و فرۆکه یه که ئه وى تیدا بوو که وتوووه ته خواری و سووتاوه. جا دلنیات ده که مه وه که تو لیره بیت هیچ مه ترسی به کت له سه ر نی یه.

دیار بوو که مه سه له ی نیو بردنى "رووسه کان" له لایه ن شیخه وه وهک کیچیک که وتبووه که ولى سه ره ننگ و ئارامى لى بریبوو، بۆیه ده پرسی که ئایا مه به ستى شیخ له باشى و به روومه تى رووسه کان چى بوو؟ تیمگه یاند که جه نابى شیخ مه به ستیکى له و باره یه وه نه بووه و به م جوړه م بوو نکرده وه:

له نیو کورده واریدا وا ده ننگ رویشتووه که له شه رى جیهانى یه که مدا رووسه کان میاندا و و گه لیک نیوچه ی دیکه یان گرتووه و دانیشتووانیان قری کردوون، که ئه م جوړه کرده وانه له و ده مه دا هه ر له وان وه شاهه ته وه و ئه مه ش بووه ته (نموونه). گه ر که سیک گه لیک خراپ و بى مروه ت بیت پیى ده لئین:

له رووس خراپترى، ئه و جا حکومه تى ئیرانیش به م به فر و سه رمایه و ده یه وى لیره ده رمان بکات، ئه مه له کاتیکدا که ئیمه په ریده یین، له برى ئه وه ی که حکومه تى شا له سه رمان به وه لام بیت که چى به م جوړه هه لویتسته ی یارمه تى دوژمنه که مان ده دات، له به ر ئه مه یه که جه نابى شیخ ده فه رمووی رووسه کان له ئیوه چاکترن.

هه ر چهنده سه ره ننگ وای پیشاندا که قه ناعه تى به قسه کانم کردوه، به لام له ئه نجامدا وا ده رکه وت که ئیمه نیازی چونه رووسیا مان هه یه. پاشان گه رامه وه لای شیخ و پیم ووت که سه ره ننگ بیرورای باشى نیه و هه همیشه خه یال و بیرکردنه وه ی لای قسه کانیتى.

کیشی نیوان ئیمه و ئاغایانی مامهش

ئەو خانووەی کە بۆ سەرھەنگمان دانابوو تیبیدا بژی تەلەفۆنیشی تیبدا بوو. سانسۆرمان بەسەر ھەموو قسەکردنیکەو دانابوو، کە دەبیت بێ شفرە و بە ئاشکرا بیت، رۆژتیک ھەوالتیکمان بۆ ھات کە ئاغایانی مامەش ھەموویان لە گوندی پەسوئی کە جیبی سەرەکیان بوو کۆبوونەتەو و نیازیان باش نییە. لەگەڵ حکومەتی ئێران رێک کەوتبوون کە ئەو بارزانیانە کە لە نیوچەی لاجان و دەورویشتە کەین و دەدریان نین، خۆ ئەگەر بە خۆشی خۆیان دەرنەچن، ئەوا بە زۆر و شەر ئەو کارە ئەنجام بدەن. مەلا مستەفا پیتی و وتم کە بچمە گوندی شیناوی و ھینزیکە بارزانی لەگەڵ خۆمدا بۆ پەسوئی بەرم و پتر مەسەلە کەم بۆ روون بیتەو. چوو مە شیناوی و ژمارەبەک بارزانیم لەگەڵ خۆم برد بۆ پەسوئی، لە رێگە بیستم کە مەلا مستەفا چووتە گوندی "سەرکانی"، لەوێ لامداو پرسیم کە بۆچی ھاتوو؟

فەرمووی: "بیرم لەو کە کردووە کە نەک ئەو ئاغایانە لە پەسوئی خراپە کاریبەک بکەن و تۆش دەستیان لێ بکەیتەو و شەر لە نیتواندا بەرپا بیت، بۆیە بە چاکم زانی کە لەو بارەو ئەمۆزگارییان پێ بدەم خۆ ئەگەر نا، خراپیان بەسەر دیت". پاشان بە مەلا مستەفام ووت کە دەچمە پەسوئی و ئەویش دووای کاتژمێرێک بگاتە ئەوێ.

لە پەسوئی بنکەبە کەمان ھەبوو کە (۲۰) چە کداری بارزانی لێ بوو، سەرەتا یەکیکم ناردە ئەوێ کە ئاگاداری بارزانی یەکان بکات، نیوہیان بچنە مالتی حاجی قەرەنی ئاغا کە لەسەر بەرزایبەک بوو لە گوندە کە دا. حاجی قەرەنی ئاغا خۆی نەما بوو، عەزیز ئاغا کوری جینشینی بوو، ئەویش لەوێ نەبوو چوو بوو تاران و عەلیی قەرەنی ئاغا لەوێ بوو.

ئاغایانی مامەش ھەوالتی چوونی مەلا مستەفایان بۆ "سەرکانی" پێ گەیشتبوو، تەنێ چەند چە کداریکی کە میان لە پەسوئی ما بوو. کە گەیشتمە پەسوئی، پیشوازی کرام و ئاگادارم کردن کە جەنابی مەلا مستەفاش

به‌رێگه‌وه‌یه بو ئیره. زۆری نه‌برد مه‌لا مسته‌فاش گه‌یشته‌ جی؟ شه‌و له‌ دانیشتنه‌که‌ماندا مه‌لا مسته‌فا رووی کرده‌ ئا‌غایانی مامه‌ش و پیتی ووتن: "ئیمه‌ له‌م ولاته‌ میوانین، له‌سه‌ر کوردایه‌تی دژ به‌ رژیمی عیراق راپه‌ریوین و شه‌رمان له‌گه‌لدا کردووه‌. له‌ ئیرانی‌ش هه‌ر له‌سه‌ر کوردایه‌تی شه‌هیدیکی زۆرمان داوه‌. ئیمه‌ نه‌هاتووینه‌ته‌ ئیره‌ که‌ ولاته‌که‌تان لی‌ داگیر بکه‌ین تا ئیوه‌ به‌ فیتی ئیران به‌رهنگاری و دژمان بوه‌ستن. ئایا ئه‌م حکومه‌ته‌ چ ریز و نرخیکی به‌ کوردی ئیران داوه‌؟ چما وا به‌ سووک و ره‌زبیلی له‌ بن ده‌ستی فارساندا مل که‌چ ده‌ژین؟ له‌ بری ئه‌وه‌ی که‌ پارێزگاریان بکه‌ن که‌چی بیستوو‌مانه‌ نیازی په‌لاماردانی ئه‌و ماله‌ بارزانی‌یانه‌تان هه‌یه‌ که‌ له‌ نیوچه‌که‌ دان، ئایا بیرتان له‌وه‌ نه‌کردووه‌ته‌وه‌ که‌ ئه‌و کاره‌ گه‌لیک به‌ گران له‌سه‌رتان ده‌که‌ویت؟ ئایا ئیوه‌ نازانن که‌ گوشتی ئیمه‌ زۆر تاله‌؟ هه‌روه‌ها ئه‌وه‌شتان به‌ یاد دینمه‌وه‌ که‌ هه‌ر له‌ سه‌رده‌می عوسمانی‌یه‌که‌انه‌وه‌ عه‌شیره‌تی ئیمه‌ و ئیوه‌ دۆستن. ئیسته‌ش ئومیده‌وارم که‌ کاریکی وا نه‌که‌ن که‌ په‌شیمانی له‌ دوا بیت".

پاش ئه‌وه‌ش ئا‌غایانی مامه‌ش ئینکاری ئه‌وه‌یان کرد و وایان نیشاندا که‌ هه‌یچ ئا‌گایه‌کیان له‌و مه‌سه‌له‌یه‌ نی‌یه‌ و داوای به‌خشینیان کرد.

رۆژی دووهم گه‌راینه‌وه‌ شنۆ، چوومه‌ لای سه‌ره‌هنگ، دیتم که‌ ئه‌و ماوه‌یه‌ی ئیمه‌ له‌و ئی نه‌بووین ده‌رفه‌تی بو‌ هه‌لکه‌وتوه‌ که‌ به‌ شفره‌ بروسکه‌یه‌ک (از راه دریاچه‌ی رضائیه‌)، بو‌ سه‌رله‌شکر بنی‌ری، جگه‌ له‌وه‌ له‌ ژوو‌ره‌که‌یدا نه‌خشه‌یه‌کی عه‌سکه‌ری هه‌لواسرابوو، ئیشه‌ره‌تی بو‌ (٦) جی کردبوو که‌ هه‌رشمان بکرتیه‌ سه‌ر، به‌ تو‌یچی‌یه‌که‌انم ووت "له‌ ده‌رفه‌تی‌که‌دا ئه‌و نه‌خشه‌یه‌م بو‌ بیتن". رۆژی دووهم نه‌خشه‌که‌یان بو‌ هه‌یتام و ده‌سه‌به‌جی برده‌مه‌ لای مه‌لا مسته‌فا و شیخ ئه‌حمه‌د. مه‌سه‌له‌که‌م بو‌ روونکردنه‌وه‌ که‌ چۆن سوپای ئیران له‌و جی‌یانه‌وه‌ نیازی په‌لاماردانی هه‌یه‌ بو‌ سه‌رمان، بو‌یه‌ من وام به‌ چاک زانی که‌ به‌زوت‌ترین کات مال و مندال بگه‌یه‌نینه‌ مه‌رگه‌وه‌ر.

له گه‌ل مه‌لا مسته‌فا چووين بۆ لاجان، له شنۆشه‌وه ده‌ست کرا به گواستنه‌وه‌ی ماله‌کان بۆ کانی سپی و کیلاش، پاشان له گه‌ل مه‌لا مسته‌فا چووينه شیناوۆ له ده‌شتی لاجان، دووای ۲-۳ رۆژتیک هه‌مه‌د ئاغای سه‌روکانی که له خزمانی کاک مامه‌ندی کوليجی بوو نامه‌یه‌کی له سه‌ره‌ه‌نگه‌وه هینا بۆ مه‌لا مسته‌فا، له‌ویدا داوای کردبوو که مه‌لا مسته‌فا بچیتته په‌سوۆ و چاویان به‌یه‌کدی بکه‌وێ، به‌لام به هه‌یچ جوړتیک ره‌ئیس به‌کری له‌گه‌لدا نه‌بیت، چونکه دژ به‌ریک‌که‌وتنه‌و کابرایه‌کی شه‌رخوازه. هه‌روه‌ها تکاشی له‌مه‌لا مسته‌فا کردبوو که ئه‌و نامه‌یه پیتسانی من نه‌دات، پاش خوتبندنه‌وه‌ی مه‌لا مسته‌فا به پیتکه‌نینه‌وه نامه‌که‌ی دامی و ووتی: دیاره سه‌ره‌ه‌نگ تۆی گه‌لیک خو‌ش ده‌وێ بۆیه وا په‌ستت ده‌کات. پاش ئه‌وه‌ی که منیش نامه‌که‌م خوتبندوه به مه‌لا مسته‌فام ووت، پێ ده‌چیت که سه‌ره‌ه‌نگ پیلانیکی باشی به ده‌سته‌وه بیت به‌رامبه‌رت، دیاره که هه‌ر به‌فرت و فیتل ده‌یانه‌وێ وه‌ک هه‌میشه‌گه‌وره پیاوانی کورد له نیو به‌رن، به‌لام گه‌وجن و نازانن که ئه‌و فیتل کردنه له ئیوه ناکریت، جگه له‌وه سه‌ره‌ه‌نگ هینده‌ مرویه‌کی مه‌زن نی‌یه که به‌رپرتان بچنه لای. با سه‌ره‌ه‌نگ به‌رموۆ و بیتته ئیره و هه‌رچی له هه‌مبانه‌که‌یدا به هه‌لپه‌ریتت.

دوواتر مه‌لا مسته‌فا وه‌لامی نامه‌که‌ی دایه‌وه و بۆی نووسی که ئه‌و کاری پیتی هه‌یه بیتته ئیره و بیبینی، دوواتر بۆمان ئاشکرا بوو که ئیران به‌رده‌وام هه‌ولێ هه‌ل‌فریواندنی ئاغایانی مامه‌شی داوه بۆ لیدانمان. له‌به‌ر ئه‌وه مه‌لا مسته‌فا وای به چاک زانی تا خۆمان بپارێزین و له نیوچه‌که ده‌رچین چه‌ک به مامه‌شان نه‌هیتلین، له‌و باره‌شه‌وه چوومه لای شیخ ئه‌حمه‌د که مۆله‌تی لێ وه‌ربگریم بۆ هه‌ل‌سورانندی ئه‌و کاره. پاش ئه‌وه‌ی که مۆله‌تم وه‌رگرت، چهند چه‌کدارتیکي دیکه‌ی بارزانیشم له شنۆوه له‌گه‌ل خو‌م برد بۆ شیناوۆ، مه‌لا مسته‌فا خۆی گه‌رايه‌وه شنۆ و شیخ محه‌مه‌د خالدي شیخ ئه‌حمه‌دیش له شیناوۆ مایه‌وه. (۲۲) گوندي مامه‌شمان دیاری کرد که چه‌ک‌داری ئه‌وانی تیدابوو، که له یه‌ک رۆژدا چه‌ک بکری، ده‌مانزانی که هه‌ر گوندي

چەند چەكدارى تىدايه ، لەبەر ئەوه بۆ ھەر گونديك دوو ھىندەى ئەوان
چەكدارى بارزانيم دەنارد نەوھك چەكدارانى مامەش دەست بکەنەو و
مەرگەسەرى دروست ببیت. ئاگادارى چەكدارەکانى خۆمانم کرد که:
۱- لە کاتژمىرى ۱۲ى نيوەرۆدا دەست بە چەك کردنيان بکريت.
۲- بە ھىچ جۆريک دەست لەمال و منالى کەس نەدریت.
۳- لەو کاتەدا ھاتوچۆى نيتوان گوندهکان قەدەغە بکريت.
خۆم چوومە گوندى پەسوئ. کاک جەلال ئەمىنم نارده گوندى درپکە
(گوندى مارف ئاغای برای حاجى قەرەنى ئاغا بو). سەعید ئەوللا
بەگیشم نارده گوندى سیتلۆئ (گوندى مام حوسیتنى برای حاجى قەرەنى
ئاغا). بەم چەشنە بۆ ھەر گوندى لىپرسراوتیکم نارده.

رووداوه دلته زینه که ی سیلوی

رهنګ هه به که گه لیک که س چ کاتی خوی و چ نیستاش و ا تیگه یشتن که بارزانی به کان له پیناوی ته ماعکاری و توله سندنه وه، ناغاکانی سیلوتیان کوشتی، نه خیر، نه و رووداوه دلته زینه هیچ جوړه په یوه ندی به کی به و هزیانه ی سهره وه نی به، به لکو رووداویکی به سه هووی کتوپر بو له هه ردوو لایه نه که وه.

هاوکات له گه ل چوونی بارزانی بو سیلوی، ۱۲-۱۳ که س له ناغایانی مامهش، برازا و خزمانی مام حوسین ناغا؛ له سیلوی داوت ده بن. واته له و روژهدا و ا ریک ده که ویت که خه لکیکی زور (له بارزانی به کان و هی دیکه ش) له وی ده بن، وه له هه مان روژدا کومه لیک بارزانی دیکه ش ده گه نه ئه وی. میرزا ناغا ره سوول نیویک له گه ل (۵) بارزانی دا پیش نان خواردنی نیوه رو ده چنه دیوه خان و مام حوسین ناغا و خزمانیشی له وی ده بن، پاش ده قیقه یه ک یه کیک له خزمه تچی به کان ده چیتته ژووری و به نهیتی به گوپی مام حوسین ناغادا ده چرپیتی که خواردن ناماده یه، به لام که مه و به شی هه مووی ناکات له بهر ئه وه ی کومه لئ بارزانی دیکه هاتوون، ئه و جا خواردنه که دوا بخریت تا هی دیکه ش لیده تریت یان نا؟ مام حوسین ناغاش پیی ده لیت که پیویست ناکات، به لکو به ده ستویری هه ندیک خورما و رویش بکریت و له گه ل خورادنه که دا دابنریت. به لام مه خابن بارزانی به کان له و چرپه چرپه و ا تیده گن که مه به سستیکی خراپیان هه یه و ده یانه وی ده ستیان لئ بکه نه وه و بویه به گورچی هه زو مام حوسین پییان ده لئ که چه که کان له خه لوه تی دان (ژوووریکگی گچکه بو له ناو دیوه خانه کاند و ده رگاکه ی به سه ر دیوه خانه کانه وه بو، چه کی میوانان له وی داده نرا) و وه ریبگرن. جا بارزانی به کان هاواریان لئ ده که نه وه که دمانچه کانیشیان دابنیتن، له و ده مه دا سوله یان خانی مام حوسین ناغا ده په شوکی و له بری ئه وه ی که ده مانچه که ی به قایش و به رگه وه بکاته وه،

تهنئ ده مانچه که ی به پرووتی دهر دینئ، بارزانی یه کانیش وا ده زانن که سوله یمان خان ده یه وی بیان کوژئ. ئەم له یهک نه گه یشتن و سه هو بردنه ده بیته هوی دهست کردنه وهی بارزانی یه کان و له ئەنجامدا دوو بارزانی و هه موو ئاغاکانی ناو ژووره که ده کوژرین، تهنئ یه کیکیان نه بیته (فه تاح شیتته) نیویک که تاقانه ی دایک و باوکی ده بیته و ئەویش ده که ویتته ژئیر لاشه کانه وه، بارزانی یهک که نیوی (حال) بوو ده بیته که ده جوو لیتته وه و ده یه وی بیکوژئ، فه تاح هاوار ده کات و ده لئیت خوام خسته به ره ختی مه لا مسته فا، ئەوجا (حال) دهست ده کشیتته وه و نایکوژتیت. ئەمه راستی رووداوه که بوو.

له گوندی په سوئی عه لی حاجی قهره نی ئاغا و دوو ئاموزای له وی بوون، چه کم کردن، (۱۳) تفهنگ و (۶) ده مانچه و (۴) ولاغی سواربان لئ سهندرا، ئەوجا گه پامه وه شیناوی، نامه یه کم بو کاک جه لال ئەمین نووسی که له درپکه گه پامه وه عه لی ئاغا و ئاموزاکانی بو شنو به ری بکات و ئەوجا بیته لام بو شیناوی.

ئهو (فه تاح شیتته) ی که له سیلوی به سه لامه تی رزگاری بیوو، هینایانه شیناوی. له وی له وه زعیکی گه لیک په ریشان و شله ژاویدا بوو، له شی به خوینی میتشکی کوژراوه کان سوور بیوو. ناردمه مالی مه لای گوند که جل و بهرگی بگورن و له وی پشوو بدات. روژی دووه م هینامه وه لای خووم و گه لیکم دل دایه وه، رووداوه که ی وهک له سه ره وه باسم کرد، بی که م و زیاد بو گیت پامه وه و گه لیک خه فه ت و مهینه تی پیداین و مه خابن تازه کار له کار ترازابوو.

گه پامه وه شنوو داوام له شیخ ئەحمده کرد که نامه یه کی سه ره خووشی بو سه ره وکانی مامه ش بنیری و په روش بوون و ناره زایی خوئی له و رووداوه دل ته زینه دهر بیری. جه نابی شیخ نامه که ی بو ناردن و ئەوه شی بو نووسیبووون که به و رووداوه ناره حه ت و دلته نگ بوو.

عه لی ئاغا و دوو ئاموزاکه ی له شنو به ند کران، واش ریک که وت که

لهو ماوه يهدا شهريتک له نيوان بارزاني به کان و سوپاي تيران دا رووي دا. ساکوکاني له نجی فهوجيکي تيرانياني به ديل گرتبوو که ۳۲ نهفسهريان له گه ل دابوو عه لپي تاغا و ناموزاکانيشي له گه ل نهوانهدا لهو خانوه دا بوون که وهختي خوي سمايل تاغاي لي شههيد کرابوو. عه لي تاغا وهلامی بو ناردم که لهو جيگه يه نارحه ته، منيش لهوي لام برد و پاشان گه رايه وه ناو عه شيره ته که ي خوي.

زوري پي نهچوو حکومه تي تيران هپرشى کردينه وه سهر بو شنو و هه موو عه شيره تي مامه شي له گه لدا بوو. عه لي تاغاي حاجي قهره ني تاغا نامه يه کي به نهپيني بو ناردم که تپيدا نوسيبوو: "نامانه وي شه ر دزي بارزاني به کان بکه ين. سه ره ل شکر به زور تيمه ي هيناوه، به تايبه تي جيگه يه ک که توي لي بيت ته لاقمان ده که ويت گه ره ته قه ي لي بکه ين، چونکه تپوه بوونه هو ي نه کوشتنی من و ناموزاکانم له شنو، نهو چاکه يه هه رگيز له بير ناکه ين، له بهر نهوه چند ته قه يه کمان لي بکه ن تا تيمه بکشپينه وه". له راستيشدا هه ر وابوو نهوان شهريان نه کرد، به لام تاغاياني مهنگور، عه ولای بايز پاشا، هه مزه ي نهسلان و تاقمه که يان هپرشيان برده سهر بارزاني به کاني ده وره ي شنو و له نهجامدا شکيندران و هه مزه ي نهسلان و چند که سيکيان لي کوژرا و بريندار کرا. پاش نهوه من و مه لا مسته فا چووينه مه رگه وه ر، فرۆکه ي تيران شنوي بومباران کرد و شه ر دهستي پيکرد. گه رامه وه شنو و نهو نهفسه رانه ي که له شه ري (نهلومي) به ديل گيرابووون بردمن بو مه رگه وه ر و سه ربازه دي له کان به ردران.

هه‌والی دلتەزینی له سیداره‌دانی پیشه‌وا

روژی ۲/۴/۱۹۴۷ فرۆکه‌یه‌کی ئێرانی بلاو‌کراوه‌یه‌کی به‌سه‌ر مه‌رگه‌وه‌په‌دا به‌ردایه‌وه، ئه‌وه‌هه‌واله‌ دلتەزینه‌ی تێدابه‌وو که له ۱۹۴۷/۳/۳۱ دا پیشه‌وا‌ی نه‌مر قازی محهمه‌د، حه‌مه‌ حوسین خان و سه‌دری قازی له‌ سیداره‌ دراو‌ن.

پاش ئه‌م هه‌واله‌ جه‌رگه‌په‌ به‌ چه‌ند روژتیک مه‌لا مسته‌فا هاته‌ لام بو‌و مه‌اله‌وه‌وه‌ فهرمووی که‌ به‌چینه‌ خزمه‌ت سه‌ید عه‌بدو‌لا ئه‌فه‌ندی نه‌هری و بیروپای وه‌رگه‌ین له‌ دامه‌زاندنی حکومه‌تی کاتی به‌ سه‌رکردایه‌تی ئه‌و. چووینه‌ خزمه‌تی، له‌وێ مه‌لا مسته‌فا دا‌وای لێ کرد که‌ سه‌ر له‌ نوێ هه‌والی راگه‌یاندنی دامه‌زاندنی کۆمار به‌ سه‌رکردایه‌تی سه‌ید عه‌بدو‌لا ئه‌فه‌ندی به‌ جه‌ما‌وه‌ری کورد بگه‌یه‌نین. به‌لام وه‌لامی به‌ریز سه‌ید عه‌بدو‌لا به‌م جو‌ره‌ بو‌و:

"مه‌لا مسته‌فا، ئه‌وه‌ شه‌ره‌فیکه‌ گه‌لێک گه‌وره‌یه‌ که‌ ئه‌و دا‌وایه‌م لێ ده‌که‌ن، ئاشکرایه‌ که‌ به‌مه‌اله‌ی ئێمه‌ هه‌مو‌یان له‌ رێی خزمه‌تکردن به‌ کورد و کوردایه‌تی گیانی خو‌یان له‌ ده‌ست دا‌وه‌. خو‌زگه‌ که‌ ئێسته‌ من له‌ ته‌مه‌نی ئه‌م به‌کره‌دا ده‌بو‌وم و ئه‌و شه‌ره‌فه‌م ده‌ست بکه‌وتایه‌ که‌ سه‌ریازیکی کوردستان بو‌ایام و له‌گه‌ڵ ئێوه‌دا به‌شداریم له‌ شه‌ر دا بکردایه‌ نه‌ک بو‌ومایه‌ به‌ سه‌رکۆمار، به‌لام ده‌بینیت که‌ وه‌زعم چۆنه‌، پیر و بێ هه‌یتز و په‌که‌وته‌م و ده‌به‌ بار به‌سه‌رتانه‌وه‌، خو‌زگه‌ به‌م توانیبا‌یه‌ له‌ خه‌باتی بارزانی‌یه‌کاندا به‌شداریم بکردایه‌، به‌لام مه‌خابن، ئه‌وه‌ حالی جه‌سته‌مه‌ و سه‌رکۆماریش هه‌ر لایه‌ق به‌ شیخ ئه‌حمه‌ده‌". ئه‌وه‌ بو‌و نه‌مانتوانی ئه‌و مه‌به‌سته‌ که‌ بو‌ی چوو‌بو‌وین له‌گه‌ڵ جه‌نابی سه‌ید عه‌بدو‌لای نه‌هری‌دا به‌ ئه‌نجام بگه‌یه‌نین. ئه‌و ئه‌فسه‌ر و سه‌ریازانه‌ی که‌ دیل بو‌ون لاما‌ن نه‌مانتوانی زیتر به‌

خٲیویان بکه ین، له بهر ئه وه هه موویانمان ئازاد کرد، ته نٲی ئه فسه رٲیک نه بٲیت که کوری سه رله شکری به ختیارٲی بوو، گلمان دایه وه تا گه یشته ینه سه ر گاده ر، ئه و جا له وٲیره ناردمانه وه بو لای سه ید عه بدولای نه هری که بٲداته وه ده ست حکومه تی ئٲیران.

شەرى گوجارى نىچوچەى بەگزادان

لەگەل مەلا مستەفا و (۱۳) بارزانى دا شەو لە مەرگە وەرەو چوونە گوندى راژانە بەو نىيازەى كە لەو پەنجىنە تەرگە وەر، محەمەد حوسىنى سەرۆكى ھەركى سەيدە و مامۆستا محەمەد وردىشمان لەگەلدا بوون. لە راستىدا ئەم سەفەرەم گەلەك پى ناخۆش بوو و لەو بارە پەو بە مەلا مستەفام گوت: "ئەم سەفەرەمان بەو ژمارە چەكدارە كە مەو بە تەرگە وەر بە چاك نازانم، بە تايبە تى عەشپەرە تەكانى ئەوئ زۆر جىبى باوەر نىن و ئەگەر ژمارە پەكى باش چەكدارمان لەگەلدا بىت پىم وانىە بوئىن كارتىكى خراپمان لەگەلدا بكەن، بە پىچە وانەو دووور نى يە كە ئىستە زەفەرمان پى ببەن، بە تايبە تى ئەو پەو، كە ھەر عەشپەرە تە و ھەولئى ئەو دەدات كە حكومە تى ئىران لە خۆى رازى بكات". بەلام مەخابن مەلا مستەفا ھەر سوور بوو لەسەر روئىشتنمان پەو تەرگە وەر و فەرمووى:

"ئەسەد خۆشەوى ئىستە لەوئ لای رەشىد ھەركى يە لە نىچوچەى ھەركى يان و ئاگادارى چوونە كە مانە پەو تەرگە وەر، جگە لەو دەش خزمایە تىشى لەگەل نوورى بەگى بەگزادە پەيدا كەردوو و ژنىكى خزمى ئەوى ھىتاو و گومانى خراپە يان لئى ناكەم، ئەوجا كە ئەو شوئىنە مان زامن كەرد ئەوا دەتوانىن خەلكە كە پەو ئەو نىچوچانە بگوتىزىنەو و نىزىكى نىچوچەى شكاك بىينەو. ئەوئ كە گومانى لئى بكەرى تەنئى ئەمەر خانى شكاكە، بەلام تايەر خانى كورى سەكۆى شكاك لەگەل ئىمە يە. لەو پىش بەدواو نىچوچەى جەلالىانە كە نىيازمان ھە يە پىچىنە ئەوئ و ئەوانىش دۆستمان.

رۆژى دواتر بەرەو تەرگە وەر كەوتىنە رى. لە نىزىك رووبارى بەردەسۆر گوندى سلىقنەمان ھاتە رى. چوار ئاغا خاوەنى ئەم گونە بوون و بە خۆيان و چەكدارە كانىانەو چوونە پال حكومە تى ئىران. ئىوارئ گەيشتىنە گوندى گوجار - دەكە وئىتە دەشتى تەرگە وەر - لەمالى سەيد نورالدين بوونە ميوان. پاش نان خواردى ئىوارە، سەيد نورالدين رووى كەردە مەلا

مستەفا و پیتی ووت: "جەنابی مەلا مستەفا، ئەوڕۆکە پیرۆزتەربین روژی ژیاغە کە جەنابتان تەشریفتان هیناوەتە ئیترە، و خۆم گەلیک بە بەختەوەر دەزانم کە شەرەفی میوانداریتی ئیوەم پیتی برا، لە هەمان کاتدا دەمەوی ئەوەتان پێشکەش بکەم کە پێویست نەبوو جەنابت بەم ژمارە کەمە چە کدارەو بەییتە نیو عەشیرەتی بەگزادە، جەنابت نایان ناسیت کە ئەمانە چەندە بیتی بارن. من خەلکی مەرگەوەر نیم بەلام لەمێژە کەوتومەتە ئیترە، ئەم عەشیرەتە گەلیک نامەردییان لێ چاوەروان دەکری، هەر بۆ سەلماندنێ ئەم قسانەم نمونە یەکی گچکەتان بۆ دینمەو، لەسەردەمی خۆیدا خێزانی سمایل ئاغای شکاک بێرەدا تێپەر دەبیت، هەرچی دەبیت بە تالان دەیبەن و رووتی دەکەنەو، تا ئەوڕۆش خەشڵ و زبیری ئەو خێزانە بە بەرۆکی ژن و مندالی نوری بەگەوێن. ئەوجا کە سیک کە وێژدانی هیندە پر بکات ژنیک رووت بکاتەو ئەخۆ دەبیت چ جۆرە مرۆڤیک بیت. ئایا پێناچیت کە ئەو کەسانە هەموو جۆرە تاوان و خیانەتیکیان لێ بوەشیتەو؟ بۆیە پێوست بوو جەنابتان بە (۱۰۰-۲۰۰) چە کدارەو بەم نیتوچەدا تێپەر بوونایە. ئیستەش ئەگەر بە قسە ی بچووی خۆتان دەکەن هەر ئەم شەو بەرەو دوواوە بگەرێنەو و بە هیژیکێ چە کداری زۆرەو وەرەو، دەنا نوری بەگ هیچ جیتی متمانە نییە و لە گەل ئیترانە و خیانەتتان لێ دەکات".

لەو ئەلامدا مەلا مستەفا پیتی ووت "گەر ئەو کابرایە عەقلی هەبیت ئەوا دەزانیت کە ئیمە کێین و خۆی لە قەرە ی بارزانیا نادات. ئیمە نەها تووین ولاتی ئەو داگیر بکەین، بەلکو ریبوارین و لیترەو تێ دەپەرین". زۆر بەسەر ئەم وتوێژەدا تێ نەپەر بوو، تەتەرێک خۆی کرد بە ژوورا و نامە یەکی لە لایەن نوری بەگەو بە مەلا مستەفا هینابوو. نوری بەگ لە نامە کەیدا نووسی بوی: "بە هیچ جۆرێک قەبوول ناکەم بەییتە خاکی ئیمەو، دەبێ هەر ئەمشەو گوجار بە جی بیلن، خۆ ئەگەر نا بە زۆری هینز دەرتان دەکەم". بەو هەوالە مەلا مستەفا دەماری گرژ بوو، دەستوێرد وەلامیکێ ئامۆژگاری و لە هەمان کاتدا هەرەشە ی بۆ نووسیەو و بە

به حری به گدا (ههلا توویبه کی کوردستانی تورکیا و له گهلا هه رکیبه کان بوو) بوئی نارد.

به حری به گ ده گاته روخی ئاواپی (ئهمین) که مائی نوری به گی لی به، بهر له وهی بگاته نیو گوند ده سترپتری تفهنگی لی ده کهن، به لام خو شیه ختانه بهرناکه ویت و به غاردان به ره و دوا ده گه رپته وه، ته نانهت زینی ئه سپه که شی لی که وتبوو و به بی زین که رابزووه.

له هه مان کاتدا له سه س سنی به زایی له دووره وهی گوجار ناگر کرابووه، دیار بوو که چه کداره کانی نوری به گ بوون و له وی خو یان دامه زرانده بوو، و ئابلوقه ی گوجاریان دابوو.

منیش به په له چه کداره کانی که له گه لمدای بوون له ۲-۳ جیگه ی (۱۰۰-۱۲۰م) له دهره وهی گونده که م دامه زراندن و له خانویه کی به زری نیو گونده که ش دوو چه کداریکم دامه زرانده. ئه وی دی که ماوینه وه: من، مه لا مسته فا، حوسین فاتی، عه زیز قاله ره ش، له گه ل محمه مد حوسین هه رکی سه یده له مائی سه ید نوری ماینه وه تا دونباش روشن بووه، ئه و جا به سواری له ئاواپی به که ۱۰۰ مه تریک، به ره و گه لی به رده سوور دوور که وتینه وه. له ناکاو ته قه له هه موو لایه که وه ده سستی پیکرد، دوو سواری به گزاده به پرتاو هپرشیان هینایه سه رمان و هاواریان ده کرد: (نه حه لی، نه حه لی مه لا مسته فا ئه ز هورکووی به گزاده م پی ده لپین، ئه و پو روژی میترانه) ئیمه ش ناچار بووین که ته قه یان لی بکه یین و هه ر دوو سوواره که مان پیکا. نیو سه عاتیک له و جیگه یه ماینه وه و به رده وام هپرشمان ده کرایه سه ر، ئیمه ش به رده وام ده مان شکاندنه وه. له م هینان و بردنه دا بووین، محمه مد حوسین هه رکی رووی له مه لا مسته فا کرد و پیتی گوت: "مه لا مسته فا مانه وه ت لیره باش نی به، ئیمه گه لیکمان شه ر له گه ل ئه م عه شیره ته دا کردووه و شاره زاشیانین له بهر ئه وه وریا به، خو ت بگه یینه گه لی به رده سوور که ته نی ریگه یه لیتوهی ده رباز بیت، خو ئه گه ر بیت و نوری به گ و چه کداره کانی له لای گوندی کوپه و به لای چیاکانی به ره و تورکیاوه بین

و ئەو نىسوجەيە بگرن ئەوا بە هيچ جورىك رزگارتان نابىت، ئىستە تەنانت منىشت لەگەل ئەماوم چونكە قادۆى كورم بە (۱۵۰) كەسەوہ چووتە پال عەجەم، لەبەر ئەوہ هيچ شەرمى تىدا نىہ گەر بە پەلە خۆت بگەيەنیتە گەلى بەردە سۆر". لەو كاتەدا ئەسەد خۆشەوى لەگەل شەش كەسدا گەيشتە لامان، ديار بوو كە لە نيزىك ماله خەزورانى بوو ھەستى كردبوو كە پەلامارى دەدەن، خۆى رزگار كردبوو، مەلا مستەفا كەمىكە لىي توورە بوو، كە بۆچى ئەو ۳-۴ مندالەى لەگەل داىە. مەلا مستەفا وىستى ھىرشىيان پى بكات بەلام لای خۆمانان ھىشتنەوہ تا ئەوانەى نىو گوندى گوجارىش دەگەرپنەوہ، بۆ ئەوہى لە كشانەوہياندا لە پشتەوہ بيان پارىزىن و ئەو دەم بەرەو گەلى بەردە سۆر بۆين.

ئەو شوپنەى كەمەدەد حوسىن پىي ووتىن، بە دووربىن تەماشامان دەكرد، دىتمان سوارىكى زۆر بەرەو گەلى بەردە سۆر دىن تاپشتمان لى بگرن، ئىمەش بە پەلە و پرتا و (من، مەلا مستەفا، حوسىن فاتى و عەزىز قالە رەش) بەرەو گەلى بەكە چووين.

ئەسپەكەى من لەوانى دىكە بە تىنتر بوو، بەر لەوان گەيشتمە نيزىكى سەر لووتكەى گەلى بەكە، لە ئەسپەكەم دا بەزىم و بە ۳-۴ دەقىقە خۆم گەياندە نيزىكى سەر گەلى بەكە، بارانىكى زۆرىش دەبارى و كرىپوہى دەكرد، لە دوورەوہ ھەندى كەسم دىت كە بەرەو سەر گەلى دىن، سەرەتا وام ھەست كرد كە بارزانى بەكانن و لە گوندى گوجارەوہ دىن، بەلام ھەر ھىندەم زانى دەستىرپىتىكى گوللەم بۆ ھات، زوو خۆم بە زەوى دادا و كەتە تەقەكردن، زۆرى پى نەچوو مەلا مستەفا و حوسىن فاتەش سەر كەوتنە سەر گەلى بەكە، ھەر يەكەيان بەدرىزايى ۳۰ مەترىك لە چەپ و راستى منەوہ خۆيان دامەزراند و كەوتىنە شەر، لە ھەمان كاتدا عەزىز قالە رەشم بەرەو مەرگەوہر نارد، كە ھەرچى بارزانى بەكى تووش دەبىت بە پەلە فرىمان بخت. تاكو دواى نىوہرۆ شەر بەردەوام بوو، پاشان مەلا مستەفا رووى وەرچەرخاند و پىي ووتم كە بەرامبەرى ئەو تەقە نەما، منىش پىم

ووت که بهرامبهری منیش تهنی دهنگی سی تیریک دیت که ئه ویش گوللهکانی زۆر به بلندی به سه مانا ده پروات. فه رمووی گهر که سی دیکه مان لا بوايه ئه وه له و شانیه دیکه وه هیرشمان ده برده سه ربان، پیم ووته وه که من و حوسین له دهستی راسته وه هیرش ده به یین و توش له جیگه ی خۆت مه جولتی و ئه و جیگه یه مان به گولله بو داگره تا کو خۆمانی لی نزیك ده که یینه وه. به ره و سه نگه ره کانیا ن رویشتین، که گه یشتینه نیزبکیان، دیتمان چۆلیان کردوه و به ره و گوندی کۆبی کشاونه ته وه، به لام له دووره وه ته قه یان ده کرد و له و نیسه شدا هه ندیک خوین رژابوو و پی ده چوو که برینداریشیان بو بیت. ده مه و ئیواره بوو، (عومه ر تیلی) نیوتیک به خۆی و شه ش بارزانی یه وه گه یشتنه لامان، هه ر زوو مه لا مسته فا پی ووتن که ئیمه ماندووین و نۆره ی ئه وانه سه نگه ر بگرن و ئیمه ش له سه رخۆ به دوا یاندا ده پۆین.

بو ئیواری گه یشتینه سه ر ئه و به رزاییه ی که به سه ر گوندی کۆبی دا ده پروانی ته قه مان به سه ر گونده که دا کرد، به لام هیچ دهنگیکی ته قه ی دوژمنمان گوی لی نه بوو. چووینه نیو گونده که که سی تیدا نه ما بوو، تهنی پیرتینیک نه بیت، پی ووتین که چوار کوزراویان هه بووه و بر دوویانه ته ده ره وه ی گونده که.

ئه و شه وه له وئ ماینه وه، و بو به یانی چه ند بارزانی به کی دیکه گه یشتنه لامان و ئه وانه ی که له گوندی گوجاریش بوون له گه ل حه مه ده مین میرخان گه یشتنه وه لامان.

زیانمان له گوندی گوجار، دوو شه هید بوو، (حاجی محه مه د هوستانی، شه والی شندو) برینداریشمان ۳ که س بوو (مسته فا ره شو، حال محه مه د و حه سو میرخان). ژماره مان بوو به (۳۸) که س، شه و و روژتیک له کۆبی ماینه وه، بو روژی پاشتر هه رچی هیزی به گزاده هه یه به ستونیک ئیرانی و (۳) تانک هیرشیان هینایه سه رمان، فرۆکه شمان به سه ره وه بوو، تا ئیواره بو مبابارانیان کردین و شه ر رانه وه ستا، له هه مان کاتدا هه والمان بو

هات که ستونیکى ئیرانى دیکهش له ورمی وه بهرهو گهلی بهندی چوو بهو نیازهی که پشتیمان لی بگرن. ناچار که شهو هات بهرهو مهرگهوهپر کشاینهوه دوواوه بو (دزی مهرگهوهپر). هیزهکانی ئیران به (۲) ههنگ (لیوا)ی سواره بهرهو مهرگهوهپر هاتن، ئیمهش هیزهکانی خویمان له دوو لای نیوچه که دامهزراند، بهشیک له گوندی نهورس که به پال چپای سنووری مهرگهوهوه بوو و بهرهو ریگهی نههری دهچوو. بهشهکی دیکهشمان بهگردو تهپۆلکهکانی (جهلکان و مهکان)ی نیوان مهرگهوهپر و ورمی.

خۆشم چووم بو شنۆ و بهک له تۆپهکامان که لهوی بوو لهگهڵ خۆم هینا بو مهرگهوهپر. سوپای ئیرانی تا ناوهراستی دهستی مهرگهوهپر هات، ههستی کرد که له دوو لاهه هیزی ئیمه لییه، پتر نههاته پیشهوه. له ماوهی سێ کاتژمیر ری، له دوورهوهی (دزی)یهوه خویمان دامهزراند و دهستیان به تۆپ باران کردنی دهووبهپر کرد، ئیمهش له جهلکان و مهکانهوه چند گولله تۆپیکمان تیگرتن و که شهو دادههات به ۶-۷ کاتژمیریک رویشتن تۆپهکامان دهبرده (نهورس) و بوو روژی دووهم لهوئیه گولله بارانمان دهکردن تا وا ههست بکهن که له ههردوو لای جهبههکهوه تۆپمان ههیه.

پاش روخانی حکومهتی تهووریز، (۴) ئهفسهری حیزبی توده (ئازهربايجان) ههلاتبوونه لای ئیمه، سهروان رهئیس دانا، مولازم کهمالی، مولازم فاتی و مولازم یهعقوبی، سهروان دانامان لهسهر تۆپهکه دانا، چونکه خۆی تۆچی بوو. نزیکه (۵۰) گوللهمابوو، تۆپهکه جیهازی تهوجیهی و نازمی نهمابوو، بهلام ههر کهلکی لی وهردهگیرا.

سهروان دانا ۳-۴ تۆپی هاویشته سهر هیزهکانی دوژمن، بهلام ههچ دیاری نهدا که له کوئی دهکهون چوومه سهرتۆپهکه و وام دهزانی که سهرقاپاغی گوللهکانی لانهبردوو بهیه واتهقن. بهلام وانهبوو، بهلکو سهرهکانیان لهسهر لاچووبوو، ئهوجا وادیاره که لهم حالتهدا گوللهکه دهکهوئیه قوولایبیهک که دوکهلهکه له تهقینی گوللهکه بلاو دهبیتهوه.

بۆ چاره سهر كوردنى مهودا و روو (اتجاه) و نیشان (هدهف) پتوبسته كه نيوچه بهرزه كان ياخود شتيكى ديكه ديارى بكریت، و رووى توپه كهى تى بكریت، ئەوجا به ووردى سووچى (زاويه) نيوان نيشانه كه و جيگه تەقىنى گولله كه دەست نیشان ده كرى، و نيشانهى تهواو دانریتته وه، به لام وا ديار بوو كه سهروان دانا پراكتيكي گه ليك له سهر توپ نه كردبوو و ئەو جوړه حاله تانهى نه ديبوو. جيگه يه كم له نيولولوى توپه كه وه دەست نیشان كرد و بهر وه دوژمن دهستمان به توپ هاو پشتن كرد، توپى دووهم زرمهى له ئوردووى دوژمن ههستماند، پاش تهقاندنى ۴-۵ توپ زور به په له توپه كه مان شارده وه، بهر له وهى كه فرۆكه كانى دوژمن جيگهى بدۆزنده وه. پاش تىپه رىنى كاترميترىك قادرى كورى محمه د حوسين ههركى سهيده، به خوى و دوو كه سه وه هاته لای مهلا مسته فاو پى ووت: "سهر له شكر ئيمهى به زور هيتاوه بۆ شهري، تكام وايه كه توپ نه گرنه ئيمه و چه كداره كانمان، ههر دهرفه تيكمان بۆ بلوى خو ده دزينه وه و شهري ئيوه ناكهين".

نيوراو (۱۵۰) چه كدارى له گه لدا بوو، ليمان پرسى ئايا گولله توپه كان تا چ راده يه ك كارى گه ر بوون؟ ووتى: له سه ره تا دا گولله كان ده كه و تنه چالا ييه كانى دوو ره له سه نگره كان و فه رماندهى هيتى دوژمن ده بووت: ئەو توپچى به يان له گه ل ئيمه يه ياخود نه زانه دواى ئەوه گولله توپه كان ده كه و تنه نيو ئوردوگا كه و يه ك له گولله كان كه و ته نيو سه نگره رىك، (۱۶) سه ربا ز و سه روانيكي كوشت. ئەو ده مه فه رماندهى هيتى (سه ره نگر) گوتى: ئەمجاره توپچى به كه يان گۆر بوه.

شه ر له جه بههى ئيمه و شنۆ به سه ر كرده تى شىخ ئەحمه د دريژهى كيشا. سه ر له نوئى گه رامه وه بۆ شنۆ كه ژماره يه كى ديكه بارزانى له گه ل خۆم بيتنم، چونكه زۆر بهى زۆرى بارزانى به كان له شنۆ بوون. له گه ل شىخ عوسمانى كورى شىخ ئەحمه د چووين بۆ گوندى (گيتلاس)، چه كدارى كى زۆرى لى بوو، ژماره يه كم له گه ل خۆم برد بۆ (ئه ورس). به لام داخى گرانم بۆ

روژی دوايي فرۆكه ئاگربارانى كردين و (١٢) كهسمان لهوانه شههيد بوون له گهڵ عهبدوئالا خوشناوى قارهمان. وهجدى بهگ كه له سورياوه هاتبوووه ناو شوڤش و يهكيك بوو له بنه مالهى بهدرخانى يهكان بريندار كرا. به پهله وهجدى بهگم بردهوه مالى بۆ تيمار كردن. دواي چهند ههفته يهك بارزاني له جه بهههى شنۆوه بهرهو سنورى سهري (ئاوى گادر) كشايهوه، ههروهها ئيمهش له مهركه وهپهوه له ژيڤر بۆمبارانى فرۆكهى دوژمندا بهرهو لاي ئهوان كشايهوه. منداله كاني مستهفا خوشناو كه له دزي مهركه وهپه بهجى مابوون له گهڵ منداله كاني خۆمدا بردمن بۆ سهري ئاوى گادر. له گهڵ ئهوه ههموو مال و منداله ئاواره يهدا له كهنارى رووبارى گادر به پهريشاني له نيۆ ئهوه بهفر و سهرمايه دا مايهوه و ههيزه كاني ئيرانيش له پشتهوه رتيگه لى گرتبووين، له و لاشهوه ههيزه كاني عيراق به سهركردايه تى پۆليسى عيراق (سهيد عهلى حيجاز) خويان دژ به ئيمه دامه زراندهبوو. له سهري ئاوه كهش پردتيكى كاتى بۆ هاتوو چۆ كردن دروست كرابوو.

شيخ ئهحمده بۆ گه پانه وهى ئهوه خهلكه بۆ خاكي خويان ناچار ما پتهو ندى له گهڵ حكومه تى عيراق بكات. ئهوى بيوستبا كه بگه رتيتهوه، له پرده كه ده په ريه وه و چه كه كاني ته سلیم ده كرده وه و له وى ده مايه وه.

برپار وابوو كه ئهوه ژن و مندال و په ككه وتانه له گهڵ شيخ ئهحمده خۆ ته سلیمی عيراق بكنه وه و له ههيزى چه كداريش گهر نه يه ويته ئهوا له گهڵ مه لا مسته فادا بيمنيته وه.

پاش ئهوه به مه لا مسته فام ووت له گهڵ ئهوه ژماره چه كداره ي كه ماوه ته وه ههول بدهين ههه له گاده ره وه به كه نارى چيا كاني ئيران و توركيادا به رهو سنورى ئيران و رووسيا برۆين. به لام له وه لامدا مه لا مسته فا ووتى: "كاتيک كه له تاران بوو، بالوتيزى (سه فيرى) ئه مريكى په يمانى ئه وهى داوه تى گهر بيت و بگه رتيته وه عيراق و تا ماوه يه كى كه م به رامبه ر ههيزى عيراقى خۆ راگرن، ئهوا ئه مريكا داواى شه ر راگرتن له ههردوو لا ده كات و كاريكى وا ده كات كه حكومه تى به غدا خودموختارى

به كورد بدات".

مه‌لا مسته‌فا باوه‌ری ته‌واوی به‌و په‌یمان‌ه‌ی ئه‌م‌ریکا هه‌بوو، چون‌که ده‌یزانی که ئه‌م‌ریکا ده‌به‌وئ له‌ بازاری عێراق و که‌نداودا پێش‌برکیتی (منافسه) له‌گه‌ڵ ئینگلیز دا بکات و ده‌ست به‌سه‌ر نیتوچه‌که‌دا بگری.

له‌و کاته‌دا خه‌یروئ‌لا عه‌بدو‌لکه‌ریم گه‌لیک نه‌خۆش بوو، کاک محمه‌ده‌د سه‌له‌ح ژاژله‌یی و ژماره‌یه‌کی دیکه‌ش له‌وئ بوون، له‌ ناکاو گولله‌ی تفه‌نگیک له‌ ده‌ست یه‌کیک ده‌رده‌چیت و به‌ر باسکی محمه‌ده‌د سه‌له‌ح ده‌که‌وئ و برینداری ده‌کات، له‌ کاتی خۆ ته‌سلیم کردنه‌وه‌ی شیخ ئه‌حمه‌د دا، خه‌یروئ‌لاش له‌سه‌ر نه‌قاله‌ ده‌بیت. مه‌خابن که ئه‌میش له‌گه‌ڵ هاو‌ریانی دیکه‌دا له‌ سێداره‌ ده‌دریت.

له‌ راستیدا من و چه‌ند براده‌ریکی دیکه‌ بروامان به‌و په‌یمان‌ه‌ی ئه‌م‌ریکا نه‌بوو که به‌ مه‌لا مسته‌فای دابوو، چون‌که ده‌بوو بگه‌رپا‌ینایه‌ته‌وه‌، هه‌ندیک جیگه‌ی چیاو چۆل که هه‌موو ده‌ور و پشته‌که‌مان عه‌شیره‌ته‌ خۆ به‌ده‌سته‌وه‌ده‌ره‌کانی سه‌ر به‌ هه‌ردوو دووژمنه‌کامان حکومه‌تی عێراق و تورکیاش بوون، ئه‌مه‌ جگه‌ له‌وه‌ی که ئێرانیش هه‌ر ده‌هاته‌وه‌ سه‌ر سنوور و ئه‌و ده‌مه‌ گه‌لیک زه‌حمه‌ت ده‌بوو که شه‌ری (٣) ده‌وله‌تمان پێ بکرا‌یبه‌. جا وامان به‌ چاک زانی که له‌سه‌ر گاده‌ره‌وه‌ سنوور به‌ سنووری تورکیا و ئێران برۆین تا ده‌گه‌ینه‌ سه‌ر ئاوی ئاراس و له‌ویوه‌ ده‌چینه‌ خاکی رووسیا و داوی په‌نا‌به‌ریتی ده‌که‌بن. ئه‌وجا من و محمه‌ده‌د قودسی و جه‌لال ئه‌مین و چه‌ند چه‌کداریکی دیکه‌ که ژماره‌مان (٢٢) که‌س بوو له‌ گاده‌ر په‌رینه‌وه‌ کوردستانی عێراق، هه‌روه‌ها به‌ (٣٠) دینار یه‌کیکمان به‌ کری گرت که بۆ شاره‌زایی ریگه‌ویان له‌گه‌ڵماندا بیت.

پاش رویشتنیکی (٣) شه‌و و روژی به‌نیو ئه‌و هه‌موو به‌فره‌ی چیاکانی سنوردا بێ هیچ خۆراکیک کابرای ری پێشانده‌ر و شاره‌زا ری لی تیک چوو. هه‌ر هینده‌ به‌ خۆمان زانی که گه‌یشتوینه‌ته‌ سه‌ر شاخه‌کانی نیتوچه‌ی لۆلان که سه‌ربازخانه‌ی عێراقی تێدابوو. له‌وه‌زعیکی گه‌لیک شه‌پزه‌ و بێ

هیتز و برسی دا بووین، له وی کاک محهمه د قودسی و کاک جهلال ئەمین و چەند کەسیکی دیکه ووتیان کە: "ئیدی هیتزی رویشتمان نه ماوه و هەر دەمرین، له بهر ئەوه تهسلیمی له شکر عیراقی دەبین". من و (٦) کەسی دیکه ماینهوه و بهسهر لووتکهی چیاکهوه بهرهو روژههلات رویشتین. (٤) کەس (ئیسراهم خوشناو، سهیده رهواندوزی، عومەر کاولوکانی) کە ئیواره‌ی بهسهر داهاات له ئیمه داترازان، چونکه گه‌لیک له پیش ئیمه‌وه ده‌رویشتن. من و واحیدی مام ره‌زا کۆبی و عه‌زیزی قاله ره‌شی کۆبی (به‌ناوبانگ به‌ عه‌زیز له یلی) شه‌و له‌سه‌ر چیاکان ماینه‌وه و تا به‌یانی له نیو ئەو به‌فردها هاتوو چۆمان ده‌کرد و ناو به‌ناویش پشتمان به‌ به‌کتریه‌وه ده‌نا و میزه‌ره‌کانی سه‌رمان به‌خو دادهدا تا روژ ده‌بووه، ئەو روژه‌ش به‌نیو ئەو چیا و به‌فردها رویشتین و کاتی نیوه‌رو بوو واحیدی مام ره‌زا هیتزی له‌به‌ر پراو له برسان گیانی پاکي ده‌رچوو. به‌ ناچاری خو‌ی و چه‌که‌که‌یمان به‌جه‌هتشت. من و کاک عه‌زیز تا نیزیکی ئیواره هەر رویشتین، ئەو ده‌مه گه‌یشتینه سه‌ر ئاقاری ده‌شتی شو.

له دامینی چیا به‌فر توایوه گیاو گۆل شین بسوو، چه‌که‌که‌مان له بنی تاشه به‌ردیک له جیگه‌یه‌کی دا شارده‌وه که له دواییدا بتوانین بیاندۆزینه‌وه، خو‌شمان به‌ره‌وه ئەو گونده‌ی که له ده‌شتایی به‌ک بوو کهوتینه ری، له ده‌ره‌وه‌ی گونده‌که چه‌که‌که‌ریک به‌ پیرمانه‌وه هات و کهوته پرسیار کردن لیتمان که ووقمان ئیمه گه‌لیک ماندووین و برسین، جارێ بمانگه‌یه‌نیتته نیو گوند تا که‌میک پشوو بده‌ین ئەو ده‌مه به‌سه‌ره‌اتمان باس ده‌که‌ین. له‌گه‌ل چه‌که‌که‌ری که به‌ره‌وه مالی کویخای گوند (سو‌فی شوکر) رویشتین.

دوای هه‌سانه‌وه‌مان، سو‌فی شوکر ووتی: شانستان هه‌بوو، تا ئەورۆ نیوه‌رو‌ش فه‌وجیک له سواری حکومه‌ت لیتره بوون و پاشان به‌ره‌وه گوندیکی دیکه رویشتن که زۆر لیتره‌وه دوور نی‌یه، فه‌رمانیشیان داوه که هەر که‌سیک عیراقیه‌کی بینی ده‌ست به‌جێ هه‌وال بگه‌یه‌نیتته له شکر و به‌گرتویی ته‌سلیمی بکات، ئەگه‌ر نا زۆر به‌ توندی سزا ده‌دری‌ت، به‌لام

بلیم چی موسلمانیتی یه و ئیوهش لیقه و ماون و به خودی ته سلیمتان
ناکه م.

دوای ئه و قسانه ههستا و زۆری پی نه چوو هاتهوه و کارتییکی پی بوو
له ویدا نوسرا بوو: "ئه و مرۆقه منی رزگار کردوو، له هه ر جی یه ک بم پی
په روا بۆی هه به بیته لام و بمینی". (ئه و کارته له لایهن رهشید عالی
گه یلانی یه وه پیتی درا بوو؛ پاش کوده تاکه ی سالی ۱۹۴۱ هه لاتبوو، ئه و
سۆفی شوکره تا تورکیای بردبوو). دوو رۆژ له گونده که ماینه وه، به رۆژ
ده چووینه ژوو ریکی چۆل له گونده که و که شه و ده هات ده گه راینه وه
دیوه خانه که ی کوپخا تا که س نه مانینی.

پاش ئه و دوو رۆژه ناردمه شنۆ بو کرینی هه ندیک خورما و په نییر و نان
و به ری کوه وتین. چه که کاغان له چیا دۆزی یه وه و به ره و سنوور رۆیشترین.
کاتر میتر هه شتی ئیواره بوو به چیا یه کی گه لیک به رزدا به ره و گوندی زپوه که
هاتینه خواره وه، که به سه ر چۆمی گاده ر که وتین سه گ گه لی گونده که
په لاماریان داین، خۆمان کرد به مالتیکدا که به ریککه وت مالی کوپخا
برایمی گونده که بوو. شایانی باسه عه زیزی قاله ره شی هاو ریم له
هاتنه که یدا کاتی خۆی بۆ لای من، له و ماله میوان بوو.

کوپخا برایم خه لکی رایه ت بوو (ئامۆزای مینه عه لی ئاغای رایه ت
بوو)، که وتبووه ئه و گونده ببوه کوپخا، له و کاته دا کوپخا له ناو گوند بوو،
خیزانه که ی ئاگریکی خۆشی له ماله وه کردبووه، هه ر که چاویان به عه زیز
که وت ناسیانه وه و هاتن به پییری یه وه و به خیره اتنیان کردین، ئه م گونده
سه ر به حوسین ئاغای سیلوی بوو (له مه وه به ر باسی رووداوه دلته زینه که ی
سیلوی مان کرد). به ر له وه ی بگه یین به عه زیزم ووت که له وی ئاشکرام
نه کات و تا که س نه مناسیت، به لکو وه ک برا گه وره فه رمانم به سه ردا بکه
و با تۆش له ریی منه وه گیرو گرفتت بۆ دروست نه بیت.

پاش ئه وه ی له به ر ئاگری مالی کوپخا گه رم بووینه وه، ناردیان به دوای
کوپخادا، هاته وه و گه لیککی ریز لی گرتین، پاشان له گه ل عه زیزدا که وته

قسه و باس و ووتی: به خودی گه لیک به په روش بووین و بیستمان نهو
 جه ماعه تهی که له گه ل ره ئیس به کر بوون هه ربه که به لایه کدا چوون و ره ئیس
 به کریش له ناو به فر ماوه ته وه و مردووه (نهو چوار که سهی که له ئیمه جودا
 بوو بوونه وه به ویدا تیپه ر بوون)، چند که سیکیشمان بو نهو چیا یانه نارد و
 گه لیکیش گه ران، به لام تهرمه که یان نه دیته وه، عه زیز به م قسانه که میتک
 په شوکا و هه ر پرسیاریکیشیان که لی ده کرد ده شتوا و به چاکی نه دیده توانی
 وه لامیان بداته وه و جار و باریش ئاورپکی له من ده دایه وه به تایبه تی که
 نیوی منیان ده هیتا. ژن و مناله که ی کوپخا هه ستیان به وه کردبوو که عه زیز
 له دانیشتنه که یدا ئاسایی نی یه و زور ئاور له من ده داته وه. له بهر ئاگره که
 هه ستام و چوومه دهره وه به و فیله ی که سه رم سوور ده خواو پیویستیم به
 هه وای دهره وه هه یه، زوری پی نه چوو که گه رامه وه و ده بینم که هه موو
 به رزه پی له به رم هه ستاون و کوپخا په لاماری دام و ماچی کردم و ووتی:
 "حه یفت نه کرد خوت له ئیمه ئاشکرا نه کرد، (دار پی ده بی جاریک باز له
 سه ری دنیشیتته وه)، ئیمه به خته وه رین که تو ریگه که تو وه ته ئیره". دیار
 بوو پاش چوونه دهره وه که م ژنه کانی کوپخا، عه زیز یان سوپند داوه که به
 گوپره ی نهو وه سفانه ی بیستوویانه منیان دیوه که فلان که سم و برا
 بچووی عه زیز نیم، پاشان نه ویش ئاشکرای کردبوو.

هه ر نهو شه وه جل و به رگی نوئی یان بو ئاماده کردین و ئاویان گه رم کرد و
 تکایان زور کرد که خو مان بشوین و، گه لیکیان خزمه ت کردین.

پاش (۳) روژ مالتی کوپخامان جیهیشت و خوشی له گه لماندا تا سه ر
 چیاکانی به رامبه ر رایه ت هات و له وپوه له یه کدی جیا بووینه وه، نهو به ره و
 مال و ئیمه ش به ره و رایه ت رویشتین و له ریگه تووشی دهره سه ری و
 ته نگ و چه له مه یه کی زور هاتین.

هیوادارم که به سه رهاتی له وه و دووا له به شیکی دیکه دا پیشکده ش
 بکه م.

ناوه پۆک

5	سویاس و پیزانین
6	کورتیهک له ژیان و بهسه رها تم
13	هینانی بارزانی یه کان بۆ مه هاباد
23	کورتیه باسیک
27	مه هاباد
31	چۆن کاتمان له شنۆ به سه ر ده برد
33	به سه رها تی زێر فرۆشتن
37	دروستیوونی پارتهی دیموکراتی کوردستانی عیراق
41	وتووێژی نیوان من و پیشه و
44	دابه شکردنی هیزی بارزانی یه کان
47	هیرشی سوپای ئیران بۆ سه ر هیزه کانمان
54	هۆی نیوان ناخۆشی من و همه ره شید خان
56	شه ری مامه شه ی یه که م
64	شه ری مامه شه ی دووهم
72	نامه ی همه ره شید خان و سه رله شکر هوما یۆنی
76	دروست بوونی تیبیک له کۆماری کوردستاندا
82	یاخی بوونی مه لا خه لیل و عه ولا غای بایز پاشا
86	شه ری جه ژنی قوریان
88	کۆیو نه وه م له گه ل سه رله شکر ئایرووم دا
92	شه ری مه کلاره
94	سه ره تای سالی ۱۹۴۷
100	نامه ی پیشه و و چوونم بۆ مه هاباد
101	دووا و تووێژی نیوان پیشه و و مه لا مسته فا
103	چوونم بۆ نه غه ده
104	رۆیشتنی مه لا مسته فا بۆ تاران

110 گه پانه وهی مه لا مسته فا بۆ شنۆ
115 وتووێژی نێوان من و سه رههنگ غه فاری
120 کێشه ی نێوان نێمه و ئاغانی مامه ش
124 رووداوه دلته زینه که ی سیلۆی
127 هه والی دلته زینی له سیداره دانی پیشه و
129 شه ری گوجاری نێوچه ی به گزادان

له چاپکراوه کانی دهزگای ئاراس ئهم کتیبانهی خوارهوه بخویننه وه:

- (۱) هه لکه وتی دیریکی له کوردستاندا. دانانی: حوسین حوزنی موکریانی.
- (۲) سه روا. دانانی: د. عهزیز گهردی.
- (۳) ژنی کورد به ستهم دهوره دراوه. دانانی: د. کوردستان موکریانی.
- (۴) الحرب الكردية وإنشقاق ۱۹۶۴. تألیف: دیشید ادامسن و جرجیس فتح الله.
- (۵) رحلة الى رجال شجعان في كردستان. تألیف: دانا ادامز شمادت. ترجمة وتعليق: جرجیس فتح الله.
- (۶) جمهورية مهباد - جمهورية ۱۹۶۶ الكردية. تألیف: ولیم ایغلتن الابن. ترجمة وتعليق: جرجیس فتح الله.
- (۷) كردستان أو الموت. تألیف: رنیه موريس. ترجمة وتعليق: جرجیس فتح الله.
- (۸) كرد و ترك و عرب. تألیف: سي. جي. ادmondz. ترجمة وتعليق: جرجیس فتح الله.
- (۹) طريق في كردستان. تألیف: أي. ام. هاملتن. ترجمة وتعليق: جرجیس فتح الله.
- (۱۰) ئه ده بی رووسی و کیتسه ی پاستیرناک. دانانی: د. مارف خه زنده دار.
- (۱۱) له پیناوی راستی و کورد و خانیدا. دانانی: محهمه دی مهلا کهریم.
- (۱۲) کۆچی سوور. رۆمانی: حه مه کهریم عارف.
- (۱۳) مساهمة علماء كردستان في الثقافة الاسلامية. تألیف: محمد زکی حسین.
- (۱۴) له کوردستانی عیراقه وه هه تا ئه وه بهری چۆمی ئاراس. نووسینی: مورتها زا زه ربهخت. وه رگیترا نی له فارسیه وه: شه و کت شیخ په ز دین.
- (۱۵) فه ره نه گی کوردستان. دانانی: گیوی موکریانی.
- (۱۶) خاک و کیتسه ی مان. رۆمان: عه زیزی مه لای ره ش.
- (۱۷) امارة بهدینان الكردية. تألیف: صدیق الدملوجي . تقديم: د. عبدالفتاح علي بوتانی.
- (۱۸) المجتمع البشري لماذا يشبه مستشفى المجانين...؟. تألیف: مسعود محمد.
- (۱۹) جوايه ز. به ره ه می نۆ شاعیری هه ولتری.
- (۲۰) نه خشه ی رۆتانی رتیه ی کار له زمانی کوردیدا. ئه ندا زیار د. شتیرکو بابان.
- (۲۱) زریزه ی زترین. دانانی: محهمه د سالت ئیبراهیمی.
- (۲۲) شیخ ره زای تاله بانی شاعیری گه وه ی خۆره له لاتی ناوه راست. دانانی: ئه حمه د تا قانه.
- (۲۳) خۆبوون و شۆرشی ناگری. دانانی: رۆهات ئالا کۆم. وه رگیترا نی: شوکور مسته فا.
- (۲۴) عه بدوره زاق به درخان. دانانی: جه لیلئ جه لیل. گۆزینی بۆ کوردی باشوور: شوکور مسته فا.
- (۲۵) القومية الكردية و د. عبدالله جودت في مطلع القرن العشرين. تألیف: مالمیسائز. ترجمة: شوکور مصطفى.
- (۲۶) کۆمه لئاسی گه لی کورد. دانانی: مارتن فان بروویین سن. وه رگیترا نی: شوکور مسته فا.
- (۲۷) هه لپژاردنه کانی کوردستان. دانانی: به دران ئه حمه د.
- (۲۸) تنوع الكرد في العراق - مدخل الي السياسة. تألیف: سامی شورش.
- (۲۹) هه له بجه - کاره ساتی کیمیا بارانی سالی ۱۹۸۸. دانانی: هه ورامان عه لی توفیق.
- (۳۰) گالتنه به چه ک. رۆمان - نووسینی: جیمس ئولدرج. وه رگیترا نی: د. عه زیز گهردی.
- (۳۱) له مۆرکه تاییه تیبیه کانی رتیمانی کوردی. دانانی: د. شتیرکو بابان.
- (۳۲) به ره و رتیمانی کوردی، به ره و زمانی نووسین. دانانی: د. شتیرکو بابان.

- (۳۳) نادرنامه‌ی ئەلماس خانی کەلھۆر. نامادەکردنی: شوکور مستەفا.
- (۳۲) بەرەو پێزمانی کوردی، بەرەو زمانی نووسین. دانانی: د. شێرکۆ بابان.
- (۳۳) نادرنامه‌ی ئەلماس خانی کەلھۆر. نامادەکردنی: شوکور مستەفا.
- (۳۴) نظام الأناضول الشرقية. تالیف: اسماعیل بېشکچي. ترجمه: شوکور مصطفی.
- (۳۵) سینتاکسی رستە‌ی کوردی. د. کوردستان موکریانی.
- (۳۶) فەرھەنگی شارەزوور. کوردی- ئینگلیزی. دانانی: د. شەفیق قەزاز.
- (۳۷) الصراعات الدولية. تالیف: محمد احسان رمضان.
- (۳۸) مەلامەحمودی بایەزیدی یەکەمین چیرۆکنووس و پەخش‌نوووسی کورد. دانانی: د. فەرھاد پیریال.
- (۳۹) گیتی زیندەوەر. دانانی: عەلانەدین سەجادی.
- (۴۰) مێژووی پەخشانی کوردی. دانانی: عەلانەدین سەجادی.
- (۴۱) دیوانی شێخ رەزای تالەبانی. نامادەکردنی: شوکور مستەفا.
- (۴۲) کوردستان ودوامه الحرب. تالیف: محمد احسان رمضان.
- (۴۳) رۆمانی رێگا. دانانی: محەمەد مەولود مەم.
- (۴۴) مقالات حول القضية الكردية. تالیف: فوزي الأتروشي.
- (۴۵) حیاتی کردیە أو صرخة الشعب الكردي. مذكرات: نورالدین زازا.
- (۴۶) بۆ کوردستان. دیوان: هەژار موکریانی.
- (۴۷) جنوب كردستان في الدراسات الانثروپولوجية. ترجمه: جرجس فتح الله.
- (۴۸) مهد البشرية او الحياة في شرق كردستان. تالیف: دبلیو. آی. ویکرام وادگار. تی. آی. ویکرام.
- ترجمه: جرجس فتح الله.
- (۴۹) مبحثان علی هامش ثورة الشيخ عبیدالله النهري. تالیف: جرجس فتح الله.
- (۵۰) آیامی فی ثورة كردستان. مذكرات: یونان هرمز.
- (۵۱) لقاء الكرد واللان في بلاد الباب وشروان. تالیف: جمال رشید.
- (۵۲) ئاوەدانکردنەوه‌ی کوردستان له سالی ۱۲۰۰ - چالاکییه‌کانی کابینه‌ی چواره‌می حکومه‌تی هەریمی کوردستان له سالی ۱۲۰۰ و پلانه‌کانی بۆ داهاتوو.
- (۵۳) کۆفاری رووناکی. نامادەکردن و پێشەکی: د. کوردستان موکریانی.
- (۵۴) مێژووی ئەدهبی کوردی. بەرگی یەکەم. دانانی: د. ماری خەزنەدار.
- (۵۵) شازاده چکۆله. رۆمانی مێرمنداڵان. نووسینی: سەنت ئینگزویپیری. وەرگێڕانی: ئاسۆ عەبدوللا حەسەن زاده.
- (۵۶) حەمکێ توفی. دانانی: د. مەسعود کتانی.
- (۵۷) حەیران. دانانی: غەفور مەخموری.
- (۵۸) گەشتیک بە کۆماری مەهابادا. بېرەوه‌ری: رهئیس به‌کر عەبدولکه‌ریم حەوتیزی.